

בס"ד
ספר

מלחמת הכשרות

על החלב עם הבהמות הטריפות

י"ל על ידי

וועד הכשרות
דהתאחדות הקהילות
דארצות הברית וקנדה

ברוקלין נוא יארק

שנת תשנ"ה לפ"ק

RABBI RAFAEL BLUM
 100 KASHO DRIVE
 BEDFORD HILLS, N.Y. 10507
 (914) 682-5025

רפאל בלום
 ראבי רפאל קאשוי הי"ד
 בעדפורד הילס, ניו יארק יו"ש

ג

ר"ה יום ד' תצא תשנ"ד

לכבוד חלבי קרייתנו קאשוי הי"ד, ומאכלי חלב אשר ישנם עוד
 בארצנו בזה להודיע את כבודם, כי כל החלב, ומאכלי חלב אשר ישנם עוד
 ברשותינו אין לשתותם ולאכלם, רק החלב החדש מפרות הכשדות בלא
 שום ריעותא, וכן חלב העזים מותרים, כשידוע שאין בהם ריעותא.
 הכלים של חלב שהשתמשו בהם כולם צריך להכשירם על ידי הגעלה כמו
 כל הגעלות בימות השנה.

ולרא' בעו"ח בדשח"ט

הק' רפאל בלום

ב"ה יום ד' תצא תשנ"ד לפ"ק

לכבוד תושבי קרייתנו קאשוי הי"ד, ומתפללי בית מדרשינו.
 באתי בזה להודיע את כבודם, כי כל החלב, ומאכלי חלב, אשר ישנם עוד
 ברשותינו אין לשתותם ולאכלם, רק החלב החדש מפרות הכשדות בלא
 שום ריעותא, וכן חלב העזים מותרים, כשידוע שאין בהם ריעותא.
 הכלים של חלב שהשתמשו בהם כולם צריך להכשירם על ידי הגעלה כמו
 כל הגעלות בימות השנה.

ולרא' בעו"ח בדשח"ט
 הק' רפאל בלום

Rabbi Yidel Gruber
148 Penn Street
Brooklyn, N.Y. 11211

יהודה ירחמיאל הלוי גרובער
הנ"ל ברקלין, נ.י. יע"א
חבר ב"ד הקינות לענין כשרות

בס"ד

מודעה

הנני בזה להודיע שאין לי אחריות מהיום על
מאכלי חלב וגבינה - לכר מחלב של הפירמא גאלדען
פלאו (GOLDEN FLOW) - אפילו הנמכרים בחניות
העומדות תחת השגחת ב"ד המיוחד לענייני כשרות
שע"י התאחדות הרבנים

באעה"ח י' אלול תשנ"ד

יהודה ירחמיאל הלוי גרובער

חוקר מודעה זו עד שאפרסם שנעשה שינוי בזה

AUG-19-1994 09:53 FROM

TO

P.02

Rabbi Yidel Gruber

148 Penn Street
Brooklyn, New York 11211

יהודה ירחמיאל הלוי גרובער

חפץ בדוקלית. נ.י. ע"צ
מבכר ב"ר המיוחד לענין כללית

בס"ד

מוקצה

הנני בזה אהוקיד שאין לי אחריות מהיום
על מאכלי חלב ולביתה - אבד ממנו של הפירמא
לאאקצן פלאו (GOLDEN FLOW) -
אנא יאלו הנאכרים בחנינו הצומצום תחת השלח
ב"ר המיוחד לענין כללית של הגאמבול הרבנים

במחנה יואל ושל
יחסי יחסי אהבה

הוקם מוקצה זו ע"י אנשים שפדוה ע"י בזה

KASHRUS DEPARTMENT

מחלקת הכשרות

קהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא
בארה"ב

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

CONG. KEHILAS BELZ U.S.A.

בס"ד

מיט דעם ווילן מיר צו וויסען טוהן פאר דעם חשובין
ציבור אנ"ש אזוי ווי ס'איז דא ערנסטע חששות אויף די
מילעך און מילעך פראדאקטן זאל מען דערווייל נישט
ניצן קיין שום מילכיגע זאכען.

פאר קליינע קינדער וואס מען קען בשום אופן נישט
געבען עפעס אנדערשט קען מען מיקל זיין.

דאנערשטיג אינדערפרי וועט שוין זיין אי"ה פרישע
מילעך אהן קיין חששות. [מיט דעם דאטום AUG. 29/30

וועד הכשרות

סדר הגעלה

וואס מען דארף יא כשר'ן - און וואס נישט.

- (א) קיין שום גלאזענע כלים ברויך מען נישט כשר'ן, אין דעם זענען נכלל אלע קארע"ל געשיר.
- (ב) מען דארף נישט כשר'ן קיין שום געשיר אדער טעפ נאר וואס מען האט גענוצט אויף'ן פלאם אלס כלי ראשון, למשל א טאפ אדער א מיש לעפל, אויך אויב מען האט ארויף געגאסן אויף א כלי גלייך פון טאפ (עירו של פסק הקלוח), אנדערע כלים וואס מען נוצט נאר אלס כלי שני און מען האט נישט ארויף געגאסן דערויף קיין זייסע מילכיגס גלייך פונם טאפ דארף מען נישט כשר'ן.
- (ג) מען דארף נישט כשר'ן קיין שום כלי נאר אויב עס איז זיכער אדער כמעט זיכער אז מען האט דאס גענוצט אויף מילכיג. טאמער עס איז א ספק, אדער אויב א כלי האט זיך אויסגעמישט צווישן אנדערע כלים צום ביישפיל לעפלעך וכדו', וואס הגם מען נוצט דאס צו מישן דעם טאפ אבער דאס ווערט נאכדעם אויסגעמישט צווישן אנדערע געשיר און מען קען נישט אנווייזן וועלכע לעפל מען האט גענוצט אויף מילכיג, דאס דארף מען נישט כשר'ן.
- (ד) אזא טאפ וואס נאכן קאכן דערין מילכיג האט מען שוין געקאכט דערין עטליכע מאל נישט מילכיג, דארף מען נישט כשר'ן, (ווייל כל בישול נעשה גיעול לחבירו), וכמובן אז עס האט געמוזט דורכגיין כאטש איין מאל 24 שעה וואס מען קאכט נישט אין טאפ, אזוי ווי עס שטייט ווייטער.
- (ה) ערדענע כלים (אין דעם פאל) קען מען אויך כשר'ן.

סדר פון כשר'ן

פאלגענד זענען בקיצור די הלכות פון כשר'ן

- (א) די כלי וואס מען דארף כשר'ן מוז מען גוט אויסוואשן און רייניגן עס זאל זיין אינגאנצען ריין.
- (ב) מען טאר עס נישט נוצן אויף הייס 24 שעה פארן כשר'ן, כדי עס זאל ווערן א אינו בן יומו, (אויב עס איז שוין דורך איינמאל 24 שעה וואס מען האט עס נישט גענוצט זייט מען האט דאס גענוצט דעם לעצטען מאל אויף מילכיג, מוז מען נישט ווארטן נאך אמאל 24 שעה).
- (ג) א טאפ וואס מען נוצט אויפן פלאם (אזוי ווי רוב טעפ), דארף מען לייגן אויפן פלאם און אויפקאכן דערין וואסער ביז עס קאכט (באבעלט), און דערנאך רוקט מען דאס אהער און אהין אז עס זאל אריבער גיין אויף די ברעגען, אדער דארף מען איינטינקען דעם טאפ אין אן אנדערע כלי ווי די וואסער קאכט אויפן פייער.
- (ד) אזא טאפ, געשיר, וכדומה, וואס מען נוצט נאר מיט עירו, דאס הייסט אז מען גיסט ארויף דערויף פון א כלי ראשון, איז יעצט אויך גענוג אז מען קאכט אויף א טאפ וואסער און מען גיסט ארויף דערויף די הייס וואסער.
- (ה) נאכן כשר'ן דארף מען דעם כלי אפגיסן מיט קאלט וואסער.
- (ו) מען מעג אפילו לכתחילה כשר'ן נאר א חלק פון די כלי אויף אמאל און נאכדעם די אנדערע חלק אדער חלקים, (עס איז נישט אזוי ווי טובל'ן וואס די גאנצע כלי מוז זיין אויף אמאל).
- (ז) א טאפ וואס מען נוצט צו פרעגלען דערין לאטקעס, בלינצעס, וכדו', זאל מען ארויף לייגן אויפן געז רענטש און אנצינדן אויפן העכסטן גראד אויף א האלבע שעה, (מען דארף אכטונג געבן נישט אנצוכאפן דערנאך די הענטל ווייל עס ווערט זייער הייס און עס איז א סכנה)

ד' לסדר ונתנו ה' אלקיך בידיך התשנ"ד

בנ"י יצו"א

מחיי חיים יכתב ויחתם לחיים, את מע"כ

ידי"נ הרב הגאון המפורסם כגן הדסים כו'

כש"ת מוה"ר יחזקאל גרובנער שליט"א

גאב"ד בדעטרויט ויו"ר ומנהל ועד הכשרות דעטרויט

אחדשכ"ג בידידות נאמנה,

בדבר השאלה בנדון המכשלה הגדולה אשר בעונ"ה נכשלנו רבבות מישראל ר"ל לאכול ולשתות חלב אשר יש בו ספק דאורייתא ואולי יותר מזה ליבא לפומי לא גליא, ולא היינו אפי' כגמלים של א"א כחמורו של רחב"ד שאפילו על ספק איסור דמאי החמירה על עצמה. עיין חולין ז' ואבדר"נ פ"ח ה"ח כשם שהצדיקים הראשונים היו חסידים כך בהמתן היו חסידות כמותן ע"ש.

ומעתה לעצם השאלה לאחרונה נתברר שבעדרים ומחלבות שחולבים פרות רבות וננוצא שם משגיח תמידי על יד החליבה משום איסור של חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו ונעשה הכל על צד ההלכה, אמנם פתאום יצא קול אשר בין הבהמות הכשרות יש אחוז מסוים [בין חמש לחמש עשרה אחוזים] בהמות אשר לסיבת מחלה עשו להם ניתוח ע"י רופא בהמות והניתוח הוא על הכרס והקבה, והרופא נוקב את הקיבה לצורך רפואה ואח"כ תופר את הקבה כולה על דופן הבהמה, ואח"כ חוזרין ומכניסין בהמה זו בין שאר הפרות וחולבות אותן ומערבים חלב זו עם חלב שאר בהמות, והדבר נתברר בבירור גמור ע"י דייני וגדולי רבנים שהאמת כן הוא, ועתה עמדה השאלה כדת מה לעשות: א) השאלה מכאן ולהבא. ב) החלב שיש כבר לפנינו. ג) גבינות, ותערובות חלב זה במאכלים כגון טשאקלאדים וכיוצא בו מיני מאכלי חלב הרבה שמונחים והוא הפסד מרובה גדול להקאמפאניס. ויש טוענים שהתורה חס על ממנום של ישראל והפסד מרובה להמייצרים, ועוד טענות ויש אומרים שאין כאן איסור כלל ויאכלו עניים וישבעו באיסור ועושים מספק איסור דאורייתא ספק איסור דרבנן, ומלכתחילה דיעבד וממילא בהפסד מרובה דיעבד מותר ואין לעשות רעש.

ולא ניחא לי' למרייהו להקל בדברי סופרים שחמורי מדברי תורה, וזה ה' ח"ו דרך המתחדשים מאז ומלפנים שזלזלו ולעגו על דברי חז"ל ומזה יצאו הקראים ושאר מינים, ובתורה אדרבה חבבו אלו את דברי אלו וכתוב ויאמינו בה' ובמשה עבדו. ובדברי קבלה וקהלת י"ב ובגמ' חגיגה ג' ע"ב) כשנחלקו ר"ג ורבי יחושע והעמידו ראב"ע לנשיא ופתח ודרש דברי חכמים כדרבנות וכמסמורות נטועים בעלי אסופות נתנו מרועה אחד למה נמשלו דברי תורה לדרבון לומר לך מה דרבון זה מכוין את הפרה לתלמיה להוציא חיים לעולם אף דברי תורה מכונין את לומדיהן מדרכי מיתח לחיים וכו' בעלי אסופות אלו ת"ח שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה הללו מטמאין והללו מטהרין הללו אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין שמא יאמר אדם היאך אני לומד תורה מעתה ת"ל כולם נתנו מרועה אחד א"ל אחד נתנו פרנס אדם אמרן מפי אדון כל המעשים ברוך הוא דכתיב וידבר אלקים את כל הדברים האלה אף אתה עשה אונך כאפרכס וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי מטמאים ואת דברי מטהרים את דברי אוסרין ואת דברי מכשירין, ופרש"י עשה אונך כאפרכס מאחר שכולן לבן לשמים עשה אונך שומעת ולמוד ודע דברי כולן וכשתדע להבחין אי זה יכשר קבע הלכה כמותו ע"ש.

ומיהו לפענ"ד בעצם היסוד נראה דיש כאן לפעמים ספק איסור דאורייתא אם לא איסור דאורייתא ממש, שהרי עיקר ההיתר של חלב בהמה מבואר בתורה ארץ זבת חלב ודבש, ועיין ריש בכורות ו' ע"ב מדכתיב ארץ זבת חלב ודבש או חרוצי חלב ע"ש, ואכתי קשה הגם שהחלב התורה התירה מ"מ שמא הבהמה טריפה היא ואפשר שלא התירה תורה אלא לאחר שנברר שהבהמה כשרה וכגון שלאחר שיחלוב הפרה ישחטו אותה וכיוצא בו, וע"כ הטעם משום דאמרינן רוב בהמות כשרות הן וסמכין ארוב ושותין החלב. ואכתי יש לדייק לטעם זה לפ"מ דקיי"ל רוב בהמות כשרות הן מ"מ לענין הכשר אכילה לא סמכין ארוב זה לכתחילה שחרי תקנו לבדוק את חריאה לאחר שחיטה ואם לא בדק ואכל הרי הוא פורץ גדר וישכנו נחש משום דח"ל מיעוט חמצוי ולא סמכין בזה על הנב בהמות כשרות, וא"כ כיון דגזרו חז"ל על הרוב משום מיעוט חמצוי שלא לאכול הבשר מ"ש לענין שתיית חלבה לא חיישינן למיעוט זה ונימא דלא אזלינן בתר רוב בהמות כשרות שהרי יש מיעוט חמצוי להטריף וחששו לה חז"ל בבהמה זו גופה לאכילה.

וצ"ל דאף דתקנו במיעוט חמצוי לברר הרוב ולא לסמוך על רוב דהיכא דאפשר לברר מבררין, ומיהו זה דוקא כיון ששחטו הבהמה כבר ואפשר לברר אבל לשתיית חלב לא תקנו לשחוט הפרה לברר ולא מקרי כה"ג אפשר לברר וע"כ נסמוך על רוב בהמות כשרות אפילו דאיכא מיעוט בהמות טריפות וחז"ל מיעוט חמצוי ולאכילה תקנו בדיקת חריאה אבל לשתיית חלב כיון דא"א לא תקנו, והעמידה על חדין כעין נטלה חלב או עכו"ם (סי' ל"ט ס"ב) ולכן אם עשה במזיד שהשליכה או איבדה דינו כמבטל איסור דרבנן בידים וש"ד סק"ד בשם הריב"ש סי' תצ"ח. [ועיין ביאור הגר"א שם ובחגרע"א במי שאינו בקי בבדיקת חריאה ובקי לשחוט במסוכנת אי מתירין לו לשחוט ולאכול בלא בדיקה בשביל הפסד ממון]. ואף דנראה כעין תרתי דסתרי כיון דאכתי בהמה בחייה ובחזקת איסור עומדת עכ"פ איסור אבמה"ח או אינו זבוח מ"מ כיון דא"א לברר סומכין על הרוב.

ומהאי טעמא מתקו בזה דברי רבינו הב"ח ותש' סי' קכ"ז) שהביא הפמ"ג שכתב (סי' פ"א שפ"ד סק"ז) שאם לאחר שחלבו פרה שחטו אותה אסור לו לשנות מחלב זה עד שלא יבדוק חריאה ע"ש ובמשבצות זחב וסי' ל"ט סק"א) דכיון דמעצם דינא הרי חז"ל מיעוט חמצוי אלא שא"א לברר אבל לאחר ששחט חפרת ויש עוד מחלבה דכיון דחייב לברר ואפשר לברר אסור לו נמי לשנות מהחלב עד שלאחר שיבדוק חריאה ויברר מיעוט חמצוי ואח"כ ישתה.

ולפענ"ד נראה לפ"ז להוסיף כיון דההיתר שתי' אפילו מבחמות בחייהן בלי בדיקה אינו אלא מדין רוב בהמות כשרות הן והיינו רובא דעלמא שהרי ברור דבין בהמות כשרות איכא מיעוט טריפות בעולם, וא"כ איך שותין החלב והא איכא ודאי טריפה בבהמות אלא דהתורה אמרה אחרי רבים להטות שהוא מ"ע. וידוע מה שכתב הבנ"י ועוד הרבה אחרונים דבזמנא"ז לא הוה רוב בהמות כשרות וא"כ איך שותין חלב, וצ"ל דהני טריפות הם רק מפני שאנן מחמירין מחמת שאינן בקיין אבל מד"ת רוב בהמות כשרות והולכין בתר הרוב מדין תורה.

ומעתה נראה דמה שאמרו רוב בהמות כשרות היינו כשאין ידוע להם בהמה טריפה בעדר וחולכין בתר רוב בהמות דעלמא אז כיון דאזלינן בתר רובא דעלמא ורוב בהמות כשרות הן ואף אם נמצאת אחת טריפה דיש מיעוט חמצוי אזלינן בתר רוב דעלמא, אבל אם יש לפנינו עדר של מאה בהמות ועשרה או חמש עשרה מהן טריפות ידועות וחלבו יחד כולם וצריכין לבטל חלב חטריפות, אז לא נכללו הרוב בהמות של כל העולם לבטל ולחכשיר חלב זה שבאותו עדר אלא צריכין ששים בעדר זה לבטל ואם אין כאן ששים אז חחלב אסור, הגם שאכתי רוב בהמות כשרות הן בעולם אבל בעדר שלנו כיון שהוא מובדל מן הרוב שבעולם ויש לפנינו טריפות ודאי לא מועיל הרוב דעלמא לבטל חטריפות שלנו אלא בעינן ששים בעדר כאן לבטל, א"כ יש כאן חילוק בין רוב מבהמות כשרות דמה שנוגע לענין רובא דעלמא חושבין רק משמונים וחמשה בחמות שבעדר שאותן כולן נכנסין ברוב בהמות דעלמא לענין מה שנוגע לרוב בהמות דעלמא והחמש עשרה טריפות הם טריפה ודאי ולא מתבטלין ברוב דעלמא אלא בעי ביטול בעדר זה, ואם אין ששים בעדר זה הכל אסור חגם שיש רוב בהמות כשרות בעולם וחיכא דלא ידוע לנו טריפה ודאי הגם שבמציאות יש מיעוט חמצוי חכל כשר דחולכין אחר הרוב, מיהו עכשיו שיש טריפה ודאי הידוע לנו מהעדר הזה שיש לפנינו יצאו מרוב בהמות בעולם שאין לפנינו טריפות ודאי שנוכל לבררם.

וראשונה הנני ליסד כמה יסודות: א) כבר אמרו חז"ל (עירובין כ"א ע"ב) דרש רבא מאי דכתיב ויותר מחמח בני הזהר עשות ספרים הרבה וגו' (קהלת י"ב) בני הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה וד"ס כל העובר על ד"ס חייב מיתה, ופרש"י עשה ולא תעשה יש בהן שאין בהן חיוב מיתה אבל דברי סופרים חייבין על כולן דכתיב (קהלת י') ופורץ גדר ישכנו נחש. ולהג הרבה יגיעת בשר א"ר פפא וכו' מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת, מתקיף לה רבא וכו' אלא כל ההוגה בהן טועם טעם בשר, עוד שם אמר רב המנוא מאי דכתיב (מלכים א' ד') וידבר אלי שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף, מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים, ועיין תוס' ושם ד"ה מפני דגם בחלכה למשה מסיני לא ניתנו ד"ס כדי שלא ישתכחו. ומדרבנן בעינן ס' דשיעור ס' הוא דרבנן וכמ"ש בסי' צ"ח ס"ב במין במינו שנשפך, ועיין יו"ד סי' פ"א ס"ב ובט"ז סק"ד ובש"ך סק"ה).

ב) ובדבר הצפצוף דבהפסד מרובה אפשר להתיר איסור דרבנן, חס מלהזכיר דבשביל הפסד מתירין דברי סופרין ועוברין עליהן, והא דקיי"ל בספק דרבנן להקל היינו בספק דרבנן דכך הוא המדה ספיקא דאורייתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא אבל הוא הדין בספק להקל בלי הפסד מרובה, ואדרבה יסד לן הר"י בן עראמה זצוק"ל בעל העקדה בספרו עקדת יצחק דלהתיר איסור דרבנן לרבים גרע משיחידים יעברו על איסור דאורייתא, והמהרש"ם ז"ל הביאו גם כן לפסק הלכה בדע"ת שלו, ואולי הוא על דרך שביאר רבינו יונה ושע"ת ש"ג ס"ה) בטעם שחמורין דברי סופרים גם במשל מחוט דר' וכופלו כמה פעמים הוא יותר חזק מחוט אחד עב והכ"נ להתיר לרבים ח"ו שרבים עוברים, ומה לן לפלפל בדבר והלא אמרו חז"ל חמורין ד"ס וכו"ל, ובשו"ת רדב"ז (ח"א סי' קמ"ה) מי שהוא בין עו"כ ואינו מוציא לאכול עד כמה יוציא מממונו למצוא דברים מותרים וחשיב דמחוייב ליתן כל ממנו ואפי' היכא דאיכא רק איסור דרבנן כגון חלב שחלבו עכו"ם או שמנו של גיד וכח"ג, ועיין שו"ת חו"י (סי' קפ"ג) דפשיטא ליה נמי דאפי' באיסור דרבנן צריך לפזר כל ממנו, והרי דבחלב עכו"ם שלא לאכול פעם חלב עכו"ם חייב לפזר כל ממנו וכ"ש שלא נתיר חלב ספק טריפה דאורייתא ועכ"פ איסור דרבנן משום הפסד ממון ח"ו. ועיין רמ"א (סי' קנ"ה בסופו) ובלבד שלא יאכל ולא ישתה האיסור הואיל ואין בו סכנה, וכ"כ הר"ן פ"ב דע"ז וברמב"ם פ"ב מה' יסוה"ת ה"ה ובש"ך סי' פ"א סקכ"א ועיין משנה הלכות ח"ג סי' ק"ט ק"י.

ג) לעצם הענין שנידון דידן לא הוי אלא דרבנן וספיקא דרבנן, והטעם כי מדאורייתא אפי' לח בלח בטל ברוב ומדרבנן הוא דבעינן ששים וכיון שיש כאן רוב בהמות כשרות ורק מיעוט טריפות מדאורייתא בטל ברוב וממילא לא הוי' אלא איסור דרבנן. ומדרבנן בעינן ס' דשיעור ס' הוא דרבנן וכמ"ש בסי' צ"ח ס"ב במין במינו שנשפך, ועיין יו"ד סי' פ"א ס"ב ובט"ז סק"ד ובש"ך סק"ה.

ולפענ"ד נראה בס"ד חדא דהאי ספק לא הוי ספק ידיע דכל בעל (העדר) הפארעם שמחזיק בהמות לחליבה הננה יודע כמה בהמות יש לו בפארעם ויש לו תעודה מלידתה עד היום הזה וכל מה הנעשה עם בחמח זו, וזה מהחיובים וחוקי הממשלה, ולכן בעל המשק שיש לו נגיד אלף בהמות יודע כמה מהם עברו ניתוח, ולא דוקא ניתוח זה שאנחנו עכשיו דנין עליו אלא יש כמה ניתוחים אחרים שכהיום עושים על הבהמות ולכן אפשר לברר כמה בהמות טריפות יש בפארעם ולכן לא הוי כאן ספק דרבנן אלא צריך לברר כמה יש וגם על לשעבר נמי יכול לברר את כל זה וכל היכא דאיכא לברורי מבררין. ולכן אי בפארעם שאמרנו דרך משל שיש להם אלף בהמות ואין להם אלא אחוז אחד או אחוז וחצי בהמות טריפות אז איכא ששים ובידיעבד כשר על למפרע ועל להבא הו"ל בגדר דאין מבטלין איסור לכתחילה ליקח חלב בחמח טריפה ולערב עם חלב בהמה כשרה ע"מ לבטל. ואם יש בפארעם כשני אחוזים בהמות טריפות אז הו"ל איסור גמור וכל החלב אסור וכמבואר בש"ע יו"ד סי' פ"א ס"ב שאם חיתה בהמה טריפה בעדר עם בהמות אחרות ונתערב חלבה עם חלב האחרות הולכים בו אחר שיעור ששים, וכאמור דניתוח זה שנתברר עכשיו לאו דוקא אלא ה"ה שאר ניתוחים או שאר טריפות שבבחימה שחם טריפה מבטן או אחר הלידה נכלל בזה וכל זה כיון שאפשר לברר הרי על הבעל המכשיר לברר, וכאמור שגם זה רק כשבדיעבד נתערב החלב כבר וכמ"ש המחבר בלשונו הטהור ונתערב חלבה כלומר בדיעבד ולא לערב לכתחילה חס מלהזכיר, ולכן אפי' נגיד למשל שכהיום אין לו אלא טריפה אחת והחלב כשר והי' לו יותר לפני זה שנה או שנתיים אז הי' החלב טריפה, ואם מי שהוא אכל מחלב זה או שיש עוד נשאר מגבינה כזו הרי אכתי נשאר האיסור אף שאין עוד עכשיו בהמה טריפה להטריף זה פשוט וכתבתי זה רק מפני שמבלבלין הדברים.

ובמקום אחר הסברתי קצת כך דכל בהמה בחזקת כשרות משום דכל בהמות שוות בטבע הבריה ובמציאות שכך טבע הקב"ה בכל בהמות שבעולם ורובם מהם כשרים שרוב בהמות נולדו בטבע הבריה בריאים בלי סירכות הריאה האוסרת וכ"ש לא שאר טריפות מ"ח טריפות, וכל שאנו רואין בהמה אנו אומרים שהיא מן אותו חרוב בטבעה בריאה כרוב בהמות שבעולם. אבל אם ראינו במקום שינוי בבהמות אותו המקום מרוב בהמות שבעולם, אפילו לא ראינו שהמקום הזה מופרש ומובדל מכל העולם וגם לא ידענו חסיבה מ"מ כיון שראינו שחבהמות נטרפות, אותו מקום נעשה מובדל ומופרש מרוב בהמות שבעולם והסיבה או סיבת המקום והאור או סיבה הבאה בידי אדם כגון ניתוחים או כיוצא בזה.

אלא דאכתי אפי' לא אזלינן בתר רוב העולם ניזל בתר רוב אותו המקום ולמה צריכין ששים, וצ"ל כיון שיש לפנינו טריפה ודאי לא סמכו חכמים על הרוב אלא בעי ששים, וי"ל עוד כיון דגם ברוב העולם איכא מיעוט המצוי וכמ"ש לענין בדיקת הריאה וגם יש עוד מיעוט של י"ח טריפות שהוא מיעוטא דמיעוטא אלא דחכמים לא חשו לה היכא דא"א לברר, אבל עכשיו שנתוסף עוד טריפה ודאי שהוא מובדל מהרוב וע"כ צריך לדון עליו וגם יש לפנינו חרוב שג"כ יש בו מיעוט המצוי אלא מחמת שאינו ראוי לברר סמכנו על הרוב, אבל כיון דעכשיו ע"כ צריכין לבירור או לביטול אמרינן סמוך מיעוט המצוי, והאינו מצוי כ"ח טריפות, למיעוטא דודאי טריפה וחז"ל כמחצה על מחצה עכ"פ. ועיין שו"ת הריב"ש (סי' קצ"ג) שכתב דמיעוט המצוי ר"ל שהוא קרוב למחצה ורגיל להיות, דומיא דמיעוט מצוי כסרכות הריאה ע"ש, ומבואר דס"ל דטריפות המצוי בבחמה הוא קרוב למחצה. א"כ אם נצרף מיעוט המצוי שהוא קרוב למחצה מהבהמות הכשרות מכח רוב כשרות למיעוט טריפות ודאי שיש לפנינו, א"כ יהי' רוב טריפות ואסור מה"ת כל זמן שאין כאן ששים לפנינו, ועיין פמ"ג (שפ"ד סק"ד) ודו"ק היטיב כי הוא נקודה נפלאה.

ולפ"ז בציוור ומשל דידן שיש לפנינו עשרה או חמש בהמות טריפות ודאי ע"י ניתוח נשאר פ"ה בהמות שסומכין בהו על הרוב, וכיון שכתב הריב"ש דמיעוט המצוי הוא קרוב למחצה נמצא דבפ"ה בהמות מיעוט המצוי לטרוף הוא קרוב למחצה מ"א מ"ב, ונוסיף על אלו ה"ט הטריפות ודאות נמצא חמשים ושש או שבע טריפות [חמש עשרה ודאות והשאר ממיעוט המצוי], וכיון שכולם עכשיו פה בעדר אחד, אפשר שלא נשאר רק מ"ג או מ"ד כשרות נמצא כאן כבר רוב בהמות טריפות הן והחלב מהן טריפה דאורייתא, דכמו דלענין חכשר אזלינן בתר רובא ואמרינן כיון דרוב בהמות כשרות הן מותר לשתות הכ"ל נתהפך הדבר כשיש לן לחשוב רוב בהמות טריפות דאזלינן בתר רובא והחלב טריפה מדאורייתא, ועכ"פ ספיקא דאורייתא לכ"ע והבן. וממילא למדנו בנידון דידן שטוענים דלכ"ע אין זה רק איסור דרבנן כיון שמן התורה בטל ברוב אדרבה כאן ליכא ביטול ברוב מה"ת ויש לפנינו איסור דאורייתא או עכ"פ ספק איסור דאורייתא. ועיין משכנות יעקב (יו"ד סי' ט"ז) דאחד מעשרה מקרי מיעוט המצוי, ועיין שו"ת ב"א סי' ו' ועיין ש"ע יו"ד סי' ל"ג דנהגו לבדוק הושט, ועיין משנ"ה ח"ז סי' צ"ט.

ד) עוד יש בזה כיון שיש לפנינו איסור ודאי אפילו בהמה אחת והו"ל בכלל אין מבטלין איסור לכתחילה וכבר חבאתי בשם מרן כק"ז הבי"ש ז"ל א"ח סי' פ"ט (ובמשנה הלכות ח"ז סי' קי"ג) דאפילו למ"ד דאין מבטלין איסור לכתחילה הוא מדרבנן היינו דוקא באקראי בעלמא ובדיעבד אבל המבטל איסור בתמידות לכ"ע אין מבטלין איסור דאורייתא הוא והכא הרי הרי הבהמות הטריפות החולבות בכל יום ומבטלין אותו החלב בחלב חיתר חרי איכא איסור דאורייתא לבטל. וכבר חבאתי תש"ה הרדב"ז וח"ג סי' תקמ"ז וקצ"ע מה שכתב בסי' תק"פ ודו"ק) דהלוקח איסור מעכו"ם לא נתבטל אצלו דכיון שאינו בר מצות ליכא דין ביטול אלא כשבא ליד ישראל הרי הוא נתבטל ונמצא עובר הישראל על אין מבטלין איסור כיון שברשותו הוא שהאיסור מתבטל אלא שיש בזה חולקין, ועיין שו"ת מהר"ם מלובלין סי' ק"ד ובספרי חנ"ל באריכות.

ה) דעת הרשב"א בתשו' (ח"ג סי' יר"ד הובא בב"י יו"ד סי' קל"ד) דמה שמתירין לפעמים בדיעבד ובהפסד מרובה לא אמרו אלא באקראי בעלמא וכל שנתערב דרך מקרה לא החמירו בו עד שיהא בו בנותן טעם, אבל מי שמבטל וחוזר ומבטל ודרכו לעשות כן וסומך על דיעבד אסרו ואינו בטל והרי נשאר באיסורו דרך בדיעבד התירו, והארכתי גם בזה בס"ד.

ו) עוד יש להעיר מדין תשע חנויות מוכרות בשר כשר ואחד בשר טריפה דאמרינן כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, והנה בדין שהבהמות קבועות בעדר אחד כל החלב שם שנמצא הו"ל קבוע והו"ל כאיתחזק איסוריה, ועיין ש"ך יו"ד סי' קי"א סק"ד) בשני תרנגולות אחת כשירה ואחת טריפה ואם הביצים אינם נכרים הוי איתחזיק איסורא ובאם נכרים כל אחת ואחת נראה מדעתו דלא מקרי איתחזיק, והפר"ח השיג עליו ממשנה מפורשת כריתות דאשתו ואחותו עמו בבית ומ"מ בדין לכ"ע אינו ניכר והוי איתחזק איסורא אם לא ידע מאיזה בחמה לקח וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי וי"ל.

ומעתה לעצם האיסור, הנה בטוש"ע יו"ד סי' מ"ח) כתב קיבה שנקבה טריפה והוא משנה ופ' א"ט חולין מ"ב ע"א) ואם החלב שעל היתר סותם הנקב כשירה, ובגמ' שם ודף מ"ט) תרי לישני איכא וכתב הטור (סי' ס"ד) דרש"י והרא"ש פסקו חלכה כלישנא קמא דשניהם אסורין לדידן בני בבל ואפ"ה שעל היתר סותם כדאמר ר"ג אינהו בני אר"י מיכל אכלי ליה לדידן מסתם נמי לא סתים בתמיה, ועיין ב"י שם וכרס הפנימי שניקב כ"ש טריפה ונחלקו איזהו כרס הפנימי ע"ש ובש"ע שם בבשר החופה את רוב הכרס. והנה לכל הפשטים והקולות שיש שם מ"מ בנידון הנתוח בהמות דידן לכ"ע הרי הוא אסור כפי שנתברר שנוקבין הקיבה ואח"כ תופרין אותה לדופן הבהמה וגם נוקבין הכרס הפנימי וכאן חותחין בידים מה נאמר, ופשוט שאלו שמצדדין להתירא מודים שאם ישחוט פרה זו שעשו עליה ניתוח שאסורה לאכול ולא ימכרנה לבשר כשר, א"כ מ"ש שתיית חלבה מאכילת בשרה, ועיין שו"ת מהרש"ג יו"ד ח"ב סי' קע"ג ודידן כ"ש משם, ולא רציתי להאריך בדברים כי כבוד ה' הסתר דבר אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר.

ושמעתי טוענים כיון שהרופא עושה הנקב בקיבה בכדי לרפאות הבהמה והרי הבהמה חיה אח"כ ממילא אין זה בכלל טריפה שהרי הרופא בא לרפאות וגם ראינו שח' אח"כ, ולדעתו כל הטריפות הם רק בזמן חז"ל שלא חיו ועכ"פ במחלוקת שנוי והו"ל ספק טריפה, ואני אומר ח"ו לחשוב וכ"ש לומר כן וזה דרך הרעפארמער שמעולם אמרו שהתורה נשתנית לפי הזמן, ופשוט דהטריפות שנאמרו הם הלכה למשה מסיני וכמו בכל הלכה למשה מסיני אין ברי' וגברא ואפ"ל מלאכים אין בידם לשנות כן בכל ההלכות ואפ"ל ירבח כחול ימים וכמ"ש הרשב"א ויבואו לאלפים רופאים זאת התורה לא תשתנה ולא ישונה.

וראשונה אעתיק כאן לשון רבינו הגדול הריב"ש ז"ל בתש' (סי' תמ"ז) וז"ל, בדבר השאלה ידעת חאדון נ"ר שאין לנו לדון בדיני תורתנו ומצותיה על פי חכמי הטבע והרפואה, שאם נאמין לדבריהם אין תורה מן השמים חלילה כי כן הניחו הם במופתיהם החזיבים, ואם תדין בדיני הטריפות ע"פ חכמי הרפואה שכר הרבה תטול מן הקצבים כי באמת נהפכו רובם ממות לחיים ומחיים למות ויחליפו חי במת כי אין ספק בנטלח הכבד ונשאר בה כזית שאנחנו מכשירים הם יאמרו שימות לשעתה, וכן בחרותה בידי שמים ואחרים וכמה וכמה אחרים שאנחנו אוסרים כמו כל הסרכות וכל המראות הפסולים בריאה וכן בדיני הדרוסה ואחרים שאין ספק שחם מלעיגים בנו עליהם יוצק זהב רותח לתוך פיהם, והרב רבינו משה בן מיימו"ן ז"ל כששנה מעט ואמר שצומת הגידן הם בעצם התחתון בעופות לא הודו לו אחרי שלפי סוגית הגמ' נראה שהוא בעצם האמצעי וכו' ואע"פ שח' חרב ז"ל חכם בחכמת הרפואה והטבע ובקי בניתוח כי לא מפי טבע והרפואה אנו חיינ ואנחנו על חכמינו ז"ל נסמוך אפ"ל יאמר לנו על ימין שהוא שמאל שהם קבלו האמת ופירושי המצות איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה לא נאמין אל חכמי היונים וכו' כמוזכר בפ' המפלת אני מביא רא' מן התורה ואתם מביאין רא' מן השוטים ע"ש מה שהאריך בדבר.

וכ"כ מרן החזו"א ז"ל דבכל הני טריפות שקיי"ל הלכה למשה מסיני הם חלק מתורתנו הקדושה ואפ"ל כל רוחות שבעולם לא יוכלו לשנות ואפ"ל יבאו ויעידו שנשתנו הטבעים או כיוצא בו כמו בכל התורה שאין לשנות והכ"כ כן הוא ועכ"פ רבינו הריב"ש כתב כן מפורש וגדולה מזו, ולכן דברים אלו הם לפענ"ד דברים בטלים לא קיימין ולא שרירין כלל, ולענין הלכה למעשה לפענ"ד ח"ו לאכול מהגבינות או החלב שנעשו קודם שנודע האיסור, ואם חוששין להפסד מרובה באמת שזה דבר גדול והתורה חסה על ממונם של ישראל, אבל יותר חסה התורה על נפשות ישראל וכל אשר לו יתן בעד נפשו.

בקיצור מה שעולה לפענ"ד: א) הפארעס (עדר) שלא הי' שם מהבהמות שעשו להם ניתוח או אפי' היו ורק באופן שחי' ששים נגדם, שבדיעבד בטל כמבואר בש"ע יו"ד סי' פ"א, אין שום חשש לדבר על העבר, ומהיום וחלאה יש לתקן שלא נצטרף לביטול בששים שהוא רק בדיעבד ולא לכתחילה. ב) מקום שהיו שם בהמות טריפות, וטריפות צריך לחשוב בין מנייתם זה הידוע ובין משאר ניתוחים שעושים טריפה או טריפה מלידה או שנטרפה אח"כ ע"י חי' הדורסת וכיוצא בו, באופן שלא הי' בעדר ששים נגד הטריפות, כח"ג כל חתלב וחגיבניה טריפה למפרע ואין לשתות ואם נעשו גבינות אסור לאכלם ומותר למכרם לעכו"ם אלא שיקחו הקופסאות של אחרים או ירוקנו באופן שלא יבואו בני ישראל לידי מכשול כמו דמבואר בהאי ערבא ובכותח שלשים יום קודם הפסח, ואפשר דכה"ג יש כאן איסור תורה. ומ"מ לענין סחורה יש להקל ככל איסורי דרבנן שמותר לסחור בהם, ובפרט כי כח"ג מקרי נזדמן שמותר אפילו באיסורי דאורייתא למכור לעכו"ם במקום שאין חשש לטעות והבן. ג) ולענין הכשר כלים במקום שנתברר שלא הי' ששים צריך להכשיר הכלים וישאל לרב מובחק על זה.

ולאידך גיסא תמהתי שדואגים על הביזנעס של חסוחרים וחסים על ממונם שלא יפסידו אפי' כשנתודע שמכרו איסור, למה לא דואגים על אחינו בני ישראל ששלמו ארבע ידות עבור גבינת שאמרו שהיא כשרה למהדרים והם אכלו גבינה של ספק כשר וגבינות כאלו מוכרין העכו"ם ברבע חמכיר, ומי יחזיר לבני ישראל הגזילה אשר לקחו מאתם משפחות גדולות רבת הילדים שעלה בידם הון רב על לא דבר, חוץ מחאיסור שנתפטמו הם ובניהם ובנותיהם וכל אשר להם על ידם, ולמה לא ידאגו מהיום והלאה לכה"פ שלא יעלו המחיר על מאכלי חלב מאותם של עו"כ להבדיל, שהרי אפשר בפרוטות הבדל ליתן חגיבנות כידוע וכן בכל עניני חכשרות. ובגמ' יומא ול"ח ע"ב ודף פ"ג ע"א) אמרו שבתאי אצר פירי והפקיע שערים וקרא עליה ר' חנינא זורו רשעים מרחם ואין מסיקין בשמיה.

אלו דברי ידידו דושכ"ת המצטער בצערן של ישראל ומצפה לראותן בנחמתן, ובברכת כוח"ט בסשצ"ג הנני עבד נרצע לאדוניו בלב ונפש,

מנשה הקטן

ד' לסדר ונתנו ה' אלקיך בידך התשנ"ד
בנ"י יצו"א

מחיי חיים יכתב ויחתם לחיים, את מע"כ
ידי"נ הרב הגאון המפורסם כגן הדסים כו'
כש"ת מוה"ר יחזקאל גרובנער שליט"א
גאב"ד בדעטרויד ויו"ר ומנהל ועד הכשרות דעטרויט

אחדשכ"ג בידדות נאמנה,

בדבר השאלה בנדון המכשלה הגדולה אשר בעונ"ה נכשלנו רבבות מישראל ר"ל לאכול ולשתות חלב וגבונות ושאר מאכלי חלב אשר יש בו ספק דאורייתא ואולי דאורייתא ודאי ליבא לפומי לא גליא, ולא זכינו להיות אפי' כגמלים של א"א אמרו גמליו של א"א לא נכנסו לבית שיש בו עו"כ, ולא כחמורו של רחב"ד שאפילו על ספק איסור דמאי החמירה על עצמה לאחר ג' ימים שלא אכלה עיין חולין ז' ואדר"נ פ"ח ה"ח כשם שהצדיקים הראשונים היו חסידים כך בהמתן היו חסידות כמותן.

ולעצם השאלה אשר לאחרונה נתברר שבעדרים ומחלבות שחולבים פרות רבות ונמצא שם משגיח תמידי על יד החליבה משום איסור של חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו ונעשה הכל על צד החלכה, אמנם לאחרונה יצא קול אשר בין הבהמות הכשרות יש אחוז מסוים [בין חמש לחמש עשרה אחוזים] בהמות אשר לסיבת מחלה עשו להם ניתוח ע"י רופא בהמות והניתוח הוא על הכרס והקבה, והרופא נוקב את חקיבה לצורך רפואה ואח"כ תופר את הקבה כולה על דופן הבהמה, באופן שעושה הבהמה טריפה, וחוזרין ומכניסין בהמה זו בין שאר הפרות וחולבות אותן ומערבים חלב זו עם חלב שאר בהמות, והמציאות שעושין ניתוח כזה נתברר בבירור גמור ע"י דייני וגדולי רבנים שהאמת כן הוא, ונפשו בשאלתו כדת מה לענות ולעשות כי שמע קול במחנה הללו בוכים על המכשול שבא לידם והללו צועקים שאינו מכשול ובעלילה באו עלינו והללו שמחים ועכ"פ קול ענות במחנה.

ולפענ"ד הנה באמת לא ידענא מאי קול רעש והלא מפורש בטש"ע (ויו"ד סי' פ"א ס"א) דחלב בחמה או חי' טמאה או טריפה אסורים כבשרה [דלא כמהרש"ם שהביא שיטות דחלב טריפה הוי רק בעשה] (ס"ב) גבינות שנעשו מחלב בחמה ונמצא טריפה אם הוא טריפות שאפשר שלא אירע אלא עתה מותרות, אבל אם ידוע שקודם שחלבה נטרפה כל הגבינות שנעשו מחלבה אסורות, ואם היתה בעדר עם בהמות אחרות ונתערב חלבה עם חלב האחרות הולכים בו אחר שיעור ששים, הג"ה ואם יש ס' בהמות בעדר ולא ידעינן בודאי שחלב מן הטריפה הוא יותר מחלה אחת האחרות אמרינן מסתמא דאיכא ששים ומותר וכו' ע"ש.

ולפ"ז הרי ההלכה פשוטה שיש לברר בכל עדר ועדר שחולבין בו חלב בין לשתי' ובין לעשות גבינה או יאגארט אם יש שם פרות שעשו להם ניתוח זה או ניתוח אחר שעושין כהיום שעושה טריפה בבהמה או אפילו ספק טריפה ולחשוב כמה אחוזים הם, ואם יש ששים נגד הטריפות א"כ הכל כשר אלמפרע בין החלב ובין הגבינות והמאכלים שנעשו מהם, אלא שמכאן ולהבא צריך לדקדק ולהוציא הטריפות דעד עכשיו הו"ל מבטל איסור בדיעבד ומעכשיו הו"ל כמבטל איסור לכתחילה, ולכן כתב המחבר ואם היתה בעדר עם בהמות אחרות ונתערב חלבה היינו בדיעבד. ואם יתברר שהיו יותר טריפות מבהמות שנעשו להם ניתוח ואין כאן ששים, א"כ

החלב והגבינות שעשו למפרע הם טריפה, ועיין ש"ך (שם סק"ז) ומן הסתמא אמרינן שחלב כולם שוות, אם לא שנדע שבהמה זו נותנת יותר חלב מכל שאר בהמות אז ליכא ס' וטריפה אפילו יש ס' בהמות כשרות נגדה, וכה"ג גם הכלים צריכים הכשר.

ולברר דבר זה הוא דבר קל מאד, שידוע כהיום שיש לכל בהמה בעדר תיק אשר שם כתוב וחתום כל הרפתקאות של בהמה מיום לידתה עד היום והוא גם ע"פ חוקי המדינה, ולכן יש לברר גם אם הי' טריפה כזה לפני שנה או שנתיים ויש להשוות את זה ולחשוב על הכל ולדעת, כי יש נפ"מ אפי' היום לא נמצא טריפה בעדר אבל לפני שנה היו טריפות אז הגבינות שנעשו אז היו טריפות, ונפ"מ אם יש עוד מגבינה כזו במקרים שכעת מחזיקים לשנה ויותר, ודברים אלו קלים הם לעבור על המחשב שיש היום לכל קאמפ' ובעל משק ופארמער בלע"ז.

אמנם נראה שהרוחות לא מתיישבות בזה, וגם מעכ"ת אין כוונתו לשאול על הלכה מפורשת בש"ע, ולכן אמרתי להאריך קצת בפלפולא הגם כי להלכה הוא כמו שהעלתי כאן. וזה החלי: (א) השאלה מכאן ולהבא היאך להתיישב עם בהמות כאלו. (ב) החלב שיש כבר לפנינו. (ג) גבינות, ותערובות חלב זה במאכלים כגון טשקלאדים וכיוצא בו מיני מאכלי חלב הרבה שמונחים והוא הפסד מרובה גדול להקאמפאניס. ויש טוענים שהתורה חסה על ממונם של ישראל והפסד מרובה להמייצרים, ויש אומרים שאין כאן איסור כלל ויאכלו ענוים וישבעו ועושים מספק איסור דאורייתא ספק איסור דרבנן, ומלכתחילה דיעבד, וממילא בהפסד מרובה דיעבד מותר ואין לעשות רעש, ונפשו בשאלתו מה דעתי העני' בזה.

ולפענ"ד גם כי אין אני מן הנותני הכשרים ולא הי' לי להתערב, מ"מ לידידות מעכ"ג ארשום כמה ענינים בזה. וראשונה כי לא נחא לי' למרייהו להקל בדברי סופרים שחמורי מדברי תורה, וזה הי' ח"ו דרך המתחדשים מאז ומלפנים שזלזלו ולעגו על דברי חז"ל ומזה יצאו הקראים ושאר מינים, ובתורה אדרבה חבבו אלו את דברי אלו דכתיב ויאמינו בה' ובמשה עבדו. ובדברי קבלה (קהלת י"ב ובגמ' חגיגה ג' ע"ב) כשנחלקו ר"ג ורבי יהושע והעמידו ראב"ע לנשיא ופתח ודרש דברי חכמים כדרבנות וכמסמורות נטועים בעלי אסופות נתנו מרועה אחד, למה נמשלו דברי תורה לדרבון לומר לך מה דרבון זה מכין את הפרה לתלמיה להוציא חיים לעולם אף דברי תורה מכונין את לומדיהן מדרכי מיתה לחיים וכו' בעלי אסופות אלו ת"ח שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה הללו מטמאין והללו מטהרין הללו אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין, שמא יאמר אדם היאך אני לומד תורה מעתה ת"ל כולם נתנו מרועה אחד א"ל אחד נתן פרנס אחד אמרן מפי אדון כל המעשים ברוך הוא דכתיב וידבר אלקים את כל חדברים האלה, אף אתה עשה אונך כאפרכס וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי מטמאים ואת דברי מטהרים את דברי אוסרין ואת דברי מכשירין. ופרש"י עשה אונך כאפרכס מאחר שכולן לבן לשמים עשה אונך שומעת ולמוד ודע דברי כולן וכשתדע להבחין אי זה יכשר קבע הלכה כמותו, ע"ש.

וכבר אמרו חז"ל (עירובין כ"א ע"ב) דרש רבא מאי דכתיב ויותר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה וגו' (קהלת י"ב) בני הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה, שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה וד"ס כל העובר על ד"ס חייב מיתה. ופרש"י עשה ולא תעשה, יש בהן שאין בהן חיוב מיתה, אבל דברי סופרים חייבין על כולן דכתיב (קהלת י') ופורץ גדר ישכנו נחש. ולהג הרבה יגיעת בשר א"ר פפא וכו' מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת, מתקין לה רבא וכו' אלא כל ההוגה בהן טועם טעם בשר, עוד שם אמר רב המנונא מאי דכתיב (ומלכים א' ד') וידבר אלי שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף, מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים, ועיין תוס' (שם ד"ה מפני) דגם בהלכה למשה מסיני לא ניתנו ד"ס כדי שלא ישתכחו.

(ב) ובדבר הצפצוף דבהפסד מרובה אפשר להתיר איסור דרבנן, חס מלהזכיר דבשביל הפסד מתירין דברי סופרין ועוברין עליהן, והא דקיי"ל בספק דרבנן להקל היינו בספק דרבנן דכך הוא המדה ספיקא דאורייתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא והוא הדין בספק להקל בלי הפסד מרובה, ואדרבה יסד לן הר"י בן עראמה

זצוק"ל (בעל העקדה בספרו עקדת יצחק) דלהתיר איסור דרבנן לרבים גרע משיחידים יעברו על איסור דאורייתא, והמהרש"ם ז"ל הביאו גם כן לפסק הלכה בדע"ת שלו. ואולי הוא על דרך שביאר רבינו יונה ושע"ת ש"ג ס"ה) בטעם שחמורין דברי סופרים גם במשל מחוט דק וכופלו כמה פעמים הוא יותר חזק מחוט אחד עב והכ"נ להתיר לרבים ח"ו שרבים עוברים, ומה לן לפלפל בדבר והלא אמרו חז"ל חמורין ד"ס וכו"ל, ובשו"ת רדב"ז (ח"א סי' קמ"ה) מי שהוא בין עו"כ ואינו מוציא לאכול עד כמה יוציא מממונו למצוא דברים מותרים וחשיב דמחוייב ליתן כל ממנו ואפי' היכא דאיכא רק איסור דרבנן כגון חלב שחלבו עכו"ם או שמנו של גיד וכה"ג, ועיין שו"ת חו"י (סי' קפ"ג) דפשיטא ליה נמי דאפי' באיסור דרבנן צריך לפזר כל ממנו, והרי דבחלב עכו"ם שלא לאכול פעם חלב עכו"ם חייב לפזר כל ממנו וכ"ש שלא נתיר חלב ספק טריפה דאורייתא ועכ"פ איסור דרבנן משום הפסד ממון ח"ו. ועיין רמ"א (סי' קנ"ה בסופו) ובלבד שלא יאכל ולא ישתה האיסור הואיל ואין בו סכנה, וכ"כ הר"ן (פ"ב דע"ז) וברמב"ם (פ"ב מה' יסוה"ת ה"ה) ובש"ך (סי' פ"א סקכ"א) ועיין משנה הלכות (ח"ג סי' ק"ט ק"י).

ג) גם לעצם הענין שנידון דידן לא הוי אלא דרבנן וספיקא דרבנן, והטעם כי מדאורייתא אפי' לח בלח בטל ברוב ומדרבנן הוא דבעינן ששים וכיון שיש כאן רוב בהמות כשרות ורק מיעוט טריפות מדאורייתא בטל ברוב וממילא לא הוי' אלא איסור דרבנן. ומדרבנן בעינן ס' דשיעור ס' הוא דרבנן וכמ"ש בסי' צ"ח ס"ב במין במינו שנשפך, ועיין יו"ד (סי' פ"א ס"ב ובט"ז סק"ד ובש"ך סק"ה).

ולפענ"ד נראה בס"ד חדא דכאן לא הוי ספק כלל דכל בעל (העדר) תפארתם שמתזקק בהמות לחליבה הנח יודע כמה בהמות יש לו בפארעם ויש לו תעודה מלידתה עד היום הזה וכל מה הנעשה עם בהמה זו וזה מהחיובים וחוקי הממשלה, ולכן בעל המשק שיש לו אלף בהמות יודע כמה מהם עברו ניתוח, ולא דוקא ניתוח זה שאנחנו עכשיו דנין עליו אלא יש כמה ניתוחים אחרים שכהיום עושים על הבהמות, ולכן אפשר לברר כמה בהמות טריפות יש בפארעם ולכן לא הוי כאן ספק דרבנן אלא צריך לברר כמה יש וגם על לשעבר נמי יכול לברר את כל זה וכל היכא דאיכא לברורי מבררין.

ולכן אם בפארעם שאמרנו דרך משל שיש להם אלף בהמות ואין לחם אלא אחוז אחד או אחוז וחצי בהמות טריפות אז איכא ששים ובדיעבד כשר על למפרע ועל לחבא הו"ל בגדר דאין מבטלין איסור לכתחילה ליקח חלב בהמה טריפה ולערב עם חלב בהמה כשרה ע"מ לבטל, ואם יש בפארעם כשני אחוזים בהמות טריפות אז הו"ל איסור גמור וכל החלב אסור וכמבואר בש"ע יו"ד (סי' פ"א ס"ב) שאם היתה בהמה טריפה בעדר אם בהמות אחרות ונתערב חלבה עם חלב האחרות הולכים בו אחר שיעור ששים, וכאמור דניתוח זה שנתברר עכשיו לאו דוקא אלא ה"ה שאר ניתוחים כגון ניתוח לידה [קייזערשניט בלע"ז] או שאר טריפות שבבהמה שהם טריפה מבטן או אחר הלידה נכלל בזה, וכל זה כיון שאפשר לברר הרי על הבעל המכשיר לברר, וכאמור שגם זה רק כשבדיעבד נתערב החלב כבר וכמ"ש המחבר בלשונו הטהור ונתערב חלבה, כלומר בדיעבד ולא לערב לכתחילה חס מלהזכיר. ולכן אפי' נגיד למשל שכהיום אין לו אלא טריפה אחת והחלב כשר והי' לו יותר לפני זה שנה או שנתיים אז הי' החלב טריפה, ואם מי שהוא אכל מחלב זה או שיש עוד נשאר מגבינה כזו, הרי אכתי נשאר האיסור אף שאין עוד עכשיו בהמה טריפה להטריף, וזה פשוט דלא שייך בזה ספק.

שנית נראה לפמ"ש הד"מ (ס"ס צ"ז הובא בש"ך יו"ד סי' ק"י אות י"ט), על מה שהביא הב"י (סי' נ"ז) בשם מ"כ שהקשה אמאי דאסר ר"י ספק דרוסה שנתערבה בתערובות כל התערובות דאמאי אין התערבות מותר מכת ספק דרבנן לקולא דהרי אפילו ודאי דרס לא היה התערובות אסור רק מדרבנן וז"ל ולא קשה דודאי היכא דעיקר הספק באיסור עצמו ומצד עצמו הוא דרבנן הולכים לקולא אבל כאן דמצד האיסור עצמו הוא ספק איסור דאורייתא אלא שמצד אחר בא לו שהוא מדרבנן הואיל ונתערב ומדאורייתא חד בתרי בטל אלא דרבנן גזרו בד"ח שלא להתבטל זו לא מקרי ספ"ד לילך בה להקל, וכ"כ באו"ה (וכלל כ"ה) דכל מקום שיש חשש איסור דאורייתא לא אמרינן בית ספיקא דרבנן לקולא עכ"ל ד"מ, והש"ך כתב דאין להקשות אמ"ש הר"ב דהיכא דמצד האיסור עצמו הוא ספק איסור דאורייתא ומצד אחר בא לו שהוא דרבנן לא אמרינן סד"ר לקולא דהא לקמן (סי' קי"א) אמרינן בא"ד וכו' שאני התם דאין הספק מצד עצמו אסור מן התורה וכו' ע"ש, והכי נמי הרי אפי' לשיטתם מצד האיסור עצמו הוא ספק איסור דאורייתא א"כ לא שייך כאן בכלל דין דס"ד לקולא.

דאורייתא ממש, שהרי עיקר ההיתר של חלב בהמה צריך לימוד שהרי קי"ל בהמה בחי' בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה נשחטה הותרה עד שיודע לך במה נטרפה, וחולין ט' ע"א טוש"ע יו"ד סי' כ"ח וברש"י באיסור אבמה"ח ללקות עליו ועיין פמ"ג בפתיחה בביאור לשון רש"י ושאלו על זה בגמ' ותי' דמבואר בתורה ארץ זבת חלב ודבש, ועיין ריש בכורות ו' ע"ב מדכתיב ארץ זבת חלב ודבש או חרוצי חלב ע"ש, ואכתי קשה הגם שהחלב התורה התירה מ"מ שמא הבהמה טריפה היא ואפשר שלא התירה תורה אלא לאחר שנברר שחבמה כשרה וכגון שלאחר שחלוב הפרה ישחטו אותה וכיוצא בו, ואי משום דאמרינן רוב בהמות כשרות הן וסמכינן ארוב ושותין החלב, הרי הא גופא קי"ל דהיכי דסמכינן ארוב או אחזקה אם אפשר לברר מבררינן, ועיין פסחים וד' ע"ב ובשו"ת הר"ן וסי' ס"ו ובריטב"א ופסחים הנ"ל בשם יש למדין ובפנ"י שם ומשמע דמה"ת אין סומכין על החזקה במקום שאפשר לברר. ועיין משכנות יעקב ויו"ד סי' י"ז שחביא כעין קושין מהגרא"ז מרגליות זצ"ל פן יצא מגדר רוב ונחוש לחלב ולגבינות, ומ"ש לו הגאון בעל משכנ"י שם שצ"י לתש' רש"י וחי' הרשב"א נומיהו מה שכתב עוד הבעל משכנ"י דהדבר מוכרח דאל"כ למה לא מוכחינן בגמ' דאזלינן בתר רובא ממה דשרינן חלב בשתי' שהוא הוכחה ברורה, ולפענ"ד אין כאן הוכחה שהרי אפשר התורה התירה לאחר שישחוט ואכתי ליכא ראי' דאזלינן בתר רובא, וגם לר"מ שיצא לדייק יש לישב כן והבן. וע"כ משום דכאן א"א לברר אא"כ ישחוט חבמה וכה"ג לא מקרי אפשר לברר וסמכינן ארוב וחזקה.

אלא אכתי יש לדייק לטעם זה דאף דקי"ל רוב בהמות כשרות הן מ"מ לענין חכשר אכילה לא סמכינן ארוב זה לכתחילה, שהרי תקנו לבדוק את הריאה לאחר שחיטה ואם לא בדק ואכל הרי הוא פורץ גדר וישכנו נחש משום דהו"ל מיעוט המצוי ולא סמכינן בזה על רוב בהמות כשרות. וא"כ כיון דגזרו חז"ל על הרוב משום מיעוט המצוי שלא לאכול הבשר, מ"ש לענין שתיית חלבה לא חיישינן למיעוט זה ואזלינן תרתי דסתרי בבחמה אחת, דלענין שחיטה אמרינן בחזקת איסור עומדת ואין סומכין לאכלה עד שיבדוק הריאה משום מיעוט טריפה המצוי, א"כ לגבי חלב נמי הגם שהתורה התירה משום אבמה"ח מ"מ קודם בירור נימא דלא אזלינן בתר רוב בהמות כשרות עד לאחר שנברר שבהמה זו אינה מן המיעוט כיון שיש מיעוט המצוי להטריף וחששו לה חז"ל בבהמה זו גופה לאכילה, אמאי נתיר בשתי'.

וצ"ל דאף דתקנו במיעוט המצוי לברר הרוב משום דהיכא דאפשר לברר מבררינן, ומיחו זה דוקא כיון ששחטו כבר הבהמה ובאנו לאכול מבשרה ואפשר לברר לא סמכינן ארוב בהמות כשרות כיון דבחייה בחזקת איסור עומדת, אבל לשתיית חלב לא תקנו לשחוט הפרה לברר ולא מקרי כה"ג אפשר לברר וע"כ נסמוד על רוב בהמות כשרות אפילו דאיכא מיעוט בהמות טריפות והו"ל מיעוט המצוי, ולאכילה תקנו בדיקת הריאה אבל לשתיית חלב כיון דא"א לא תקנו. ואפילו לדעת רבינו הגדול הבה"ג שכתב בנאבדה הריאה טריפה ואפי' בדיעבד וחששו לה כמה מהפוסקים, מ"מ לענין חלב לא חששו לה דדוקא בנאבדה חש לה רבינו הבה"ג משום דהי' לו להזהר שלא ליאבד, אבל כה"ג שא"א בכל אופן והעמידה על הדין כעין נטלה כלב או עכו"ם וסי' ל"ט ס"ב ולכן אם עשה במזיד שהשליכה או איבדה דינו כמבטל איסור דרבנן בידים (ש"ך בס"ק בשם הריב"ש סי' תצ"ח. ועיין ביאור הגר"א שם ובהגרע"א במי שאינו בקי בבדיקת הריאה ובקי לשחוט במסוכנת אי מתירין לו לשחוט ולאכול בלא בדיקה בשביל הפסד ממון). ואף דנראה כעין תרתי דסתרי כיון דאכתי בהמה בחייה ובחזקת איסור עומדת עכ"פ איסור אבמה"ח או אינו זבוח, מ"מ כיון דא"א לברר סומכין על הרוב ולא ניכר הסתירה. ולפ"ז היכא דחלבו הבהמה והחלב אכתי לפנינו ושחטו הבהמה כה"ג לא יאכל ולא ישתה מן החלב עד שיברר כשרות הבחמה, דכיון דאפשר לברר מבררינן ולא נטריף הבהמה ונשתה חלבה.

איברא דדבר זה במחלוקת שנוי, דהר"ן פ"ק דחולין כתב דבהמה בחזקת היתר עומדת לחלב, וכתב ומעשה בא לפני רש"י ז"ל והתיר והשיב לפני רבותיו שהיו מחמירין בדבר אתמול אכלנו מחלבה ועכשיו נחזיקנה בטריפה ע"ש, וע"ש מש"כ בשם התוס' ורבינו שמשון. ותמרדכי פא"ט וסי' תרל"ה הביא דעת התוס' בחלב שעשה מיני' כמכא ושחט העזים ונמצאו טריפה דלא אמרינן דבחזקת כשרה היתה ועכשיו הוא דנטרפו, ור"י התיר הגבינות משום דאמרינן בהמה בחייה בחזקת היתר עומדת והיינו לחלב. ודעת המהרש"ל בתשו' לענין כבוד שבת דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת, וכן נראה לכאורה עוד שיטת ראשונים ורבינו הב"ח בתש' וסי' קכ"ז תמה על הרש"ל ז"ל, ובאמת כי לפענ"ד הרש"ל לאו יחידאה הוא בזה.

ומיהו אפי' לשיטתו כתב הב"ח שם בטבח ששחט ויש לו חלב ממנה אם יכול לכתחילה לומר לגוי שיטול הריאה ממנה ולהשליכה לכלבים והבשר ימכור לגוים ולסמוך על החזקה דכשירה היא ולאכול החלב ממנה, והשיב ז"ל דאם יש לו חלב שנחלב תוך ג' ימים אסור אפי' בדיעבד דחיישין לסירכא, אבל אם אין לו רק מה שנחלב קודם ג' ימים מותר לעשות כן. ואין להתיר של תוך ג' ימים ע"י השלכת הריאה ולסמוך על החזקה מידי דהוי אחלב שאוכל בחיים ולא חיישין לסירכא, דשאני התם דא"א למבדקי' בחייה וכן בפרה אדומה מה"ט סמכינן ארובא, והיכי דא"א לבדוק בחייה סמכינן אחזקה, אבל כשהיא שחוטה לפנינו לא סמכינן אחזקה דאפשר למבדקה ע"ש, הביאה הפמ"ג שכתב (סי' פ"א שפ"ד סק"ז) שאם לאחר שחלבו פרה שחטו אותה אסור לו לשתות מחלב זה עד שלא יבדוק הריאה ע"ש ובמש"ז (סי' ל"ט סק"א) דכיון דמעיקר דינא חרי הו"ל מיעוט המצוי אלא שא"א לברר אבל לאחר ששחט הפרה ויש עוד מחלבה דכיון דחייב לברר ואפשר לברר אסור לו נמי לשתות מהחלב עד שלאחר שיבדוק הריאה ויברר מיעוט המצוי ואח"כ ישתה. מבואר מדברי רבינו הב"ח ז"ל דחלב שנחלב ואח"כ שחטו הבהמה הכ"נ דאסור לשתותו כמו שאסור לאכול מבשרה אלא דקודם שחיטה ע"כ התירה התורה כיון שא"א לברר. ועיין ירושלמי שנחלקו ר"י וכו' אי יכול לברך על חשחיטת עובר לעשייתו כיון שבחזקת איסור עומדת הבהמה, ועיין רוקח ותש' הב"ח הנ"ל.

ולפ"ז נראה להוסיף כיון דההיתר שתי' אפילו מבהמות בחייהן בלי בדיקה אינו אלא מדין רוב בהמות כשרות הן והיינו רובא דעלמא ומשום דא"א לבדוק בחי' הגם שהרי ברור דבין בהמות כשרות איכא מיעוט טריפות בעולם ואפ"ה סומכינן על החזקה הגם דאיכא מיעוט המצוי והי' לן לחוש כמו שחוששין לענין אכילת בשר בהמה זו עצמה ולא לשתות, אלא דא"כ לא היינו יכולין לשתות חלב רק לאחר שחיטת הבהמה ואין זה דרכי נועם, וע"כ כיון שהתורה אמרה אחרי רבים להטות שהוא מ"ע שותין. וידוע מה שכתב הבנ"י ועוד הרבה אחרונים דבזמנא"ז לא הוה רוב בהמות כשרות וא"כ איך שותין חלב, ותי' דהני טריפות הם רק מפני שאנן מחמירין מחמת שאינן בקיאים, אבל מד"ת רוב בהמות כשרות והולכין בתר הרוב מדין תורה, ודברי רבינו הבנ"י צ"ע וכבר הארכתי בתשובה.

ואמנם מה שאמרו רוב בהמות כשרות היינו כשאין ידוע להם בהמה טריפה בעדר וחולכין בתר רוב בהמות דעלמא אז כיון דאזלינן בתר רובא דעלמא ורוב בהמות כשרות הן, ואף אם נמצאת אחת טריפת דיש מיעוט המצוי אזלינן בתר רוב דעלמא, אבל אם יש לפנינו עדר של מאה בהמות ועשרה או חמש עשרה מהן טריפות ידועות וחלבו יחד כולם וצריכין לבטל חלב הטריפות, אז לא נכללו הרוב בהמות של כל העולם לבטל ולהכשיר חלב זה שבאותו עדר אלא צריכין ששים בעדר זה לבטל הטריפה, ואם אין כאן ששים אז החלב אסור הגם שאכתי רוב בהמות כשרות הן בעולם אבל בעדר שלנו כיון שהוא מובדל מן הרוב שבעולם ויש לפנינו טריפות ודאי לא מועיל הרוב דעלמא לבטל הטריפות שלנו אלא בעינן ששים בעדר כאן לבטל. א"כ יש כאן חילוק בין רוב מבהמות כשרות, דמה שנוגע לענין רובא דעלמא חושבין רק משמונים וחמשה בהמות שבעדר שאותן כולן נכנסין ברוב בהמות דעלמא לענין מה שנוגע לרוב בהמות דעלמא והחמש עשרה טריפות הם טריפה ודאי ולא מתבטלין ברוב דעלמא אלא בעי ביטול בעדר זה, ואם אין ששים בעדר זה הכל אסור הגם שיש רוב בהמות כשרות בעולם, והיכא דלא ידוע לנו טריפה ודאי הידוע לנו מהעדר הזה שיש לפנינו יצאו מרוב בהמות בעולם שאין לפנינו הרוב. מיהו עכשיו שיש טריפה ודאי הידוע לנו מהעדר הזה שיש לפנינו יצאו מרוב בהמות בעולם שאין לפנינו טריפות ודאי שנוכל לבררם.

ובמקום אחר הסברתי קצת כך, דכל בהמה בחזקת כשרות משום דכל בהמות שוות בטבע הבריאה ובמציאות שכך טבע הקב"ה בכל בהמות שבעולם, ורובם מהם כשרים שרוב בהמות נולדו בטבע הבריאה בריאים בלי סירכות הריאה האוסרת וכ"ש לא שאר טריפות מ"ח טריפות, וכל שאנו רואין בהמה אנו אומרים שהיא מן אותו הרוב בטבעה בריאה כרוב בהמות שבעולם. אבל אם ראינו במקום שינוי בבחמות אותו המקום מרוב בהמות שבעולם, אפילו לא ראינו שהמקום הזה מופרש ומובדל מכל העולם וגם לא ידענו הסיבה, מ"מ כיון שראינו שהבחמות נטרפות אותו מקום נעשה מובדל ומופרש מרוב בהמות שבעולם, והסיבה או סיבת המקום והאוויר או סיבה הבאה בידי אדם כגון ניתוחים או כיוצא בזה.

אלא דאכתי אפי' לא אזלינן בתר רוב העולם ניזל בתר רוב אותו המקום ולמה צריכין ששים, וצ"ל כיון שיש לפנינו טריפה ודאי, תו לא סמכו חכמים על החזקה והרוב אלא בעי ששים. ומעתה נראה לחדש עוד כיון דגם ברוב העולם איכא מיעוט המצוי וכמ"ש לענין בדיקת הריאה וגם יש עוד מיעוט של י"ח טריפות שהוא מיעוטא דמיעוטא אלא דחכמים לא חשו לה היכא דא"א לברר, אבל עכשיו שנתוסף עוד טריפה ודאי שהוא מובדל מהרוב וע"כ צריך לדון על טריפה זו ולבטלה בששים מתוך העדר הזה, וכיון דבעדר הזה שרוצין לבטל בו ג"כ יש בו מיעוט המצוי שהוא טריפה אלא שעד עכשיו מחמת שאינו ראוי לברר סמכנו על הרוב ולא חשו להמיעוט, אבל כיון דעכשיו ע"כ צריכין לבירור או לביטול עכ"פ מדרבנן ונכנס כל העדר בספק הנ"ל אמרינן סמוך מיעוט המצוי, והאינו מצוי כ"ח טריפות למיעוטא דודאי טריפה והו"ל כמחצה על מחצה והו"ל ספיקא דאורייתא עכ"פ. ועיין שו"ת הריב"ש (סי' קצ"ג) שכתב דמיעוט המצוי ר"ל שהוא קרוב למחצה ורגיל להיות דומיא דמיעוט מצוי כסרכות הריאה ע"ש, ומבואר דס"ל דטריפות המצוי בבהמה הוא קרוב למחצה. א"כ אם נצרך מיעוט המצוי שהוא קרוב למחצה מהבהמות הכשרות מכאן רוב כשרות למיעוט טריפות ודאי שיש לפנינו, א"כ יהי' רוב טריפות ואסור מה"ת מטעם רוב טריפות כל זמן שאין כאן ששים לפנינו, ועיין פמ"ג (שפ"ד סק"ד) ודו"ק היטב כי הוא נקודה נפלאה.

ולפ"ז בצירור שיש לפנינו חמש אחוז או עשרה או חמש עשרה אחוז בהמות טריפות ודאות ע"י ניתוח, נשארו פ"ה בהמות שסומכין בהו על הרוב, וכיון שכתב הריב"ש דמיעוט המצוי הוא קרוב למחצה נמצא דבפ"ה בהמות מיעוט המצוי לטרופן הוא קרוב למחצה מ"א מ"ב, ונוסיף על אלו הט"ז הטריפות ודאות נמצא חמשים ושש או שבע טריפות — חמש עשרה ודאות והשאר ממיעוט המצוי, וכיון שכולם עכשיו פה בעדר אחד נוסף ומ"ג או מ"ד כשרות נמצא כאן כבר רוב בהמות טריפות הן והחלב מהן טריפה דאורייתא, דכמו דלענין הכשר אזלינן בתר רובא ואמרינן כיון דרוב בהמות כשרות הן מותר לשתות, הכ"ז נתהפך הדבר כשיש לן לחשוב רוב בהמות טריפות דאזלינן בתר רובא והחלב טריפה מדאורייתא ועכ"פ ספיקא דאורייתא לכ"ע והבן. וממילא למדנו בנידון דידן שטוענים דלכ"ע אין זה רק איסור דרבנן כיון שמן התורה בטל ברוב, אדרבא כאן ליכא ביטול ברוב מה"ת ויש לפנינו איסור דאורייתא או עכ"פ ספק איסור דאורייתא. ועיין משכנות יעקב ויו"ד סי' ט"ז) דאחד מעשרה מקרי מיעוט המצוי ועיין שו"ת ב"א (סי' ו') ועיין ש"ע יו"ד (סי' ל"ג) דנהגו לבדוק הושט, ועיין משנ"ה (ח"ז סי' צ"ט).

ד) עוד יש בזה כיון שיש לפנינו איסור ודאי אפילו בהמה אחת והו"ל בכלל אין מבטלין איסור לכתחילה וכבר הבאתי בשם מרן כק"ז הבי"ש ז"ל א"ח סי' פ"ט (במשנה תלכות ח"ז סי' קי"ג) דאפילו למ"ד דאין מבטלין איסור לכתחילה הוא מדרבנן היינו דוקא באקראי בעלמא ובדיעבד, אבל המבטל איסור בתמידות לכ"ע אין מבטלין איסור דאורייתא הוא, והכא הרי הרי הבהמות הטריפות החולבות בכל יום ומבטלין אותו החלב בחלב היתר הרי איכא איסור דאורייתא לבטל. ובתש' הרדב"ז (ח"ג סי' תקמ"ז) וקצ"ע מה שכתב בסי' תקפ"פ ודו"ק) דהלוקח איסור מעכו"ם לא נתבטל אצלו דכיון שאינו בר מצות ליכא דין ביטול אלא כשבא ליד ישראל חרי הוא נתבטל ונמצא עובר הישראל על אין מבטלין איסור כיון שברשותו הוא שהאיסור מתבטל אלא שיש בזה חולקין, ועיין שו"ת מחר"ם מלובלין (סי' ק"ד) ובספרי הנ"ל באריכות.

ה) דעת הרשב"א בתשו' (ח"ג סי' יר"ד הובא בב"י יו"ד סי' קל"ד) דמה שמתירין לפעמים בדיעבד ובחפסד מרובה לא אמרו אלא באקראי בעלמא וכל שנתערב דרך מקרה לא החמירו בו עד שיהא בו בנותן טעם, אבל מי שמבטל וחוזר ומבטל ודרכו לעשות כן וסומך על דיעבד אסרו ואינו בטל והרי נשאר באיסורו דרך בדיעבד חתירו, והארכתיו גם בזה בס"ד.

ו) עוד יש להעיר מדין תשע חנויות מוכרות בשר כשר ואחד בשר טריפה דאמרינן כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, והנה בדין שהבהמות קבועות בעדר אחד כל החלב שם שנמצא הו"ל קבוע והו"ל כאיתחזק איסוריה, ועיין ש"ך ויו"ד סי' קי"א סק"ד) בשני תרנגולות אחת כשירה ואחת טריפה ואם תביצים אינם נכרים הוי איתחזיק איסורא ובאם נכרים כל אחת ואחת נראה מדעתו דלא מקרי איתחזיק, והפרי"ח השיג עליו ממשנה מפורשת כריתות דאשתו ואחותו עמו בבית ומ"מ בדין לכ"ע אינו ניכר והוי איתחזק איסורא אם לא ידע מאיזה בהמה לקח וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי וי"ל.

ומעתה לעצם האיסור, הנה בטוש"ע (יו"ד סי' מ"ח) כתב קיבה שנקבה טריפה והוא משנה (פ' א"ט חולין מ"ב ע"א) ואם החלב שעל היתר סותם הנקב כשירה, ובגמ' שם (דף מ"ט) תרי לישני איכא וכתב הטור (סי' ס"ד) דרש"י וחרא"ש פסקו חלכה כלישנא קמא דשניהם אסורין לדין בני בבל ואפ"ה שעל היתר סותם כדאמר ר"ע אינהו בני אר"י מיכל אכלי ליה לדין מסתם נמי לא סתים בתמית, ועיין ב"י שם וכרס הפנימי שניקב כ"ש טריפת ונחלקו איזהו כרס הפנימי ע"ש ובש"ע שם בבשר החופה את רוב הכרס. והנה לכל הפשטים והקולות שיש שם מ"מ בנידון חנתות בהמות דידן לכ"ע הרי הוא אסור כפי שנתברר שנוקבין הקיבה ואח"כ תופרין אותה לדופן הבהמה וגם נוקבין הכרס הפנימי וגם חותכין בידים, ובפרט שראו הרופא בהמות אומן שלפניהם עשה ניתוח וראו שעשה נקב גדול בכרס ואח"כ נקב הקבה ואף לא השגיח בפנים מה שהוא עושה ושוב תפר את הקיבה לדופן הבהמה פשוט שניתוח כזה עושה טריפה ודאי, ואין לזה שייכות מה שמצדד מחרש"ם ודעת תורה קונט"א לחל"ט אות קמ"ג) והארכתי בזה במקום אחר. ופשוט נמי שאלו שמצדדין להתירא מודים שאם ישחוט פרה זו שעשו עליה ניתוח שאסורה לאכול ולא ימכרנה לבשר כשר, א"כ מ"ש שתיית חלבה מאכילת בשרה, ועיין שו"ת מחרש"ג (יו"ד ח"ב סי' קע"ג) ודין כ"ש משם, ולא רציתי להאריך בדברים כי כבוד ח' חסתר דבר.

ושמעתי טועים שטוענים כיון שהרופא עושה הנקב בקיבה בכדי לרפאות הבהמה וחרי תבחמח חיה אח"כ ממילא אין זה בכלל טריפה שהרי הרופא בא לרפאות וגם ראינו שחי' אח"כ, ולדעתו כל הטריפות חס רק בזמן חז"ל שלא חיו ועכ"פ לדעתם במחלוקת שנוי' וחז"ל כל הטריפות דחז"ל רק ספק טריפת, ור"ל מהאי דעתא שח"ו מחפך חקערה על פיה ועושה מאיסור היתר ומהיתר איסור וכבר ניבא על זה רבינו יונה את אשר אסרתה התרתי ואת אשר חתרת אסרתי, והגם שנמצא באחד מהאחרונים (שו"ת נאות דשא סי' קכ"ז) שעלה ונסתפק באותן טריפות שמנו חז"ל שאינן חיות ואם הדרו וחיו שדעת הרא"ה דחזרו לכשרותם דאיגלאי מילתא למפרע שלא היה טריפה מעולם, ושאר ראשונים חלקו על זה והעלה שאין מי שיכריע בזה, ולזה רוצים לצרף לסניף. ואני אומר ח"ו לסמוך על זה ואפי' לומר כן כי זה נותן יד להרעפארמער שמעולם אמרו שחתורת נשתנית לפי חזמן וחכמי הטבע בזמן הזה בקיאים יותר, ופשוט דהטריפות שנאמרו הם הלכה למשה מסיני וכמו בכל הלכה למשה מסיני אין ברי' ונברא ואפי' מלאכים אין בידם לשנות כן בכל ההלכות ואפי' ירבה כחול ימים וכמ"ש חרשב"א ויבואו לאלפים רופאים זאת התורה לא תשתנה ולא ישונה.

ועל מה שכתב הנ"ל חגם שאין בנו מי שיכריע אפילו נאמר ונסכים לו שאין בנו מי שיכריע אבל לא ראה שכבר חכרעו בזה גדולי הראשונים, ואעתיק כאן לשון רבינו הגדול הריב"ש ז"ל בתש' (סי' תמ"ז) וז"ל, בדבר השאלה ידעת האדון נ"ר שאין לנו לדון בדיני תורתנו ומצותיה על פי חכמי הטבע והרפואה, שאם נאמין לדבריהם אין תורח מן השמים חלילה כי כן הניחו חס במופתיהם הכוזבים, ואם תדין בדיני טריפות ע"פ חכמי הרפואה שכר הרבה תטול מן הקצבים כי באמת נהפכו רובם ממות לחיים ומחיים למות ויחליפו חי במת כי אין ספק בנטלה הכבד ונשאר בה כזית שאנחנו מכשירים הם יאמרו שימות לשעתה, וכן בחרותה בידי שמים ואחרים וכמה וכמה אחרים שאנחנו אוסרים כמו כל חסרכות וכל המראות הפסולים בריאה וכן בדיני חדרוסה ואחרים שאין ספק שהם מלעיגים בנו עליהם יוצק זהב רותח לתוך פיהם, והרב רבינו משה בן מיימו"ן ז"ל כששנה מעט ואמר שצומת הגידין הם בעצם התחתון בעופות לא הודו לו אחרי שלפי סוגית חגמ' נראה שהוא בעצם האמצעי וכו' ואע"פ שהי' הרב ז"ל חכם בחכמת הרפואה והטבע ובקי בניתוח כי לא מפי טבע וחרפואה אנו חיינ' ואנחנו על חכמינו ז"ל נסמוך אפי' יאמר לנו על ימין שהוא שמאל שהם קבלו האמת ופירושי המצות איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה לא נאמין אל חכמי היונים וכו' כמוזכר בפ' המפלת אני מביא ראי' מן התורה ואתם מביאין ראי' מן השוטים, ע"ש מה שהאריך בדבר. עכ"פ אפי' לסניף לא צרפו דעה זו כלל וישתקע הדבר.

וכ"כ מרן החזו"א ז"ל (יו"ד הל' טריפות סי' ה' אות ג' ד"ח ואף) מן הטריפות מן הארכובה ולמעלה שנמסר לחכמים לקבוע הטריפות ע"פ רוח קדשם שהופיע עליהם והי' צריך לקבוע דיני הטריפות לדורות, ואין לנו תורח חדשה לאחריהם והיו קבועות הטריפות כפי השגחתו ית' בזמן שהוא שלא נתן הקב"ה לברואיו רפואות תעלה לתן המה הטריפות שאסרתן התורה בין בזמן ההוא ובין בזמן של דורות הבאים שמסר חקב"ה את משפטי התורה שלהן לחכמי הדורות ההם, ואפשר עוד שגם בשינויי הגופים החיים כמו שינוי מיעוטי הדם שהראשונים הוכרחו להקזה והאחרונים הקזה סכנה להם, וכן בשינוי האקלימים ורפואות ושאר עניני חטבע ואפשר

דהנחתוחים שבזמננו לא היו מועילים בימים הראשונים וכו' וז"ל הרמב"ם (פ"י מה"ש חי"ג) וכן אלו שמנו ואמרו שהן טריפה אע"פ שיראה בדרכי הרפואה שבידינו שמקצתן אינן ממיתין ואפשר שתחי' מהן, אין לך אלא מה שמנו חכמים שנאמר ע"פ התורה אשר יורוך עכ"ל.

וכבר אמרתי שהרי גמ' מפורשת שחט בו שנים או רוב שנים חי הוא וסופו למות ועיין יבמות ק"כ ע"ב) וע"ש במגויד שיכול לכוות ולחיות ועיין תוס' (שם ד"ה למימרא) דמגויד חי ותלוי ב"ב תירוצים ועיין (חולין ל"ג) דלב"נ מפרכסת אסורה דחי הוא והנה כתבו ז"ל שחט בו רוב שנים אפשר לבדר לו סמים שיחי' ואפ"ה לכ"ע טריפה הוא ומבואר דגם בזמן חז"ל היו יודעים לעשות טרופות שיחי' אלא שאין זה מעלה לכשרות. ופשוט דבכל הני טריפות שקיי"ל הלכה למשה מסיני הם חלק מתורתנו הקדושה ואפי' כל רוחות שבעולם לא יוכלו לשנות ואפי' יבאו ויעידו שנשתנו הטבעים או כיוצא בו כמו בכל התורה שאין לשנות וחכ"נ כן הוא ועכ"פ רבינו הריב"ש כתב כן מפורש וגדולה מזו, וכן מצאתי גם בשו"ת משכנות יעקב יו"ד סי' י"ז. ולכן דברים אלו הם לפענ"ד דברים בטלים לא קיימין ולא שרירין כלל, ולא שבקינן הודאי של כל הני ראשונים ואחרונים מפני ספיקתו שהעלה חנאות דשא הגם שהי' גדול בישראל כבודו במקומו מונח אבל בעצמו סיים שאין בידו לחכרע ואנן יש לן הכרעה מראשונים ואחרונים ואין בזה כדי סמיכה כלל.

ומה שטוענים משום שהתורה חסה על ממונם של ישראל ונראה פשוט דאפילו בדיני ממונות שאין הולכין בתר רוב דקיי"ל דיכול לומר קים לי כה"ג דדעה יחידאה היא וסיים רק בצ"ע שאין לו הכרעה לא הי' יכול לטעון נגד כל הני פוסקים שהכריעו ואפילו לא הביאו שיטת הרא"ה הנ"ל לצירוף בעלמא, וכ"ש שנצרך זה ולהתיר לרבים איסור מפורש לכל הפוסקים מכח ספק אחרון אחד ולהכשיל רבים באכילת איסור ואפילו ספק איסור וגם להוציא ממון מרבים בשביל שחס על ממון יחיד ח"ו והרי הא פשיטא דבאיסורין אזלינן בתר רוב.

ולפענ"ד כי זה קשה מכולם שמהפכים דברי אלקים חיים ומנצלים אותם לטובתם, וכמה השוחד יעור עיני חכמים, ובמקום להתחשב עם רבבות מישאל ומהצילם מנדנד איסור חושבים שיהי' הפסד ליחיד בכמה אלף דאללאר ולכן יתירו ספק איסור לרבים, וגם על זה החשבון יפקירו ממון רבים ולהוציא ממון מרבים [שלא חשו שהתורה חסה על ממונם של ישראל] שמשלמין עבור גבינה שאפילו מתירים רק מספק ודוחק גדול אפי' לפי דעתם ולוקחים מרבים כסף מלא כמו שמשלמין על מהדרין מן המהדרין אוי לה לאותה בושא ואוי לה לאותה כלימה והלא קיי"ל דלצורך רבים מפקירין ממון יחיד והפקר ב"ד הי' הפקר וכ"ש שלא להתיר איסורים או ספק נדנד איסור בשביל ממון יחיד וזה ברור.

ובכלל יש להעיר ולהתיר על שנכנס רעיון פסול ומחשבה פסולה זו בעניני הלכות איסור וחיתר דבשביל כמה פרוטות ליחיד מפקירין את הרבים בעונ"ה להכשיל ח"ו באיסור או ספק איסור והוא חיפוך ממה שכתב הבעל עקדה הנ"ל דלהתיר איסור דרבנן לרבים הוא גרוע מיחידים העוברים על דאורייתא, והתחיל הדבר בהפקעת שערים שהתירו להפקיע שערים והוא בגדר גזל הרבים והמסייעים לדבר ג"כ דינם כותיחו שחרי הוא חולק עם חגזלו או המפקיע שער אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר. ולכן להלכה למעשה לפענ"ד ח"ו לאכול מהגבינות או החלב שנעשו קודם שנודע האיסור אם לא שנברר שלא היו שם בהמות טריפות בעדר, או שהיו אלא שהי' ששים נגדם ואם חוששין להפסד מרובה באמת שזה דבר גדול והתורה חסה על ממונם של ישראל, אבל יותר חסה התורה על נפשות ישראל וכל אשר לו יתן בעד נפשו.

בקיזור מה שעולה לפענ"ד: (א) הפאראם (ועדר) שלא הי' שם מהבהמות שעשו להם ניתוח זה או שאר ניתוחים או שאר טריפות מלידה או אפי' היו ורק באופן שהי' ששים נגדם, שבדיעבד בטל כמבואר בש"ע יו"ד סי' פ"א אין חשש על החלב או מאכלי חלב שנעשו שם והכל כשר על למפרע ויש לסמוך על הביטול על העבר, ומיהו מהיום והלאה יש לתקן שלא נצטרך לביטול בששים שהוא רק בדיעבד שכבר נתערב חלב טריפה וכלשון הש"ע ולא לכתחילה.

(ב) מקום שהיו שם בהמות טריפות בעדר, וטריפות אלו צריך לחשוב בין מניתוח זה הידוע ובין משאר ניתוחים שעושים טריפה או טריפה מלידה או שנטרפה אח"כ ע"י חי' הדורסת וכיוצא בן, באופן שלא הי' בעדר

ששים נגד הטריפות, כה"ג כל החלב והגבינה טריפה למפרע ואסור לשותת החלב כמבואר בש"ע סי' פ"א ואם יש גבינות שנעשו מחלב זה אסור לאכלם ומותר למכור החלב או הגבינה לעכו"ם אלא שיקחו הקופסאות של אחרים או ירוקנו באופן שלא יבאו בני ישראל לידי מכשול כמו דמבואר בהאי ערבא ובכותח שלשים יום קודם הפסח, ואפשר דכה"ג יש כאן איסור תורה ומ"מ לענין סחורה יש להקל ככל איסורי דרבנן שמותר לסחור בהם, ובפרט כי כה"ג מקרי נזדמן שמותר אפילו באיסורי דאורייתא למכור לעכו"ם במקום שאין חשש לטעות והבן.

ועיין בשו"ת מהר"י אסאד (יו"ד סי' ס') בסוף דבריו שכ' וז"ל, ולפ"ז כיון דהתורה אמרה אחרי רבים להטות קיי"ל הלכה כרוב חפוסקים הכרס הפנימי שניקב כל הכרס כולו בכלל הו"ל בנ"ד ודאי טריפת ולא מחני לי' שהיי' י"ב חודש וגם לא הלידה שילדה וכו'. ועוד שם וד"ה גם) גם סברת מעלתו נ"י אם נעשה הדקירה בשיפוע תוך הכרס עד שע"י כן הקרעים שוכבין זה על זה הו"ל כמו סתימה דמעיקרא וכו' הנה בהדיא כ' הרשב"א בתשו' (סי' שפ"ג) וז"ל, כל שנקבו הדקין בין בנקב שוה בין בנקב משופע טריפה וכו' באופן שנידן השאלח חנ"ל בחמה זו אסורה היא וחלבה מעיקר הדין וכו' ע"ש.

ג) ולענין הכשר כלים במקום שנתברר שלא הי' ששים צריך להכשיר חכלים וישאל לרב מובהק על זה. ובמקום שלא נתברר האיסור שאין כאן ששים אולי יש לסמוך על חזקת כשרות ועכ"פ אם יחכו מע"ל ויהיו הכלים אינו בן יומן שוב מצאתי בתשו' הב"ח הנ"ל שכתב אכן הכלים ששנשתמשו בה קודם א"ג לאסור כל שאינן בן יומן מאחר שאיסור נטלפ"ג דרבנן אין לאסור אלא באיסור שהוא ברור כמו בטריפות מן הבטן בכה"ג ע"ש ומיהו היכא שברור שחיו טרפות שאין ששים גם הכלים צריכים הכשר.

והנני חוזר מה שבעלי ההשגחה דואגים על הביזנעס של הסוחרים וחסים על ממונם שלא יפסידו אפי' כשנתודע שמכרו איסור, מצדדים מכח הפסד מרובה ואיסור דרבנן אולי יש להקל וכיוצא בו, ובאמת כי מן הנכון לדאוג על ממון חבירו ולפעמים יותר מעל שלו ומיהו כשנוגע ליחיד נגד רבים יותר יש לדאוג על בני ישראל ששלמו ארבע ידות עבור גבינה שאמרו שחיה כשרה למהדרים והם אכלו גבינות וחלב של ספק כשר ולמה לא יחושו על נפשות בני ישראל, וגבינות כאלו שמכרו לישראל מוכרין העכו"ם ברבע המכיר, ואדרבה יש לדאוג שיחזירו לבני ישראל הגזילה אשר לקחו מאתם משפחות גדולות רבת הילדים שעלח בידם חון רב על לא דבר, חוץ מהאיסור שנתפטמו הם ובניהם ובנותיהם וכל אשר להם על ידם, ואם א"א על העבר וכמ"ש בח"מ דעל איסור דרבנן שאכלו אין מחזירין לו הכסף עכ"פ ידאגו מהיום והלאה לכה"פ שלא יעלו המחיר על מאכלי חלב מאותם של עו"כ להבדיל, שהרי אפשר בפרוטות הבדל ליתן הגבינות כידוע וכן בכל עניני חכשרות. ובגמ' יומא ול"ח ע"ב ודף פ"ג ע"א אמרו שבתאי אצר פירי והפקיע שערים וקרא עליה ר' חנינא זורו רשעים מרחם ואין מסיקין בשמיה.

אלו דברי ידידו דושכ"ת המצטער בצערן של ישראל ומצפה לראותן בנחמתן, ובברכת כוח"ט בסשצ"ג הנני עבד נרצע לאדוני בלב ונפש,

מנשה חקטן

בס"ד

מע"כ ידידי ור"ח הרה"ג כו'

כש"ת מוה"ר י' שיין שליט"א

לייקוד נ"ו.

אחרשכ"ת בידירות.

קבלתי הפאקס כו' .. ובדבר שאלתו בהני משגיחים על חלב ישראל שמצאו בעדרם בהמות טריפות והם לא הודיעו על זה וכנראה שזה זמן רב שנמשך כן וי"א לעדך שש או שבע שנים או יותר ועכשיו כשגילו על זה ברבים מנסים לחפות על העבר בעמלאלות ומבטחים על להבא שמהיום והלאה הכל יהי' בלי שום חשש תערובות חלב טריפה ושיעקרו כל שורש בהמה טריפה או ספק טריפה מהעדר אם יש לסמוך עליהם מהיום והלאה או כיון שיצאה מכשלה מתחת ידיהם וגם לאחר שמצאו ניסו לחפות הו"ל דין טבח שיצאה טריפה מתחת ידו שאינו נאמן ואבר חזקת כשרות שלו עד שיעשה תשובה וילך למקום שאין מכדין אותו (כבגמ' חולין צ"ג ורמב"ם פ"ז מהל' מ"א ובש"ע יו"ד ס' ס"ד). ותמה שלא כתבתי מזה כלום בתשובה שכתבתי בענין הנ"ל.

ולפענ"ד הגה בגמ' שם ובש"ע יש חילוקים בין בטבח שדרכו לנכר לעצמו או לאחרים ע"ש ובח"מ ס' ל"ד וציין עליו הש"ך וביו"ד שם מידי דאינו חשוב כמויד אלא כפושע ולכן כתב הרמ"א דחורתו לכשרותו ותשובתו הכל לפי ראות עיני הדיין אם עבר בשוגג או במזיד ועיין גליון מהרש"א שם וכל שיש שם חימוד ממון כגון שנוטלין הכשרות או שאם הוא כשר בעל הבהמה מוכר לו הבשר ומשתכר בו אינו חוזר עד שיהא התשובה ג"כ בממון ע"ש ובתש" מים עמוקים ס' כ"ד לד"א מזרחי.

ובדין מיהו כיון דלא ראינו שום פשיעה מצד המשגיחים לפי ידיעתי הגם שהי' להם לכאורה להשגיח שלא יביאו בהמות טריפות בעדר ואם יביאו שלא יחלבו אותם בין הכשרות שבודאי זה ההשגחה שלהם שהרי עיקר שאטרו חו"ל חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל דואהו משום שלא יעדרו בו חלב סמאה ופשוט דחלב טריפה נמי בכלל זה הוא אלא שע"פ רוב לא נמצאים טריפות בעדר בהמות כשרות שנחלבים אבל פשוט שגם בהמה טריפה אם יש שם צדיקים להשגיח וצ"ל דע"כ לא עלתה על דעתם או שבאמת העלימו מהם האמת שיש שם בהמות טריפות בכל אופן לא ראינו בזה שום פשיעה אלא אפשר חסרון בהשגחה מ"מ אם מהיום והלאה ישגיחו יותר ויותר וודאי שאין לומר שאין להם נאמנות מהיום והלאה.

ומיהו אם נראה איוה התרשלות וכיוצא בו מהיום והלאה ודאי שלא יהיו נאמנים על החלב וכבר כתב מרן הח"ס יו"ד ס' כ"א במשגיח על חלב ישראל שאם לא השגיח על רושם ההקוה בבהמה והיומפרסמים הדבר להעומדים על החליבה או היו משגיחים על רושם ההקוה ג"כ ולא נחשדו להאכילנו איסורא דא"כ אהחלב גופי' לא מהימנו ע"ש ולכן בדין נמי אם יהי' איוה חשש שלא משגיחים על בהמות עם ניתוח לא נאמין להם כלום על החלב אבל עד התם לא ראיתי חשש לזה.

ובדבר אשר שאל היות כי המשגיחים מקבלים שכר מהבעלי בתים ולא מן הועד הכשרות א"כ אפשר שהמשגיחים הו"ל נוגעים בדבר.

הנה כאן נגע בנקודה מכאבת מאד ומיהו אין זה דבר חדש שיי' לו שייכות עם המעורא שלנו עכשיו, וכבר האריכו בזה רבותינו האחרונים ז"ל דמשגיח שמקבל שכר מהטבח או בעל הבית הרי הוא כפועל שלו ויד פועל כיד בעה"ב והרבה כרכהים כדכרו על זה וכבר ראיתי תשובה אחת מידידי הרב הגאון הג' כו' כש"ת מהר"מ שטערן שליט"א גאב"ד דעברעצין (שנרפס בשנת השל"ז לפ"ק בירחון ח' תורה והלכה ט) שנשאל באחד שאכל במסעדה מוחזק בכשרות עם משגיח ומצאו אח"כ טריפה במסעדה אי כה"ג הו"ל שטמך על המשגיח הו"ל אונס ואין צריך כפרה ותשובה או שחייב לשוב לה' כשוגג קרוב למזיד שהי' לו לבדוק.

והשיב דלא מקרי האוכל אונס לענין תשובה ואדרבה קרוב לפשיעה או שוגג וחד מלאונס, כי אחרי מאורעות רעות בעינינו אלו היה לו לרקדק יותר, ובאות ו' שם כתב רבימים קדמונים שהי' בעל הבית איש מהימן דאוי לסמוך עליו ונוסף לזה נתנו לו משגיח בעל המכשיר והבעל מכשיר מעולם לא קיבל שכר מבעל המסעדה אלא מקהל העיר, אבל עתה כיון שהמשגיח מקבל שכר מהמסעדה וירא לגפשו להטיל עול על בעל המסעדה פן ואולי יחליפנו באחד או לא ישלם לו שכרו משלם, וגם בעל המסעדה אינו לעולם בד סמכא בעצמו, א"כ הו"ל המשגיח נוגע בדבר דכמו הבעל מסעדה נוגע בדבר להכניס במסעדה מאכל בזה וסוגר עיניו גם בעל המכשיר והמשגיח נוגע בדבר כאילו כביכול לא ראה מואמה ולכן כל הסומך על זה בלא דרישה וחקירה ובשם נפש אוכל שם אינו אונס כלל והי"ל להאוכל לדעת ולברר קודם ולא לסמוך עליו לגמרי ע"ש.

וכתב שם ראיות להלכה למעשה א"כ בכל ההכשרים אשר המשגיח הוא נשכר מהבעלי בתים הרי הוא פועל שלהם ויד פועל כיד בעלים דמי ולפעמים יותר מסתם פועל, ובאמת כי ראינו כשקרא מה שקרא עמדו בעלי משגיחים על צד הבעלי בתים ולחוס על ממנום ועשו כמה דברים כדי להתיר את הפראדוקסאן בשביל הפסד ממנום ולא חששו על הפסד ממון ישראל שיתנו עבור גבינה

שבקושי אפי' לדעתם התיירו וישלמו על זה כסף מלא כגבינה של מהדרין מן
המהדרין, והלואי שיעמדו אנשים רחבי לב ויארגנו וועד חזק והם יקחו משגיחים
יראי ה' וישלמו הכסף להמשגיחים והמשגיח יהא אחראי לאותו הוועד ולא
להבעלי בתים, אבל כל זמן שהמצב כמו שהוא אין בידי ח"ו להטיל דופי
במשגיחים אלא צריך כל בר דעת לשקול ברעתו על מי לסמוך, ופעם אמרתי על
שאלה על איזה רב יש לסמוך בהשגחה, והשבתי ע"ד חצי בדיחותא שאם הי'
נותן לו הלואה של חצי מיליאן דאללאר בלי עדים והי' סומך עליו יש לסמוך
עליו גם כזה דאז נראה דס"ל שאינו נמכר בשביל בצע כסף.
ועד התם הנני ידירו דושכ"ח מברכו בברכת כוח"ס בלב ונפש,
מנשה הקטן

היות שראיתי שיצאו אנשי בליעל לשלוח יד בתורת משה רבינו ח"ו ולהתיר איסורים וחלב טריפה בכשרות בריבים, ואם ה' ליחיר ג"כ ה' גדול עון מנשא וכ"ש לריבים ולפרסם בעתונים לריבים כי הוא לבר האיסור חילול השם ואם נעמוד מן נצר או ח"ו יש לנו חלק במעשיהם ולכן אין עת לחשות ואכתוב בקיצור.

(א) היות כי נתברר שבפארעם ישנם בהמות שעושים עליהם ניתוחים שונים ואחד מה שנתברר בעת הוא מין ניתוח (אינטעסטינאל טארושיאן) ובלשון הקודש הוא נקיבת הקיבה ונתברר בבירור גמור שהניתוח שעושין מצד הימין הוא טריפה וראי שעושין נקב בהקבה ואח"כ כמה נקבים עוד במה שתופרין את הקיבה לגב הבהמה. וכפי שנתברר מה סטאטיסטיקא בכל מדינת אמעריקא יש מן המחלה זו בין כל הבהמות במדינת אמעריקא בין עשר לחמש עשרה אחוז אלא דמ"מ אין בכל פארעם לפי האחוים אלו ותלוי בכל פארעם ופארעם יש שיש יותר ויש שיש פחות מזה והכל תלוי בבעלים ובהתנהגותם כמה רוצים לעשות ניתוח או לשחטם וגם תולה במקום ובמה שאוכלים הבהמות.

והנה היות כי היו רבנים ואנשים נאמנים ושרברו הרבר עם רופא מומחה שעושה הניתוחים אלו ולאחר הבירור ושאלות ותשובות נתברר ששעושה הניתוח הוא עושה נקב בקבה וחותר הכרס באופן שבלי ספק ע"פ ש"ע הוא טריפה כמבואר בש"ע (ו"ד ס"י מ"ח קיבה שנקבה טריפה והוא משנה פא"ס חולין מ"ב ע"א). וכרס הפנימי שניקב בכ"ש טריפה, ונחלקו איזהו כרס הפנימי. ואם חלב סהור סותם הרי זה כשר. והנה כל השבוע הדברים והמשגיחים חפשו דרך להנעשה למפרע ושאלו ה' ששים שלא היו רק מיעוט בהמות עם הניתוח הזה וכיוצא בזה התירים שגם מזה נדבר עוד (ובאמת כי לא דברו כלל שיש עוד לערך עשרה מיני ניתוחים שעושים לבהמות בפארעם שרובם ג"כ מטריפין את הבהמה ופלא שלא דברו מזה דא"כ יש הרבה יותר בהמות טריפות וכיוצא מזה ומה עוד נדבר) אבל על להבא כ"ע מורה דאסור לשתות החלב.

אבל ראיתי בעתון (אלגעמיינער זשורנאל) בשבוע העברה תשובה מאת הרב סענדלער שבאמת לולי ראיתי לא האמנתי ואיני מאמין שרב בישראל יכתוב כן ואם אמת שכן כתב או כל הפסקים שלו צריכים בדיקה ועכ"פ אין לסמוך על פסק כזה כלל וכלל לא.

והנה זה לשונו של הרב הג"ל

ולכן יש להתיר החלב מכמה טעמים

(א) שמא אין זה נקב המטריף שאין זה בכרס הפנימי כשדוקר בין הצלעות.

(ב) אפילו אם הוא נקב המטריף הרי ודאי נסתם הנקב בחלב או בכשר דא"כ היתה מתה מדלקת בחלל הגוף.

(ג) יש להתיר מהטעם שכתב מ"ח באגרות משה יו"ד א ס"י ב' דאין לחוש לכלום דכל דפריש מרובא פריש.

ואבא על סדר הג"ל (א) הנה על מה שכתב שמא אין זה נקב המטריף וכו'

(תשובה) כבר הבאתי שנתברר ע"י הרופא המומחה שכן דוקרין הקבה וגם חותכין הכרס התחתון ועכ"פ לגבי ספק טריפה הנה מדאורייתא והקיבה ודאי נקב הרי יש כאן ודאי דאורייתא בקבה וספק דאורייתא בכרס.

(ב) ומ"ש אפילו אם הוא נקב המטריף וכו'

(תשובה) אין זה אמת ומעולם לא שמענו דבר כזה שאם יבא אדם וידקור מחס או יתר או קוץ בבהמה או יחתוך בסכין ויעשה נקב בבני מעים או בהמסת או בכרס או בכל הדין של נקובה שהוא במשהוא (אחר משמנה מיני טריפות מהלכה למשה מסיני) שכשר והטעם שהרי הבהמה לא מתה, וזה היפוך תורתינו הקדושה. (ומיהו גם זה אמת שמה שכתב שוראי נסתם שחלב ובשר סותם, פשוט שמה שחלב או בשר סותם היינו כשהחלב או הבשר דבוק שם מתולדה כמבואר ברא"ש (חולין מ"ט ע"ב) אמר רב חלב סהור סותם פי' חלב הדבוק לאתר מן האיברים וניקב אותו אבר חלב הגדול עליו סותמו משום דמיהרק, (פי' לפירושו דכיון שיש עוד חלב שלא נקב והוא סותם הנקב מקרי שעדיין לא ניקב) וכ"פ הרמ"א יו"ד ס"י מ"ח ס"א וז"ל "ואינו סותם אלא באותו אבר שהשומן דבוק בו בתולדתו" ועיין ט"ז וש"ך שם סק"ד ובצבי לצדיק שם אבל כאן שאין לנו שום חלב ובשר בתולדה ואדרבה הרי הוא עושה נקב אפילו לו נימא שאח"כ יסתם לא מהני אבל בכלל הם דברי נביאות או בורות לומר שכיון שהבהמה חיה ודאי נסתם הנקב.

(ג) ומ"ש יש להתיר מטעם מש"כ הגרמ"פ זצלה"ה וכו'

(תשובה) באמת כי או שטעה או לא עיין או במיד דבר לתלות באותו זקן הוראה רשכבה"ג מה שלא אמר מעולם. והגאון מוהרמ"פ זצלה"ה כתב שם מפורש היפוך דבריו והענין שם בשואל ששאל היאך נאכל בשר בכל המדינה שמא בהמה זו טריפה היתה ע"י ניתוח וע"ז כתב הגרמ"פ שכל דפריש מרובא פריש היינו מרוב המדינה, אבל הוסיף שם הגרמ"פ זצלה"ה וכתב וז"ל.

"רק אם ידוע שאצל פארמער זה שמגדל בהמות יש בהמה כזו שדקרו הכרס ואינו מכירה עתה יש לאסור לילך לשם לקנות אף ע"י ניכבשינהו ואפילו פירש

ממילא כשיטת הרא"ש, (שבטור ושכן סובר הש"ך בס"ק ל"ו דאוסר אפילו בפירוש ממילא אחר שנודע שנתערב שם טריפה) ואם אומר הפארמער העכו"ם שמכירה כלומר הבהמה הטריפה שנתערבה, אם הוא מסל"ת נאמן דבאיסור דרבנן נאמן מסל"ת, ואם אינו באופן מסל"ת אם כל הידיעה שהיתה בהמה כזו בעדר הוא ע"י שהוא אומר זה נאמן אך אם ידוע שלא על פיו שיש שם בפארעם בהמה שנדקרה בכרס הרי אסור לקנות משם בהמה אפילו לשחטה ולאכול הימנה בשר ע"ש.

הרי כתב מפורש מרן זצוק"ל היפוך ממה שכתב חתנו בשמו ולמדנו מדבריו ג' דברים (א) שהרי הוא כותב בפירוש שכל שנודע שיש בהמה טריפה בפארעם לא מהני טענת פריש מרובא פריש ואפי' ניכבשונוהו דנייד לא מהני ואפילו ממילא פריש לא מהני, (ב) מבואר עוד בדברי מרן זצ"ל שבהמה שדקרו את הכרס שלה הרי היא טריפה וכ"ש הבהמות שאנו מדברים מהם שדקרו הקרס ונקבו הקבה שהוא טריפה ולא כמו שחתנו אומר שהוא כשרה, (ג) וגם הוסיף שאם נדע שיש שם בהמה טריפה ונודע לנו בלי שאמר הפארמער העכו"ם אף אינו מהימן לומר איזה בהמה היא ואסורין כל הבהמות בפארעם הוה וא"כ אדרבה עלתה חומרא גדולה מדברי הגרמ"פ זצ"ל שהפארמער שיש להם בהמות שעשו ניתוח בכרס ובקבה או בשאר מיני ניתוח וטריפה ונתערבו בין בהמות אחרות נאסר כל הפארעם כולו ואין ליקח משם בהמות לשחיטה וגם לא החלב מהם כי העכו"ם אינו מהימן להכירן, וא"כ אדרבה מה שהביא דברי הגאון רמ"פ הרי הביא הלכה מפורשת שבפארעם שיש שם בהמה שדקרו אותה ועשו לה ניתוח הרי החלב אסור ואין להוסיף על זה. (ולדידן צ"ע אי מקרי שנודע לנו בלי ידעתו א"כ לא מהימן אפי' להכיר הבהמות הטריפות אם לא מטעם שצריך לציין ולשלוח להממשלה פרטי הבהמות כאלו שעברו ניתוח, ועיין מנחת יצחק ח"ד שאוסר בכה"ג, ומי לא יחוש לפסק הגאונים הצדיקים הקדושים ז"ל.

והנה כל מה שכתבנו הוא רק בשביל הניתוח הנ"ל המדובר אבל כפי מה שאמרנו נתברר שיש עוד מיני ניתוחים שעושים לבהמות ויש עוד מיעוט משאר ניתוחים שצריך להתחשב גם עם הניתוחים האלו, שגם יש טריפות ואולי אם נצרף גם טריפות אלו וגם מה שנותנים וריקות ואנסי ביאטיקא ועוד רפואות לבהמות יהי' טריפות יותר ויותר וצריך לחוש לכל זה ולהזהיר המשגיחים, ולא כמו שראיתי מקילים בזה כל אחד וכל המרבה בקולות הרי זה מסובח בסבוכים וכן ראיתי באחד מהקול קורא שכתב שדנו על ניתוח הבהמות ויצא להיתר שזה מעולם לא הי' ולא דנו להיתר הניתוח, ועוד כיוצא בזה כל אחד במודעות השם יצילנו אמן.

ועתה ירא הקהל וישפוט על ההיתר הזה שעל זה סומך לכלל ישראל לשתות חלב מבהמות טריפות, ומאחורי הפרגוד שמעתי שאחיו של הרב טענדלער הוא איזה בעל הבית בעיני הכשרות של מאכלי חלב.

בברכת כוח"ס לכל ישראל,

הק' שלום יודא גראס

אבדק"ק האלמין

7-

לשים בתיק

23-07-02

זמר: ובאו כולם בברית יחד-נעשה (ההתר, ואח"כ) ונשמע (הפרטים) אמרו כאחד, ופתחו ואמרו....ברוך הנותן ליעף כח.

לא שייך ביטול בא"י עוד, יכולין לשלוח לחו"ל וזהו דבר שיש לו מתירין.

כל אחד בכשרות חושבין שמצוה לאמץ היתום (החבשר עם בעיות) שאין אב לשפל בו. אבל לא יודעין שאין אב שזה פשוט ממזר-אבל זה יודעין שכסף מטהר ממזרים.

בדין תורה חשן משפט אומרים לי ששלשה רועי בקר יכולין לפסוק, ועבשיו שאני רוצה דוקא לשמוע מרועי בקר-המציאות, אומרים שרבנים יאמרו המציאות-(עולם הפוך)

להיות בהכשרים בחו"ל-זה החדידה לעשות. מבררעבר עושין לבתהדילה, מספיקא דאורייתא ספיקא דרבנן, מספק ספק ספיקא וכו' והפוך בה והפוך בה "דקולא" בה. אם אין יודעין אתרא דמרה איך יכולין להיות מרא דאתרה. איך נותנין הכשרים אספק נבילות בעופות ? ואת הציפור לא "ב(ש)ר" א"כ כבר לא יכול להיות נבילות.

יחזרו בא עם הדמנצאה לעשות המון רבנים וכל דבר. ישפשו הם, במלחמת מדין הלוכו לחז"ל לראות
אורד יתרו סדרר את זה. ובאו בחזרה עם נשי מדין (בוראי עם ויחזר היתא פמו יפת תווא וו פשוט פי
יראתי את העם) מיד היה הנעתל כלים.

המלך המשיח: עני רובב על החמור- בודאי כמו החמור של ר' פנחס ב"י שהקפיד לאכול אפי' מספיקות (ואנני?) ועני משום שכדאי לו להפסיד את כל רכושו ולא להיות פחות מהחמור.

כל הפסקים מפייהם ולא מפי בתבם: אומרים בלב קשר לפסח- אבל אני נדהל מכלב קשור לפסח.

למשל $\frac{1}{2}$ עממ 1)

CONFIDENTIAL

FILE COPY

בעזה"י

אל כבוד הרה"ג ר' מ"ק, מאונגוואר

אחרי השיחה רשמתי דברים שצריכין ליקח בחשבון.

(1) שו"ת מנחת יצחק חלק ד' סימן נ"ז.

2 - שו"ת חתם סופר יו"ד סימן כ"א.

3 - שו"ת משכנות יעקב יו"ד פ"ז-י"ז, על כמה דברים שנוגע להענין.

4 - הריב"ש מיעוט המצוי עד קרוב לחמישים אחת, משכנות יעקב שזה יותר מעשר אחוזים (עד כמעט חמישים?).

5 - החזון איש, בנוגע לשיטת הרא"ה, נעשה בידי אדם.

6 - יש לדון אחר בתרי. אם זה סתם רוב או חד בתרי, וזה חילוק גדול (ע' בשדי חמד)

פ"ב

בתיבה וחתימה טובה

יהוד-א ש"ן, לייקוואר, נ.ד.

יחי' מ

ע"י מיקוץ

יד יודל ש"ן

ספר

אגרות משה

אבן העזר

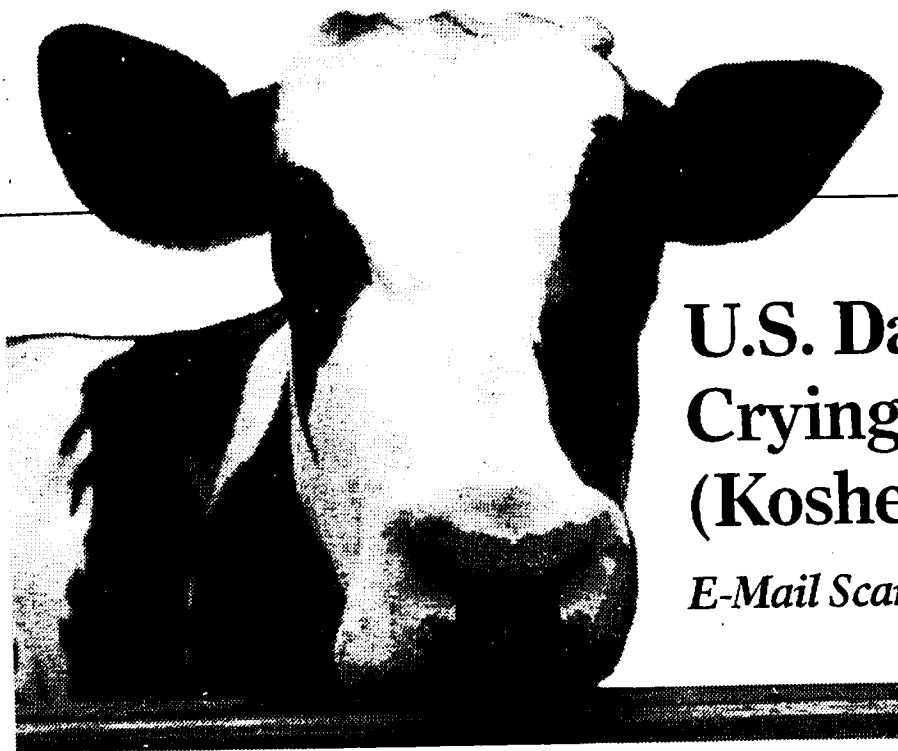
חלק רביעי

סימן כב

ב' דר"ה חמוז תשמ"ב
מע"כ חתני כבני אה"ב והבי"ב ויקר כש"ת הרב
הגאון משה דוד טענדלער שליט"א.

בענין עגלים שפוטמין אותם כאופן שבשרם יוכל
מראה לפי

ובדבר העגלים שנתחדש זה לא כבר שפוטמין
אותן כל עגל במקום מיוחד לבד צר מאד שאין להם
מקום אף לילך איזה פסיעות, ואין מאכילין אותן כלום
ממאכלי בהמות הראוים לעגלים ולא טעמו חלב אמם
כלל, אלא מפטמין אותן במשקין שמנים מאד שאין
הבהמות נהנים מהם, להיעזר מהמבואר בבכורות ריש
דף ל"ט מותר דאז מעלי ליה וכו', וגם נעשים חולים
מזה וצריכים למיני רפואות, וכפי שאומרים שזהטים
מובהקים לא נכשרו מהם אלא ט"ו עגלים ממאה,
ולשוחטים המקילים הוא ערך מ"ד או מ"ה עגלים
כשרים למאה, והכל מודים שרובן טרפות היפוך מהזקת
בהמות שחן כשרות, ומשמע שהוא כן כטרפות הריאה
שרואין זה השוחטים מדין בדיקת הריאה, אבל אפשר
איכא עוד טרפות בבני מעים, שפשוט יצריך נמי
לבדוקם שמתברר שיש לחוש לזה מאד, שלכן מהראוי
היה לאסור מלעשות זה ובעלי נפש אין להו לאכול
כלל מעגלים כאלו אף אם יבדקו גם הבני מעים,
והבדיקה בבני מעים אינו מוקבים ובוועות שנעשים
מוקבים אלא משינוי מראה דהבני מעים ומבועות
שנעשים ע"י הלישחון, ובלא בדיקת הבני מעים אין
לכאמור.

U.S. Dairy Farmers Crying Over Spilt (Kosher) Milk

E-Mail Scare Triggers Udder Chaos

By **BINYAMIN JOLKOVSKY**
SPECIAL CORRESPONDENT

NEW YORK — Dairy farmers across America this week are crying over spilt milk. Or, rather, spoiled milk.

It seems someone commandeered the Internet earlier this month to alert subscribers that something wasn't kosher in the dairy world — namely, the milk. Cows unable to answer to a Higher Authority were

being used nonetheless, they said, to produce milk distributed under kosher labeling. The warning triggered a stampede of frum consumers fleeing from what they took to be tainted dairy products.

Rumors on the Internet

For more than a week, about 150,000 Jews throughout America and Canada abstained from eating or drinking dairy products, according to one expert in the kosher food industry, Menachem Lubinsky, leaving thousands of gallons of milk to spoil on supermarket shelves and kosher dairy restaurants starving for customers. Ahava Dairy of Brooklyn says some 500,000 customers stopped purchasing its New Square

dairy products.

Total losses to the industry were impossible to estimate, said Mr. Lubinsky, who is president of Integrated Marketing and Communications, but he noted that Americans and Canadians spend some \$1.35 billion on kosher dairy products each year; some Jews are still refusing to consume milk products. Meanwhile, the speed with which the warning — which some in the Jewish community say was dispatched inappropriately — gripped the observant world was startling.

"Rumors can spread 1,000 times faster through an e-mail list or an Internet news group," explains Rabbi Yaakov Menken, who is the director of Project Genesis, a Jewish on-line educational service. "One person has the ability to inform a

Please turn to Page 4

Farmers Cry Over Spilt Milk

Continued from Page 1

potentially infinite amount of total strangers in different communities and countries around the world."

Rabbi Menken adds that users "from small, out of the way communities from Phoenix to Peoria" rely on information from co-religionists in large cities like Los Angeles and New York. "There is essentially no way of telling if a story is accurate."

Experts agree there was some truth to the admonition. According to Rabbi Yehuda Shain, the publisher of a kosher-industry watchdog publication, the B'nei Torah Kosher Newsletter, a group of 15 to 20 rabbinical candidates from Monsey, N.Y., who went to a farm to study how cows are raised, realized that many of

the animals may not be kosher. Cows' abomasa, or fourth stomachs, the students were told, are often punctured during routine medical operations, Rabbi Shain said. To be considered kosher, all of an animal's vital body parts must be without defect.

The rabbi said the students were embarrassed to confront the rabbinic heads of kosher-supervision agencies directly and question their competency. Instead, he said, the students reasoned that by creating a public outcry, the rabbinical authorities would be forced to act. Quietly, they began to issue warnings — first by word of mouth, then via fax machines. Ultimately, their words of caution wound up on the Internet, and within hours, observant Jewish communities spanning the globe were abuzz with the students' discovery. The exact identities of those who first spread the message were not made known.

Authorities have since sanctioned milk and other dairy products. During a conference call last week, a number of large kosher-supervision agencies — the OU, the Chof-K, the Star-K, the OK and others — gave a green light to use the products. Their decision followed an investigation that relied on advice from experts in the field of bovine anatomy and directors of veterinary agencies from several states.

None of the kosher agencies would elaborate on the basis for their decision. According to one source involved in the investigation, the students' discovery raised valid questions, but the medical procedure does not always render the animals non-kosher; for one thing, they said, the percentage of cows that do become non-kosher is small enough, according to the finding, to be considered insignificant. A full-length report discussing the matter, the source said, will be issued soon by Rabbi Yisrael Belsky, a *halachic* adviser to the OU. Other, smaller agencies are still investigating the matter, and several milk companies have since purchased new cows that have not had abomasum surgery.

Meanwhile, rabbinic administrators of the various kosher-supervising agencies say the rabbinical students' attempt to show respect was misplaced. "Contrary to what they intended, those involved in the scare did more damage than good," the administrator of the Star-K Kosher Supervision Service, Rabbi Dr. Avraham Pollak, whose group's phones during the week were "ringing non-stop," told the Forward. "They should not have taken the matter into their own hands, thereby creating mass hysteria."

JOSEPH M. GRUNWALD

BAKER OF
COMM. ARIZONIAN HANDBOOK
830 BROADWAY AVENUE
BROOKLYN, N. Y. 11211
Tel. 367-3036

יוסף משה גרינוואלד
רב דקחל עדונת הבשם

בעתה שייית

יום ה' לסדר תצא תשנ"ד

באתי לפרסם ולהודיע

שכל הנעשה מהפירמע J&J הוא
בתכלית הכשרות לכתחלה, שלאחר דיון
הדברים בחמציאות ובהלכה נתברר
שיותר לאכול ולשתות מכל הדברים
הנ"ל שנעשו מכבר, והבררו והסרו
הבהמות המועטות בשאלות מהכשרים,
ע"כ יאכלו ענוים וישבעו,

וע"ז בעה"ח

יוסף משה גרינוואלד

Rabbi Yechiel Babad

5207 - 19th Ave.

Brooklyn, New York, 11204

יחיאל באב"ד

אבד"ק

טארטיקוב יצ"ו

טל. (718) 951-0952

בס"ד, יום ד' י' אלול ה. תשנ"ד

לרבים השואלים

בענין כשרות מוצרי החלב של חברת

MORNING SELECT

ושאר המוצרים הנמצאים תחת השנחת

הנני להבהיר ולהודיע לציבור שוחרי הכשרות כי – (לאחר ביקור מיוחד בפארם של החברה הנ"ל ולאחר בירור מקיף ויסודי, ולאחר שראיתי את סדר הניתוח שנעשה בפארם הנ"ל) – כל מוצרי החלב של החברה הנ"ל הם כשרים לכתחילה, ויאכלו ענוים וישבעו. ליתר שאת וליתר עוז מספר מועט של בהמות סולקו משם משום "סחור סחור אמרינן ...".

בברכת כוח"ט ושנה טובה

יחיאל באב"ד

חזק מן הפס"ק

התאחדות הרבנים דארצות הברית וקנדה

CENTRAL RABBINICAL CONGRESS OF THE U.S.A. AND CANADA

85 Division Avenue Brooklyn, N.Y. 11211 Tel: (718) 384-6765 Fax: (718) 486-5574

בעודשית

מודעה נחוצה אודות החלב ישראל ומוצרי חלב ישראל:

בישיבה דחופה של חבירי הרבנים הנאונים
הצדיקים שליט"א שהתקיימה בלשכתנו היום ד'
לס' תצא, י' לח' אלול שנת תשנ"ד לפ"ק, אודות
השאלה שנתהווה על החלב ומוצרי חלב, בגלל
אותן הפרות שעברו ניתוח וכו'.

אחרי עיון בכובד ראש בבירור המציאות לכל פרטי,
ומשא ומתן ודיון ארוך בהלכה, יצאה ההחלטה
מחבירי הרבנים הנאונים שליט"א שהחלב ישראל
ומוצרי חלב ישראל הנעשים בהשגחת רבנים
מובהקים שליט"א - המה כשרים ומותר לכ"א
להשתמש בהם.

התאחדות הרבנים דארה"ב וקנדה

Rabbi N. E. Teitelbaum
of Cong. Nachlas Aron Volove
5808 11th Ave. - Brooklyn, N.Y. 11219
Tel: (718) 436-4685

בע"ה

נהום אפרים
אבדק ואלאזע
יצו
טייטלבוים

מ ו ר ע ה נ ח ו צ ח

בנוגע שאלת הניחות על פרוח החולבות שעלתה כעת בכמה וכמה
כתי חליבה בכל מקומות בעולם, התקיימה אסיפת רבנים אהמול
ביום ד' פ' תצא, י' אלול שנת תש"ן לפ"ק ע"י הרבנים הנח"צ
חברי התאחדות הרבנים שליט"א ובראשם הנשיא כ"ק אדמו"ר
מסאטמאר שליט"א ויצא הפס"ד להיתר.

ותפ"ת עלתה בירי היום אחרי בירורים ארוכים לקבץ ולאשר כל
חלקי המציאות הנוגע למאכלי חלב של בי"ח מהדרין - וכן כל
מיני האיז קריעם - הנמצאים כיום הזה. (כולל בדיקה
הקאמפיוטער של כל פרה ופרה אצל מקומות החליבה של בי"ח
מהדרין, וכן כל ניירות הישינים של כל סכומי החליבה ויצירת
כל מאכל ומאכל) הוברר הדבר למפרע שמקומות החליבה של בי"ח
מהדרין לא הי' עליהם שום צר ספק או חשש בכלל והנם כשרים
בכלליהם חכשרות לבתחילה בלי שום פקפוק.

וחמיני איז קריעם דלמטה לא ערה ביריגו כעת לבררם.

Orange Cream Bars
1/2 Gallon Neopolitan
1/2 Gallon Chocolate
Sandwiches

ומיומא דגן הוחקן אצל מקומות החליבה, תיקונים נוספים שלא
יראו ולא ימצאו שום פדות מנוחחים במקומות החליבה שלנו, וכן
הועמרו הקנוה לעמוד על המשמר גם על לחבא.

וע"ז באתי עת"ה יום ה' פ' תצא, י"א לחודש אלול שנת תש"ן
לפ"ק.

RABBI ARON TEITELBAUM

6 Sans Ct. Kiryas Yoel

Monroe N. Y. 10950

Tel. (914) 783-0994-5

מדרן סייסלבוים
רב חיים וק"ק
קרית יואל והעליזות
י"ד

בעזרה ש"ח

לכבוד תושבי עירינו קרית יואל יצ"ו הע"י

הנה באסיפת הרבנים הגאונים שליט"א
שהתקיימה ביום ב' תצא תשנ"ד בלשכת
התאחדות הרבנים בהשתתפות רבנים דיינים
מורי צדק בקהלות חשובות ובראשם כ"ק
אאמו"ר שליט"א בענין שתיית חלב ואכילת
מוצרי חלב הנעשה תחת השגחת רבנים חשובים
מפורסמים אתרי הקירת הדברים מפי רופאים
ומומחים לידע מציאת הדבר בכל פרטי' ואחרי
משא ומתן של הלכה בעיון היטב כדרכה של
תורה בכל צדדי השאלה הוחלט לפרסם בכל
תפוצות ישראל שכל מאכלי החלב והחלב הנם
כשרים ומותרים לאכלם ולשתותם ויאכלו ענוים
וישבעו.

וע"ז באעדה"ח אור ליום ה' תצא תשנ"ד לפ"ק

ה"ק אהרן סייסלבוים

לסניף לחתיר במקום הפסד מרובה להחזורים, ואציע זאת לפני הרבנים שיענו בה.

והגם דהטרופות המה אחוז קטן ויש כמה פעמים רוב גמס ומין במינו מחיית בטל ברוב, אבל מדוברן בענין גם במין במינו ששים וליכא.

אמנם יש שהיו רוצים להקל משום שעדיין לא נתברר בדיוק אופן עשיית הניתוח ויש צד למר שלא נטרפות בה, אבל כנראה שזה רק ספק חסרון ידיעה ואינו נחשב לספק, - ובר מן דין נודע לנו כעת שהניתוח הוא באופן שעשעה בודאי טריפה בלי שום ספק.

וחכם אחד טען דגם דבלאו שאלתינו הלא ידוע שיש תמיד בכל עדר כמה אחוזים טריפה ודא, כמו שאנו רואים בשעה ששוחטין בהמות ואין ששים גמס ואין שותים את החלב בכלל.

אמנם החשובה הוא דמאתר דאין אני יודעון איזה הוא הטרופה והלכין בזה בתר רוב ע"כ החלב של כל הבהמות מותרות לכתחילה ולא שייך לאסור כל זמן שלא נודע הטרופות בהם, משא"כ בניד"ד הלא הבהמות הטרופות ידועים ומצוינים בשמם ואסורין לכל החלב שלהן אסור וכשתערב אסור עד ששים וליכא.

ועל העתיד עשו תיקון בכל המתלכות הכשרים, שהפדיו והוצאו את כל הבהמות הטרפות, וכן מהיום והלאה מקוים להשיג על זה שלא ימצאו בהמות טריפות בתוך העדר, ונגם מיעוט קטן לא ימצא בהם שלא להכנס בשאלה של מבטל איסור לכתחילה.

חקי שלמה הכהן בראש
דומיש' דק"ק מחזיקי הדת דחסידי בעלזא

HAMACHNE HACHAREIDI / AUGUST 18, '94

מידע קצר בענין שאלת החלב

על דבר השערורי' בענין החלב שיצא קלא ולא פסיק דאין לשותות ודבים שואלים לדעת מה זה ועל מה זה, חשבו דכדאי לעלות על הכתב סיפור הדברים במילין קצרות לדעת את העיבור מה מתרחש.

בימים אלו נודע לרבנים שבכל עדר של בהמות נמצאות כמה בהמות חולות ונפוחות וצריכים לעשות להן ניתוח על הקיבה, וכמו"כ יש מחלות אחרות אשר צריכות ג"כ ניתוח על איברים אחרים, וכל בהמה העוברת ניתוח חרי בשעת הניתוח המה טריפה, וחלב של בהמה טריפה אסור מחיית.

והגם דאח"כ המה מתרפאים ובראיאם כשאר בהמות, מייחרי קיימ"ל דבהמה שהייתה טריפה חגם שנתרפאה ויכלה לחיות עכ"ז עדיין עומדת בטרופתה ואסורה לאכלה וכלשון הרמב"ם פ"י מח'ל' שחיטה הי"ג וז"ל וכן אלו שמתו ואמרו שהן טריפה אח"כ שיראה בדרכי הרפואה שבדינו שמקצתן אינן ממייתין ואפשר שתחי' מהן אין לך אלא מה שמתו חכמים שנאמר עשויי החלודה אשר יורד עכ"ל, ועי' נמי בבי"ח יו"ד ריש סי' מ"ח.

ומה שהחזירו בכמה טרפות משום דחדרא בריא, היינו בדבר שחזקו חז"ל דחדרא בריא מעצמו חרי' חי' סימן שמעולם לא היה טריפה, משא"כ כשכבר היה טריפה אינו חוזר לכשרותו, עי' בשו"ת אבני נזר יו"ד סי' כ"ח כ"ו.

ואמנם עדיין יש למצוא סברא לחיתורא, עפ"משי"כ בשו"ת נאות דשא סי' קכ"ז שהאר"ק בענין טריפה חזרה לכשרותה, והעלה דנחלקו בזה האשונים, חר"ן וחרא"ה סי"ל דאותן טריפות המבוארים בשו"ס דחדרא בריא, היינו דאנגלאי מלתי' למפעי שלא היה טריפה מעולם, אבל חתני' חר"י"ש וחרמב"ן סי"ל שמתחילה היתה טריפה וכשמעלת ארובה חדרה ומתכשרה, דעת המחש"ל נראה כדעה זו, וכן מורה פשוט לשון השי"ס, והגם שאין בו מי שיכריע עכ"פ מידי ספקא לא נפקא וכו' עכ"ל עיי', - ולפי"ז ח"י"ה בניתוח כל שנתרפא לגמרי כמקדם יש סברא לחתיר הגם שהיה טריפה, ויועיל

בשבוע שעבר, קרה שוב דבר שכזה. נודע על מכשול גדול בענין החלב. נודע כי במשך תקופה ארוכה האכילו את הצבור מוצרים שגששו מחלב שנחלב מפרות שהינן טריפה על פי הלכה, ובואו וראו איך שכל כך מהר החליטו להחזיר את המוצרים, למרות שאין כל ספק כי נקלעו לתסבוכת הלכתית קשה. הללו התירו לא מפני שלכנתחילה זה כשר, אלא מפניו התירים ביניהם חלשים וחזקים, ועל סמך זה התירו.

וכאן נשאלת השאלה, מי הם אלו אשר התירו? האם מדובר בדברים שאין להם נגיעה כלל למצבם הפיננסי של אותם המפעלים? האם מדובר בדברים שלהם אישית אין כל טובת הנאה או הכנסה קבועה מאותן העסקים? מי שיתבונן מי הם שישבו ליד שולחן ההכרעה, ימצא כי רוב רובם, הינם בעלי מכשירים, המתפתנסים מן המפעלים הללו.

וכאן נשאלת השאלה, האם מותר לאלו להכריע בנושאים כאלו? ואם כן האם הם נקיים מכל נגיעה שהיא? האם הכרעתם היא שקולה ואינה לוקחים בחשבון גם פרטים שאסור לבעל מכשיר לקחת בחשבון?

לא ארחיק לכת אם אקבע, כי בלתי אפשרי, שמי שמקבל כסף מאותם המפעלים המייצרים תוצרת חלבית, שלא יהיה נגוע בנגיעה כלשהי המציאות היא, כי אלו חפשו היתר, ולא שהם שבו את הראש וביקשו להיות שקולים. ההיפך, הם הפכו עולמות, ועשו הכל, בכדי למצוא היתר ולהציל את בעלי המפעלים שלא יפסידו.

לו היו עושים זאת כאלו שאין להם טובת הנאה מכל, ורק החלכה היתה עומדת לנגד עיניהם, יכולנו לקבל את ההיתר. אך, כשבבעלי המכשירים, אלו המתפתנסים מאותן המוצרים, ואשר חלק נכבד מן ההכנסות נותר בכיסם, הם אלו המכריעים בענין ההיתר, הרי שאין כל ערך להיתר שכזה, מדובר בהיתר שכל כולו עטוף בנגיעות צדדיות.

למדנו כי השוחד יעזור עיני חכמים, ולמרות שאותם הרבנים מחוסרים בתוארים גדולים, הרי שעל כך לימדנו הפסוק, כי אפילו "חכמים" אינם יכולים להנצל מכל סוג של שוחד, ואין שוחד גדול מאינטרס כלכלי חיים שאולחן

מי הם המכריעים?

בעלי המכשירים הנוגעים בדבר, כשלחלקם הענין נוגע לכיסם, הם המהליטים אם להחזיר או לאסור ואין מי שקם לזעוק על כי החתול שומר על החלבי!

חז"ל לימדנו כלל גדול, שכאשר מדובר בנוגע בדבר, הוא חשוד כי הכרעתו אינה הכרעה אמיתית ללא נגיעות. נדיר וקשה למצוא את מי אשר הדבר נוגע לו, שישקול בשיקול דעת נקיה מכל סממנים צדדיים וללא נטיות אישיות.

הדבר נוגע בעיני כספים ופוליטיים, אך לא פחות בעיניי כשרות בעבר, הכשרות והמסחר היו תרתי דסתר, אך בעשרות השנים האחרונות הפך הכשרות לסעק מסחרי המכניס מליונים רבים לבעלי המכשירים. אין זה סוד, כי הארגונים העוסקים בכשרות גורפים הון עתק והינם מן הארגונים העשירים ביותר.

כך גם בעלי המכשירים, תשלום ההשגחה הוא שיקול מכריע, ואין זה סוד כי לחלקם, התשלום הוא גם על פי רווחים, וכאשר אלו גבוהים יותר, ממילא יש לבעל המכשיר הכנסה גדולה יותר.

בנוסף לכך, בל נשכח, כי קיימת תחרות פרועה בין רבנים, כל אחד מהם רוצה ונאבק בכדי להשתלט על מפעל זה או אחר. כל השתלטות כזו פירושה עוצמה כח וכסף, ולבעלי המכשירים ענין לסייע לאותם בעלי המפעלים שהעסק שלהם יצליח וכי לא יפסידו.

וכן, מצאנו בהרבה מקרים, כיצד בעלי המכשירים נאבקים נגד כל מי שמוצא איזה ערעור על הכשרות. בכמה משערוריות הכשרות בענין הכשר, בעלי המכשירים במקום לבדוק ולהתייחס לנושא לגופו, הפכו פרקליטתיהם של בעלי העסקים. והסיבה לכך, מפני שההכנסה מן הכשר לבעלי המכשירים היא גדולה, ואינם רוצים לוותר עליה.

Orthodox Union

UNION OF
ORTHODOX
JEWISH
CONGREGATIONS
OF AMERICA
1790
1790
1790
1790

333 SEVENTH AVENUE • NEW YORK, NY 10001 • (212) 647-1111

1790

KASHRUTH DIVISION

President:
SHELDON RADOFF
Chairman:
JAMES BERMAN
Vice Chairman:
DAVID FUND

August 18, 1994

Rabbinic Administrator:
RABBI MENACHEM GENACK

HANAH ALEXANDER S. ROSENBERG
Rabbinic Administrator (1989-1992)

To Whom It May Concern:

A small percentage of cows develop a condition called "displaced abomasum" which results from the abomasum, or fourth stomach (kevah) of the cow experiencing a drastic increase in volatile, free fatty acid, filling it with gas which if not treated, is displaced within the cow and may result in the death of the cow. The treatment of this condition is a surgical procedure which anchors the abomasum into its appropriate place.

During the past few days an issue has arisen relating to the kashruth of the milk supply in America, because there was a concern that this procedure results in a punctured kevah, rendering the cow a treifah, and the halacha is that the milk of a treifah is not kosher.

The OU has investigated this issue carefully, and has consulted with experts in bovine anatomy and the heads of veterinary departments of several states, as well as with halachic experts. We have concluded that the procedure does not render the animal a treifa, and the milk supply remains unaffected and can be considered kosher without question. In fact, this issue, is not new, and has been dealt with similarly by Roskim in the past. A full teshuva (response) will be issued shortly by the OU setting forth the halachic basis for its ruling.

Rabbi Menachem Genack
Rabbinic Administrator

בקהילות החרדיות

בורו פארק, פלטבוש, קראון הייטס, וויליאמסבורג, פאנס

בורו פארק לובשת חג לקראת חתונת הנינה של האדמו"ר מבאבוב

אין זו החתונה הראשונה של נכדים ונינים שיש ב"ה לאדמו"ר מבאבוב, אך חתונה זו היא מיוחדת במינה, מורכב בבכורה של בן האדמו"ר הרב הצדיק רבי נפתלי הלבשטאם. אלפי חסידים מכל רחבי העולם הגיעו השבוע לבורו פארק להשתתף ביום רביעי בחתונה הגדולה. כשבת יערוך האדמו"ר את אחר השולחנות הגדולים והמיוחדים לכבוד הישבע ברכות.

הסכם בין ליובאוויטש והשחורים בקראון הייטס

למרות שביום חמישי הם חתנו, יכלו לראות על פניהם של חסידים חב"ד כי אינם מצויים לגמרי. הם לא יכלו להשיג יותר מזה, כי השחורים לא הסכימו בשום אופן לדחות את הפסטיבל ואל שלמה היוצא בראש השנה ואשר ישב את התג לרבים מן החסידים. לאחר כמה שבועות של מאבק, הצליחו כשכור שעבר בלשכת מפקד המשטרה להשיג הסכם, לפיו יקצרו

השחורים, לא יסאו: אומים, ויסימו את המצער לא יאחר משעה 6 בערב, אך מה שבור כי כמשך היום היה שם מהומה גדולה, אלפי שחורים יתייצבו כפתח בית הכנסת של חסידי חב"ד ואין ספק כי זה יפריע.

חתונת כושים ביום ראשון בקראון הייטס!

התקשורת לא יתרה על חתונה

קהילת סאטמאר בארא פארק הכריזה מלחמה בדיין הרב יחזקאל ראטה וקוראת למתפללי בית מדרשו לעבור ולהתפלל בבית המדרש של סאטמאר רוב מתפללי בית מדרשו של הדיין הסאטמארי קבלו מכתב אישי שנשלח ממשדרי הקהילה, בה הם מסבירים כי בית מדרש זה הפך לריכוז למתנגדי האדמו"ר

מכתב מאור מעניין קיבלו חברי קהילת סאטמאר השבוע בדואר. המכתב היה אישי, הם דאגו לציין את שמו של כל חבר בראש המכתב, ובו הם פונים ומבקשים, כי לא יתפללו יותר בבית הכנסת של דיין חסידי סאטמאר הרב יחזקאל ראטה. כותבי המכתב הם חברי הקהילה מתפללי בית הכנסת הגדול של סאטמאר ברח' 55 בבורו פארק. הם מסבירים, כי ב"ה בית הכנסת שלהם גדול מספיק המסוגל להכיל את כולם, ואינם מכינים מדוע מחפשים בתי כנסת אחרים, אך בעיקר הם מחפשים להבין, איך זה שחברי סאטמאר דורכים בבית הכנסת של הדיין הרב יחזקאל ראטה. הם מסבירים, כי בית כנסת זה הפך להיות מרכז למתנגדיו של האדמו"ר, וכי מאז שסגרו את בית הכנסת "תורה ופנחס" שהיה המרכז למתנגדיו של האדמו"ר סאטמאר עברו מהתפללים אליו להתפלל בבית מדרשו של הרב ראטה, וכך הפך בית כנסת זה להיות המרכז הגדול בבורו פארק למתנגדי האדמו"ר.

יתר עם זאת הם מוכיחים, כי הדיין יחזקאל ראטה התבטא לאחרונה בצורה חמורה מאוד נגד האדמו"ר, ובשל כך בלבד אסור להתפלל בבית כנסת זה. כותבי המכתב מבטיחים לכל מתפלל בבית כנסת זה, כי אם הם יעברו להתפלל בסאטמאר, יקבלו אותם באהבה והערצה, וכי ירגישו הרבה יותר טוב בבית הכנסת של סאטמאר מאשר בבית הכנסת של הדיין יחזקאל ראטה.

חסידי סאטמאר בבורו פארק פנו לעבור ובקשו כי לא יתפללו בבית מדרשו של הדיין יחזקאל ראטה, כי המקום הפך למרכז למתנגדיו של האדמו"ר! * מענדל הענדלער אינו רוצה לבקש מחילה מהדיין געציל בערקאוויטש לאחר שכינהו שקרן! * מושל ניו יורק ביקר ביום שני בסקווירא! * בחורים ואברכים עסקים בקריעת מכתבו של יודל גרובער שאינו מכשיר את החלב! * 170 אלף דולר קיבל נחמן בראך מחברת הביטוח עבור שכר עורכי הדין במסגרת המאבק על בית האדמו"ר! * אלפי חסידי באבוב משתתפים ביום רביעי בחתונת נינת האדמו"ר ונכדת הרב הצדיק רבי נפתלי הלבשטאם! * החסידים בקראון הייטס אינם מרוצים מן הסדר עם השחורים שיפריעו בראש השנה לצד 770! * גרים שחורים התחתנו ביום ראשון בקראון הייטס! * ואחיו של הק' יעקב רוזנבאום הגיע מאוסטרליה לנהל את המאבק המשפטי עם רוצחו של אחיו!

הילה, ואלו הראו לו את מוסדותיהם המפוראים.

קורעים את מכתבו של יודל גרובער!

מכצע מיוחד מנהלים בימים אלה גורמים אינטרנטיים להוריד מקורות בתי הכנסת והמקוואות את מכתבו של מנהל "התאחדות הרבנים" יודל

שכר, ואכן כהבים וצלמים היו שם. מרובר כמי שעל ההזמנה שלהם לא היו חתומים ההורים, וזו לכשעצמה כבר אמרה במי שמרובר. החתן הוא אהודי, אך הכלה היא שחורה מקומית שלפני כספר שנים ביקשה להתגרר, מספרים כי מה שהשיג פני עליה היו הפרעות של הכושים בחסידיים לפני שלש שנים בעת שרצחו את הב' יעקב רוזנבאום הי"ד, ול' אחרונה היה מי ששידך בין השניים, והחתונה נערכה ביום ראשון בליווי אווירט. הקבלת פנים והחתונה הייתה כאולם הישיבה.

אחיו של הק' יעקב רוזנבאום הי"ד חזר לגיו יורק להתמודד עם רוצחו של אחיו

לפני שלשה שבועות נודע כי מש' ר' המשפטים הפדרלי החליט להעמיד לדין את ר' נלסון רוצחו של הק' יעקב רוזנבאום הי"ד. כמובן, במשפט הקודם הוא הצליח לתמוך ולא הואשם, ואילו עתה מדובר במשפט פדרלי וכאשומים אחרים, שאף הם תמורים, אם כי באשר לעונש השאלה היא כיצור יענישו אותו, אם זו תחשב לו על פי יום העבירה הרי שהוא לא יכול להיעניש ליותר מחמש שנות מאסר, אך אם הוא ייענש כמבוגר מאתר ועתה הוא יותר מ-18 הוא יוענש בעשרים וחמש שנות מאסר. כשנודע כי מעמידים אותו למש' פט, היה זה נצחון אישי לאחיו של הנרצח שניחל מאבק זה כמה שנים שעמידו אותו לדין. עתה, הוא מקוה כי הוא יצליח להרשיע את הרוצח. המשפט נקבע ל-8 לדצמבר (לפ' ספר).

מושל ניו יורק ביקר בסקווירא

הבתיירות מתקדבות, ומושל מדינת ניו יורק לא שוכח את החרדים, לפני עשרה ימים הוא היה כסאטמאר, ואילו השבוע ביום שני הוא היה כסקווירא, עיירה חרדית עצמאית השוכנת בספרנג וואלי. הכושר התקבל על ידי ראשי הק'

גרובער הכותב כי הוא הסיר את אחרי יתום מכשורת מצדו החלב אך כאלו שהם בחתומים "התאחדות הרבנים", הוא אחראי רק למה שיצרו החלב מהש' כוע אך בשום אופן לא על מה שיצרו קורם לכן, מכתבו לא על מה שהיה חינוג על מה שקבעו רבני "התאחדות הרבנים". במכצע מיוחד שנעשה בימים האחרונים עוברת קבוצה של בחורים ואברכים בכל בתי הכנסת והמקוואות ודורגים שלא יסאו זכר מאתו מכתב המציק לנדה רבנים.

חברת הביטוח שילמה 170 אלף דולר לעורכי דינו של בראך במאבק על בית הרבנית

אתר המאבקים הקשים שהתנהל לאחרונה כסאטמאר היה בענין בית של האדמו"ר הקודם, האם זו שייכת לרבנית או לקהילה, והאם המכירה שמכרה הרבנית את הבנין להרב נתמן בראך האם זו הייתה כשרה.

בית המשפט כווכר פסק לטובת סאטמאר, וכסאטמאר קיוו כי בראך יסאר רפוק, וכי יהיה עליו לשלם את ההוצאות הגדולות של שכר טרחה

צעקות והשמצות בבית הכנסת של חסידי סאטמאר במונרו בעקבות התקפת מענדל הענדלער שכינה את הדיין הרב געציל בערקאוויטש כשקרן הענדלער טען כי הוא בירר ומצא כי בערקאוויטש מעולם לא ביקר בחוות הפרות וכי היתיר את החלב מבלי שכלל ידע מה קורה שם. והוסיף כי אסור לקרוא בספר התורה שהיתה בה שאלה והדיין קבע כי היא כשרה

חופצו, הסיפור הזה אינו קשור כלל במתנגדיו או בתומכיו של האדמו"ר סאטמאר. מדובר במאבק פנים סאטמארי בין אנשים שכולם הם חתמידיו ותומכיו של האדמו"ר. הקרקע הוא היחלבי האם זו כשרה או אסורה למאכל. ליהודי בשם מענדל הענדלער נודע כי הדיין אמר כי הוא היה בחוות הפרות וגיילה שהכל בסדר, וכי מנהלי אותה חווה הודיעו כי הדיין הרב געציל בערקאוויטש מעולם לא היה שם, ולכן טען הענדלער כי הדיין הוא שקרן ואינו נאמן יותר.

בשבת בעת שקראו בתורה בחדר שני, קראו בספר תורה שלפני חצי שנה היתה בה שאלה, והדיין בערקאוויטש קבע שהיא כשרה, וכאן קם אחד בשם נתניס פרידמאן והחל לזעוק, כי אסור לקרוא בספר זה, מאחר והדיין הזה אינו נאמן, ואין עוד לקבל את היתיר של הדיין על ספר תורה זה עד אשר לא יבדוק את הספר דיין אחר.

כמקום הפכה מהומה. אותו פרידמאן התסכל על דבריו של הענדלער, ועל סמך זה תקף את הדיין. פנו להענדלער וחבעו ממנו כי הוא יבא לבקש את סליחת הדיין בערקאוויטש אך הוא לא הסכים בטענה, כי מה שידוע לו בענין החלב הוא אמת ויציב.

השבוע היה שמח במונרו על רצו, זה, לוחצים על הענדלער שיבקש את סליחתו של הדיין, אך הוא עומד בשלו בטענה כי הדיין הוא שקרן, ומדיין שכוה אין צורך לבקש מחילה.

פוליטיקה והלכה משמשים בערבוביה

גם בנושא זה של כשרות החלב שימשה הפוליטיקה חלק מרכזי, וחלק מן הרבנים קבעו עמדתם לא על פי הלכה, אך קואליציה מזוהה של מקילים ומחמירים הכשירה מוצרים שהם כשרים כדיעבד בלבד.

כאשר נודעו הפרטים, הבינו הכל, כי אין עור כל אפשרות להחיר את החלב כסדר הקיים, וכן חייבים לשמור על מה שיש בכ"ח או בחנויות. ההשלטה נעלה מיד אל כולם, כי משנים את הסדר, בקורבן שבו טוב את ההזמנה, וכל מי שטורפה בוציאם מהרפת, נכנס בסכנתו כי בעתיד זה וכל יקרה, ואם יקרה שלש ארבעה חזר בהמה זו בכל זמנה נודדה כרפה, אז אפשר לפתוח את הבציה עם סוף, אבל כאופק קורבנו, אחזו כולל בהמות לא היו נור ברתמות המיוערים לספק "חלב ישראל".

אב, כזה תכונה המספקות חלב

[illegible]

של הקהילה היקית בבושניטס הריס.
אשר קרה בחבורה רפואית, על סף
היטול של הרפואים כפרות המיצרות
ששתיים או לחלכיל, ולמד לדעת, כי
לאחראי מאוד גבוה של סרות נאלצים
הרפואים לעשות ניתוחים. המרות הם
מחמת ולשונות מחלות, שהדרך הי
מידה להכטיח כי מחלת אל ששעי
הוא להל, הוא על ידי ניתוח שבה
ונושרים את הקיבה לחלקים עליונים
ולועים את נאלצים לקשור את
הרסם או ולקיים אחרים על ידי נקי
ענשנה, כזה אשר כמעט וכלתי אפשר,
מאחרי נקי שכוח שהכחטה היתה
לשתיים.

סערה שכוו כבד לא זמורה ברחוב
 יתרוני בניו יורה דרבה זמן נשאי
 שחרור ויהי פגע על דבר היום,
 שן בדיקן שבו, שכל יורו כי קימה
 יצעה, והיא רצינית הרבה יותר ממה
 מחשבו, קולציה שכוו נזיר הוא
 מבוא ברחוב החוררי.

במחילה השבוע שעבר, ויצבה
 בכות גולה שם בעלי משכביו, וצפה
 וחר המצבים הקשים ביותר שלהם.
 ושלח את הקלפים, והם חייבים היה
 וסוקא משחק פחות, הם לא יכלו
 וד להסחיר מהציבור מה שנושה
 מאחורי הקלעים. היכן שנקבעת
 שם מכשורם שאים יותר מאשר

שקשוקה עד כן. בימים אלה אף מנהלים במבצע פרשת ויפוצים, אך אחרים בכתבים בחקירות, ומה מנהל את התאגדות הדבנתה. הוא שכן כל הנושא האחרון ולכן הייבס לתוך כל מיד, אך לא נאמר חבץ כי יסתייעו עד ליום חמישי. היום שהוא ילדו יורק, הנהיגה לא האביס. דובריו של האדמו"ר מסבירים לימים תשובות "כי האדמו"ר יצא למסע בן צורך כמות שיבת בני ישראל לארץ דורה לאחז ולכדוק, בכדי להשמיד את כל עממיה, בין ירד ומה יורק וישיב עד כיום שליש.

והוא מפרט שאלוים לשלם כמה הוא מעשיר. אחריים יבדקוהו בניו ויבדקוהו אשד האחווה היה גבור דורו, ויהי ויהקפידהו כל דבר כהן שמתקן ויהי, כי אם אכן כך הם יאמרו לו: הנה, ר' שטוחים חלב כפרות שאין טהר וזהו ר' פניה רציתי.

[illegible]

הוא אכן חסד, אבל כיום ישיבה שהשתתף בה מספר דורות חשובה שהחליטה כי יותאמה בעתידם כי אין לשלוח את ילדיהם, ושלוחתם את המסלול לבדוק את הנושא.

גם אדמו"רם אחרים, כמיתר האו"ם, והאו"ם קיי, וארגוני ביטחון אחרים, ולולו חששו מאסון. אם יפסלו את החלק וקבעו כי לא להצטרף, הכוללת חלק קטן, והעבר אינו טובה, רשמי ששבור והמסלול של עשרות אולי מאות מיליוני יהודים, לכן כנסו אף לא את רבניהם, ושכרו את הרשע מה עושים כאן, כדור, ואין רצו היה זה, והעבר טובה הם מכל, אך כשביד היה וקוקים יוניוניותם שיתקבלו על דעת הרבים ומוקדם.

כיום יש ציאה מסלול של רבים וציונים לבחירתם ושלוחתם ילדיהם רבים.

שקט, וכן שבו, וכן את הענין אל ארץ
שקט, על פני כל, וכן כרם נוסף והספיקו
התאורגן, להביא את התעלה הנה, ולק-
ח צימם את האנשים המתאכלים
והיו כבדו, ויחיו, אל, כבר יצא
לפני כהן התהידי, על ששקדו על
השלה, ואחר שנות יד רבים כי אסור
שחיות את החבל, בכמה בנות
כריו לכל ישחו חלב כי צימם שאלה
צימית, ובמנותו חקו כברים, שסכו
לכל החלב, חקל כהן, אך מיהו
בראשון להכשיר את כל הכלים
חלבים.

כיון שכל בקורי הית הממלה
ולזה הכרבת חביוני בריבוי הית-
יים, הצרכו בא לבקש חלב טוב, אך
לא ידעו מה לעשות, חלל גדול של
אצבור אל קנה, ואילו אחרים ינסו
ששנוני כל חלב כמיהו, כי טוב, ולכן,
מה שלע יד כמיהו, נזעזע מלשוח

אבל, לאחר בעצתו המכשירית-תה-
נע בפרסום הפעולה מחקרת "נים-
שעות" מחבריו, יש האיש שיהיה
עשה "יצא לרוחב היה יודע לרובע
התאחרות הרבנים" שהיו לו כזה
נע פנה פתחונו. הראשונה פולטי-
רצה ליעזר מצב שהוא יוכל לשחק
החלי ראשון למרות שהאמרי-
מסמארד רצוה לראותו מחול ליה-
הרור הרבנים", העשירי, כי אם
יהיה, שהיה לו את הכח ליעזר

היורכתיים חזר קרר בחברתו הוא
בדד הדע בקיטון, המצב הוא הרבה
תור קשה ממה שחשבו, מרוכז כאחז
ואור הכזה של פחד שנין טטוריה.
המנצחים הנמצאים אים, כלל אינם
כיינים על מה הם מנצחים. הם קכלו
ורואת לשמור על איך הנצח שיהיה
תלכ ישראל ואל תלכ עמים אך
א ותר מזה, שכרפוד עושה יתוח,
ין לה מיינשו של הנגה מה מטרף
ההבמה, ועם מה אפשר להשלים
כיון שזו לא נרבה לנקב לא להוצאת
הכיון כליה להחיותם את המב

החלטתו של בית דין זה, שיש להעביר את כל מוצרי שיווק, לכלי יקום תשע צריכי כלשהם המצויר, לכן החלטתו להמציא.

כאשר החלו הטלוגנים להגיע למי-
כות השכרות ובמספרים גדולים, חש-
בו להבין כי הם בעצם גרעינים ואילו
שלחן לגרובער על מה שהוא עשה.
היה זה כבר מאותו מין, ורחובו
היה ידע על הקורה, ולא היה עוד
ידיה. נאלצו להגיד את הפוליטיקה
הצירה ולצוקו כנשוא עצמו.

האיש שזיה את ההושא הוא הרב
ישיבן קהן חסיד גדל המפורד במסות
הגורו חסידו על רבנותו במסות

ווער האט געוואלט פארשווייגן די פרשה פון די מילך און ווער האט געהאט א אינטערעס אז די חרדישע גאס זאל וויסן וואס דא טוט זיך?

פאליטיק שפילט א גרויסע ראלע ביים כשר'ן די מילך, און וואס עס איז
זיכער אז עס איז נישט גלאט, מען איז מכשיר א בדיעבה, א מבוזדיגע
גרופע פון רבנים זאגן אז מען טאר נישט נוצן די מילכיגע פראדוקטן

יאכלו ענוים וישבעו!!!

אמתע ענוים קענען שוין די עסען נישט
עסען, ליידער, די וואס עסען די שארט פרא-
דוקטן זענען זייער ווייט פון זיין 'ענוים' דאס
זענען די מקילים א באזע פערסענ'ס וואס
עס איז א שאנדע וועגן זיי צו רעדן!

אייע פון די הויפט צייערונגן און עקרים וואס מיר וועלן
ליינען אין די בריוו פון די בעלי מכשירים, איז זייער אויספיר
פון יאכלו ענוים וישבעו. יענע רבנים שטעלן דאס אוועק אז
מען זאל מיינען אז זיי מיינען נאר זיי, און גארנישט זיין, און
טאקע אז זיי נוצן דעם נאמען ווייל אזוי האבן גענוצט בעבר
פארשידענע רבנים, אבער צווען קען מען נעמען און שרייבן
אויף אזעלכע פארשידענע "יאכלו ענוים וישבעו" אויף דעם
לאמיר דא קלאר זאגן, אז ווער עס איז אין נדר פון 'ענוים'
קען שוין אזעלכע פראדוקטן נישט אנרירן, ער וועט אנטיילן
פון זיי פונקט ווי ער אנטלויפט פון פייער.

מיר האבן געלערנט די 'היסטאריע' פון אנדערע עלטער,
מיר האבן געלערנט ווי ווייט זיי זענען געווען אפגעטיטן אז
זייער נישט נאכאל ווערן אין קיינע מאכלות אסורות, און אזויא
עס איז נאר געווען א ספק האט מען זיך דערווייטערט פון דעם
און נישט אנגעקירט דעם פראדוקט, און קומט אז זייער חייט,
נישט נאר וואס, מען פרובירט נישט נאכטאן אזוי ווי מען האט
זיך געמירט בשעת, נאר מען זוכט נישט, אכן, מתיר זיין אלעס
וואס מען קען נאר.

לאמיר זיך נישט אנפאנגן, מיר לעבן היינט אין א דור וואס
דאס פרעסעריי פאררעכט דעם צבור, לייזער האט מען זיך
איינגעדעט אז מען דארף אזויפיל פראדוקטן און אזויפיל
פארט נאשעריי, וואס אויך אין די פראגע פון יא כשרע מילך צו
נישט איז דאס א חאזעריי און נישט מער פון דעם. מען האט
מחנך געווען דעם צבור צו פרעסן און נישט צו עסען, און ווען
די רבנים שרייבן היינט צום ציבור וועגן אזעלכע שארט ענינים,
איז דאס לעכערליך צו נוצן דעם "יאכלו ענוים וישבעו".

הערליכע אידן, וועלן נאך זיין נישט אנצורירן קיינע פון
די קעגן און פארדוקטן, וואס מען האט געמאכט מיט נישט
קוין כשרע מילך אמילן מען האט דאס מתיר געווען, און די
דעם מען זאל זיי קענען אנרופן הערליכע אידן, דאס זענען
פרעזענטירט דאס פארלאן זיך אויף אן היתר און עסען אויפן
חשבון פון בעל מכשיר, מיט אפגענוג, ווייל שיינס וועט מען
דעם בעל מכשיר פארן מתיר זיין אזעלכע שארט פראדוקטן
וואס מען האט זיי געמאכט מיט מאכלות אסורות.

עס איז זייער אז די רבנים זאלן רעדן צווערזא, מיטן שפראך
ווי מען דארף רעדן צו פרעסעריי און נישט שפילן דאס שפיל
פון "יאכלו ענוים", ווייל מיט דעם, רעדן זיי אויף די פרעסעריי,
אז זיי זענען נאר 'ענוים'.

חיים שאלוואן

מאגאזין, און דארטן אריבערמעסן
אז אין זייער א גרויסן פראצענט פון
די קידען מאכט מען אן אפערעישאן
אין אים און וואס עס פסול'ס
די פרה לשחיטה, און ממילא איז
אירע מילך אויך נישט כשר, האט
ער זיך געווארן צו די גרויסע
בעלי מכשירים און מיט די זיך
אריבערמעסן די וואך, צווישן זיי
זיי געווען אויך יודל גרובער, די
בעלי מכשירים האבן זיך ארויף
געצויגן און באשלאסן אז מען
שיקט מילך א דעלעגאציע פון
המחיצה בודל זיין דעם ענין, די
אלע בעלי מכשירים האבן גארנישט
געוויסט אז די פרשה וועט איר
האנגען אריין גאס ביז ווען מען
רעכט נישט דעם מאכטן אז עס
איז טאקע דא א ערנסטע שאלה.

די פירן זיך אהרן אויך אין אנדערע
ענינים, און זי איז זי גארנישט
אויסגעלאזן, אז ביז עטליכע ענינה
זענען זיי פארבלייבט ווערן מיט
האנדלס-טעלעפאנען פון אלע
העקן אפערירט מיט די פראגע צו
מען טעג טרינקען די מילך אין
נוצן אלע אנדערע מילכיגע פרא-
דוקטן, געווען איז דאס א איין
איינציגער וואס האט געהאט איינ-
רעם אין דעם איינשייטן די פרשה,
און דאס איז יודל גרובער, וואס
האט געמאכט א פאליטישן חשבון.

ער האט געוואוסט אז טאמער וועט
מען אויסגענומען אז עס איז א
ערישעס זאך, וועט ער נישט זיין
מער דער קאנטרעסט מאכער, דער
סאטמארער רבי וועט אים נישט
לאזען דא מירלען, האט ער מחליט
געווען אז ער שיטט דא דער
ערישעס, און פירט צו א מצב
אויס, ווי וועט זיין דער ריזיג
מתוה.

און אויך ביי טעליעס ענין
האט מען זיך געוואוסט און די
קעגן אירף די גערע, און אין שולן
אין באר פאליק און וויליאמסבורג.
עס איז געווארן א שטעלע וואס האט
שמועס געמאכט נאך אפערקע.
מען האט אפגעלייגט א כרעסעס
טרויער וואס אויב עס איז טאקע

וואס עס טוט זיך, ווייל אויב מען
זאל דערציילן, וואלט מען געלעבט
אין א וועלט פון חששות, מען
וואלט מורא געהאט צו טען דער
א סך פראדוקטן וואס היינט פסט
מען אן קיינע חששות מען פילט
גארנישט אז עפעס איז דא נישט
בסדר.

ווען מיר זען טעג צוריק האט
הרב חיים פון א גערער חסיד פון
מאנסי וואס ארבעט פון די פערט
הכשרות פון די קעקס אין וואו
שטענדיג הייסט האט געלייגט א

אייע פון די הרבט שאלות
וואס די בעלי מכשירים האבן זיך
א פרעג געטאן אנהייב די לעצטע
וואך, ווער האט די מעשה ארויס-
געטאן אריין גאס, און ווער האט
געהאט אינטערעס אין דעם. ווער
עס איז באקאנט מיט וואס טוט
זיך אריין פאלן פון כשרות, קומען
פארן ווער א סך פראבלעמען פון
מאל צו מאל, און בדרך כלל, די
בעלי מכשירים צווישן זיך כחוצות
זוכן צוזאם ווי זיך אן עצה צוגעבן
מען דערציילט נישט דעם עולם.

ווען מיר זען טעג צוריק האט
הרב חיים פון א גערער חסיד פון
מאנסי וואס ארבעט פון די פערט
הכשרות פון די קעקס אין וואו
שטענדיג הייסט האט געלייגט א

פארוואס זעהט מען אין די טאטעס

נאר צעטליך פון מתירים און נישט
פון די אסורים? און צווען זענען די

מתירים נישט קיין נוגעים ברבירה

מען מיינט נישט דעם אחת נאר ביזנעס און עס
איז קיין וואונדער נישט פארוואס דער עולם איז
נישט באקאנט מיט די ליסטע פון די אסורים

אייע פון די אינטרעסאנטע זאכן די נעם, איז וואס עס טוט
זיך אין די טאטעס, דארטן וועט מען זעהן זיי עס הענגען כעטליך
פון די און יענע רבנים וואס זענען מתיר זי מילך, און מען
רעדט זיך איין, אז אלע זענען מתיר, און אז עס יענע נארוינט
רא ווער עס זאגן אנדערש, למשל, נעמט דעם בריוו פון יודל
גרובער, דאס האט מען טעגלעך אפגעריסן אין נישט-געוואלט אז
מען זאל דאס וועגן, מען האט אלעס געטאן אז דער צבור זאל
פון דעם וואס ווייניגער וויסן.

אזוי אויך ביי בריוו פון הרב משה קליין, און אזוי אויך
פון אנדערע רבנים וואס האבן געזען, אז ווער עס האט מעש קיין
פראבלעם פון מירקא נעם, אדער עס רעדט זיין וועגן קליינע
קעגנע וואס מען מוז די פראדוקטן, זאל מען דאס נישט נוצן
און זיך פארזיכערן, אז מען עסט נאר פון פראדוקטן וואס מען
פארזיכערט פון די הילף און נישט פון מירקא.

דעריבער רבנים געהארגען אז מען זאל נישט קיין
אויף די צעטליך וואס הענגען אין די טאטעס, די וועגן נעמט
און באווייזן נאר וואס עס ליגט סאר זי זי זאלן קענען סאר
ווארן פון זייערע מחתרים, מען זאל זיך נישט איינמיטלעך וואס זאגן
אנדערע רבנים, און אזוי וויסן דעם אמת.

צווערשט שטעלט זיך נאך א פראגע, צווישן זענען די מתירים
נישט קיין נוגעים ברבירה, און נעמען אין באטראכט דיער היתר
והסתר, און אז אויב מען זאל אסורן זאלן זיין דא האבן
אן אייגענעם הסדר וואס עס איז קלאר, אז כאטש כעטליך
פון די מחתרים, האבן א הסדר, און האבן זיך מתיר געמאכט ווייל
זי האבן קיין געלט נישט געוואלט פארלירן.

מדוע מוצרי החלב הם בעייתיים?

גדולי התורה לעצמם מחמירים ואינם נוגעים במוצרי החלב

RABBI RAFAEL BILUM
100 KASHRUS DRIVE
BEDFORD HILLS, N.Y. 10509
(914) 666-5624

רסאל בלום
רש"י חזק קשיר ירוש
במסגרת חלל, רח' תלמיך ירוש

ב"ח יום ד' תצא תשל"ד למ"ק

לכבוד חושבי קרייתנו קאשוי ח"ו, ומתפללי בית מדרשינו.

באתי בזה להודיע את כבודם, כי כל החלב, ומאכלי חלב, אשר ישנם עוד ברשותינו אין לשתותם ולאכלם, רק החלב החדש מפרות חכשרות בלא שום ריעותא, וכן חלב חזירים מותרים, כשידוע שאין בהם ריעותא.

הכלים של חלב שהשתמשו בהם כולם צריך להכשירם על ידי הגמלה כמו כל הגעלות בימות השנה.

ולרא' בעד"ח ברשו"ט
חק' רסאל בלום

KASHRUS LETTER בני תורה

milk חלב ישראל

I would like to take issue with Rabbi Dr. Moshe Tendler expressing a position in the milk controversy. In Rabbi Dr. M. Tendler himself received a response in the milk-fed veal. The same situation exists with the milk cows in the Eastern U.S. (in the percentages of כחצי as reported by the שוחטים) which would not permit a נפש to use anything including the milk, salemil & bologna from those cows. According to the אנרות משה we have at least a ספיאק ראורייתא. Secondly Rabbi Dr. Tendler's brother in Baltimore, Md. is one of the largest producers of חלב שר-ל dairy products, which would not permit Dr. Tendler to get involved in any way etc...

Bnai Torah Kashrus Letter
Yehuda Shain, Editor
P.O.Box 172, Lakewood, NJ 08701
908-363-7979

מליקוואדור שאף הוא סבור כך. מטרת הדפסת הדברים, הוא להתדיר בלכות בני ישראל, כי הם אוכלים חלב שיש בו חשש רציני, וכי אין להקל בדבר. יצוין, כי נושא זה עומד על סדר היום אצל כמה מגדולי וחשובי הרבנים והאדמו"רים. מאחר אנשים באו לשאול שאלות בנושא ומבקשים לדעת מה מותר ומה אסור, ועל כולם, האם צריכים להכשיר את הכלים. ואם כן מה כן ואיך. אחר מחשובי הרבנים הסביר השבוע, כי בעבר, היו שהעדיפו לאכול רוקא מוצר חלב, מתוך אמונה, כי אוכלים משהו שאין בו כל חשש. עתה מחברר, כי מה שחשבו כי אפשר לאכול בקשקט, נעשה מבהמות שאינן טהורות.

ישנם גורמים שלהם. ענין להוריד את הנושא מעל סדר היום, ומהר, הם עושים הרבה כסף ממוצרי החלב ולכן הם וועמים כשעוסקים בנושא. אך, הודע המיוחד המטפל בענין זה, כל כותבו לשם שמים. למנוע מבני ישראל שחלילה יכשלו במאכלות אסורות.

בארבעת עמודים אלו, אנו מגישים לך, אוסף של פסקי הלכה החשובים ונחוצים לכל יהודי, לרעת כי מוצרי החלב שאחה אינם כשרים כפי שהוצגו ובעלי המכשירים מרמים אותך. מרובר במוצר שספק גדול אן הוא מותר כלל באכילה, ולרעת חלק גדול מן הפוסקים הם אסורים באכילה. הגאון רבי מנשה קליין משיב בחשוכה אורכה ומסבירה מדוע לדעתו מוצרי החלב לאכילה, אסורים עתה למאכל, וכי ההיתרים כפי שהתירו אינם היתרים מספיקים, וכמו"כ אנו מגישים לך את חשבותו של האדמו"ר מהאלמין הרב הצדיק רבי שלום יהודה גרוס המביט נגד הרב טרנרל שכונה את העוסקים בפרשה זו בכינוי של עמי הארצים.

יחד עם זאת, תמצא כאן חשבה העוסקת בנושא מהגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, וכן חשבה מרבה של קאשוי שליט"א, האוסר אף הוא את החלב. כמו"כ, תמצא מכתב מהרב יהודה שיינ

פיין כ

אם יש לחוש למה שהרופאים מצויים להשתמש לרפואה לרקור בין הצלעות י" כסלו תשי"ב.

מע"כ ידיד ר' אלימלך הכהן שווארץ שליט"א
לקנות סט.
בדבר הבהמות שהרופאים חוקרים בין הצלעות להציא רוח לרפואתם הם ספק טרפות כדון ניקב הכרס במקום הצלעות שהוא פלוגתא ואסורא' בנמ' וגם מחלוקת בין רופאים ואוליג' לחטרא. ולחוש ניקב גם במקום אחר כדון מחט כחלל הגוף אין לחוש כיכ ברוסא אומן ואף אם נחיש כי הוא רק ספק טרפה.

אכל מה ששואל מע"כ איך אנו אוכלים בשר מתחת שהרופאים מצויים להשתמש בדפואה ו א"כ יש לחוש שארע זה אצל כל מגדל בהמות שמהם קנים לחיטה. והנה פשוט שאין לחוש לכלים דכל ופרשי מרובא פריש ולרעת ר"ת ב"ח' וזכרם דף ע' וסנהדרין דף פ' לא גזרו להדירט שטא יקא מן הבהות ומותר בדפואה שנתעברה באסורות ע"י דניכשנינו בידים רגלינו ע"י"ש וכ"ס חטור י"ד בס' ט"ו וס"ס נ"ו. אף אן להתוללים שאוסרים גם להדירט סדר גדרה שמה יקא מן דקטע ונכנסק מן גס הטור בטי' ק"י וכן בש"ע שם סעי' ר' כ"ז הא בפרש מילא שרי. ומה הדבא העכרים למטר וכן מה

משה פיינשטיין

לדעת כל הפוסקים ההיתר הוא "בדיעבד ולא לכתחילה"

זו החדירה את הצבור החרדי למצב מבין, מתירים את השימוש לילדים קטנים אך לא למבוגרים, ואילו אחרים מחמירים אף על הקטנים

כל מי שהוא איש הלב, או כזה שבנושאים כאלה מבקש לרדת לעומקם של דברים, מחבוב בימים אלה עם לב כבד, כוז שהוא אינו יודע מה לעשות. מצד אחד החרו הרבנים את מצרי החלב, ומאידך, הם מרגשים וקובעים, כי ההיתר הוא כרעבר בלבד, אין עוד כל ספק, כי לבחילה היה אסור להחיר חלב שכזה, ולו ידעו מראש מה שקורה, כלל לא היו מאפשרים לשהות או להשתמש בחלב שכזה, ולכן, יהיו השומר חורה ומשומר, ומקפיד על קלה כבחמורה, מחקשה להשתמש בחוצות שכזו, רק בשמורכר הכהן וחוסר ברירה אחת, הם יחירו לעצמם מאכלים מן המין הזה.

אבל לעומת זאת, יהודים שאינם מכינים בנושא כלל, מתחמקים בתוראת הרבנים, ואילו קנים יקנו את המוצרים ללא כל חשש ומפקדון, שום דבר לא יפריע להם למרות שתרפסם רבנים כי מחבר בחייו כרעבר.

חלק מבין החרדים קבעו, כי המוצרים הללו מכינים לילדים בלבד, בכדי לא למנוע מהם חוצות שהם רגילים לה. יצוין, כי כמה מהרבנים שבשבע שנים שיו שללא לשחות מאכלי חלב, כתבו במכתבם, כי כאשר לילדים כשאין ברירה אפשר להשתמש בחלב, אם כי למבוגרים רק בשמורכר כצורך רפואי או למי שהוא הלוח וחלש מוח להשתמש באותו חלב אך לא למבוגר שהוא בריא.

"חלק" יהיה מושג חדש מעתה במוצרי חלב בניו יורק

זו תקבע כי אכן בדקו את הפרה וכי זו היתה טוהרה בודאי, אם כי לא שייך כלל לדעת כאשר מדובר בפרה שלא נוחה ובכל זאת היא טריפה

בין ההצעות שישמרו בשבוע האחרון, היה גם מושג חדש של "חלק", וכי מעתה גם על מוצרי חלב יבואו עליהם "גלאס כשר" כיו שאין בה כל בעיה של כשרות, וכי החלב הוא כשר לבחילה ולא כרעבר. אך כמה רבנים התנגדו לכך בטענה כי יהיה בכך נשום לויטעות את הצבור. מה שבירור עתה, כי החלב הן מפרות שלא עברו ניתוחים, ואם עברו ניתוח, שלא נטרפו, אך, סוד גלוי הוא, כי גם בהמות כאלו כשהן מובלות לשחיטה מתברר כי היו טריפה, או שאינן חלקות, ולכן אינן נכבדות ככשר חלק. לכן, לבעור כי החלב הוא חלק קשה לבחיה, אבל טה שכן אפשר להכשית, כי הבחינו שהחלב מפרות שלא נטרפו.

אך נמוק, הוא מתברר על פני 4 ערכים שבה הוא מסביר את כל הבחינו לויט, וקובע למסקנה: "לעולם חלב לא ימנעו למעשה למעשה חירי לאכול מפרות או חלב שנעשו קודם שגורו האיסור, ואם הושיעו להפסד מרובה באמת שיה דבר גדול והמורה חסה על ממונם של ישראל, אבל יותר חסה המורה על נכשית ישראל".

דבר קליו במכתב זה מביא את צביעותם של אהרן הרבנים שכלל אינם חסים על ממונם של ישראל המושלים מי ארבעה על מוצרי חלב להחריש, כי כמות שמתברר עתה, כי אכלו בעצם את אותה מרוב כמו הגויים ששילמו רק רבע ממה שמשלמים היהודים המורדים, ועל כך לא משמנו שיקומו הרבנים לזעוק נגד ההנהגות זו.

לא רק דבר קליו, גם רבנים אחרים פרסמו כי אין להשתמש במוצרי חלב שנעשו לפני השבוע שעבר, כי כיום רבה כל קאשוי שאף הוא יצא חוצץ, וכן כמה רבנים אחרים טענו כי מחיר רים את האסור, וקראו לצבור להחזיר ולא לקנות חוצות כלשהי שהיא חלכית ואשר נעשתה לפני שף השבוע שעבר. סתירה זו הכניסה את הצבור למי ערובות קשה. מצד אחד מדובר במי שהם נאמנים לרוביהם ומוסקות, ומי אחר כאשר הם שומעים כי מה שהחזיר הוא רק כרעבר וברירה ברירה, זו מקשה כל כל מי שהוא ירא שמים מהשתמש במוצרים הללו. בעלי הכשרים במיוחדים הנדון לים שבהם וועמים על ידיל גרובער שרז חוסרים כי הוא זה שהדליף את

מיורה להחיר כלל וכלל, אם כי גם כאן היו הרבה שיקשור ורצו להחיר בשל ההפסד כרוונה. ראשי האו.ק.י. שהם בדרך כלל קובעים בנושאי הכשרות על פי הכרעת כתי רבנים של החסידים, לא מיהרו והמתנו לראות מה יקבעו רבני החי סירים, ובאן אכן רוב הרבנים קבעו להחיר, ולכן החזירו אף הם, אך כאשר לחוגי החסידים, כאן מצאוהו הרבנים מפולגים, לכל קבוצה רב פוסק שישוה שנה, אם כי הצד השוה שבהן, שרובם החזירו, למרות שכמה רבנים שאינם כללי בכשרים, הביעו דעתם בנושא לתומכם, וטענו כי אסור להשתמש באותו חוצות.

הבעיה העיקרית הייתה של "הח" אהרן הרבנים", האדמו"ר בסאטמאר קבע ישיבה שמורה היחה תחילה להחליט בביתו אבל מאוחר יותר באר שר הכשרות שגובעו לא ישתתף בה, הקבירו את הישיבה למשרי "התחת" רוח הרבנים, וסם קבע האדמו"ר כי כל המוצרים כשרים, הוא העריך את המוסק של "הפסד מרובה".

אך, מיר עם החרוץ פסק זה, יודל גרובער טען, שמתכ בשל שבה הוא קובע כי אין לו כל אחריות על מאכלי חלב ובכונה מלכד החלב שעתה נעשה חלקו ונכונה חלקו, גרובער מציין במכתבו, שדבר חרש, גרובער מציין שגילוי שלמרור שכתוב על אותן המוצרים שהם חסות השמחה "המאחרות הרבנים" הוא אינו מחיר זה, והרבה בדרים לכל מי שמכין את משמעות הרבנים, שכתבים הם כלל לא לגומילה אלא רק כרעבר.

רבנים וחרדים שנשא כשכת רר שר ככתי ויבוסת הכשרות את הרושם, ואילו החרו בניו יורק הגיעה כבדה המקשה עליהם להכריע מה לעשות. מה שבירור עתה, כי אין כל ספק כי החוצות שיצרו בעבר, היא חוצות חל כיו לבחילה היחה אסורה לשימוש. אין גם ספק, כי אם היו מגלים זאת אז, היו מיר מפסיקים את היצור עם חלב זה, ולכן, כל החרו של בני הרבנים, הוא כרעבר בלבד, חיסון החרים והחרו, אך לזה אי אפשר לקרוא חוצות שהיא כשרה לבחילה. לכן, כל שומר נפשו, יהודי כזה, הרוצה לאכול רק חלק, לאל כעיות, חרב עתה לבחור לעצמו, כי הוא אוכל מתוצרת חלכית שנחבל רק לאחר החאריך שהחוללה הבעיה, והוציאו כיו לא תגיע כל מי מהר לויט, והמוסרם ירצו קודם למכור את מה שיש להם, בכדי שלא להפסיד את אותן הכספים שצדקו כמסמים.

קריאה מקורית שהיא אחת הספי קרית החרוול על מוצרי חלב מרפסה הדרכה משלה, לפיו כעיות אין עוד בעיה, קריתו בעלו מידרה לפרסם חוצות חלכית, הריז הרב שלמה הכהן גרוב מרסל רשביט מייחלה להכשיר את הנושא. במודעה מטעם הקרית אף הם קובעים כי רק חוצות שחוצרו למאן ודרכה הוא כשר, גם דין חסידים האסור הרב, שטובער מרסל חוצות ישילו בבית המדרש של חסידים באבוב, הוא אסור לשהות את החלב, אך לקראת סוף השבוע הוא העצף אלל המחרים על כעס כי מדובר בקולא בלבד, וכי על הצבור לרעה כי מדובר במה שהי חזיר ולא מה שיהיה לבחילה ראוי לשויה. יצוין כי בבית המדרש של וסיוו המרוב קיים חזיר מיוחד לקפה המבונה כפי החסידים "קפה שילב", ולכל השבוע שעבר, הקפה כולו נוצר על קמרון, קר חסידים השתמשו בה, הצבור חזיר לא נע בגללה, כי לשיחות בלי חלב הם כלל הגדאו לא יגילי, לכן הערשיו לא לשהות בכלל.

אבל, עי שיהא נגד החרו וקבע כי המחרים הללו גורמים לרבר חמור ביותר, הוא לא גורר מאשר רבי מנשה הקין (קליו) באבד ונגוואר, ששיגר מכתב להרב יחזקאל גרובער שהוא יודע ועתה הכשרות בעיר דרזניק, שבו הוא קבע כי אלו המחרים עושים רבר חמור, מתברר של הרב קליו הוא

חלבם שרה, כך הנהיג בשעתו הגאון רבי בנימין מרילסון וציל בקונסומיות. מה שהיה ברור כבר כיום שליש בערב, כי החלב שסיפק החל מיום חמישי, כבר יהיה חלב שהבחינו כי הם לא מפרסם כאלו, אך, זו סתרה רק חלק מן הבעיה, שהצבור ויכל לשהות חלב, אך כאשר לנבינו ולכל מה שכבר בחינה וביקור למה שבמי חסנים הענקים שבהם חוצות חלכית, כאן המעוררה הבעיה הקשה מכל, האם מחרים אותם, או שקובעים כי אין מנוס אלא לזנוק את כל אותם המוצרים, או למנוסם לגויים, אך בשום אופן לא למנוסם להכשיר את עצמי כי הוא זוכה כשר.

ובאן, נקלעו הרבנים לבעיה, חלק מן הרבנים קבעו כי מדובר ביהפסד מרובה, ולכן יע להחרו, אך רבנים אחרים טענו כי לא שייך כאן החרו של הפסד מרובה, ואלו ועקף כי אסור בשום אופן להחרו זאת. אך, כמות שניצח חלק זה, וקרים להם שכבר עשו רציון כשרים ונזכר האש, ודבר העליון דומה הרבנים על הצבור הליטאי, אלו קבעו כבר כיום שליש כי החל כשר ושר, וכי כל החוצות כולו זו שנעשתה חלכית שאינו כשר, הוא כשר, הם שיגרו מכתבים מיוחדים על החרמה חלכית, מן הצבור, מיוחדים על הליטאים שהם ממחרים ולא מבינים חל, והרבה חל, הלו הבית כי הפסד עליהם להחזיק מהם קודם הצבור החסיד, כאן לא

Rabbi Yisroel Meir Glick
124 Park Street
Brooklyn, N.Y. 11211

יהודה יחזקאל הלוי גריבער
תפקיד כרעבר כי יצא
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר

נס"ד

מדרעה

הנוי כזה, להחיר שאין לי אחריות מכיון על מאכלי חלב ובכונה, לכך כחלב של הימא גאלרין סלאו (GOLDEN SLAW) - אפילו האמכרים בחינה העומדות חתה השמחה כיר המיוחד לענייני כשרות שניי המאחרות הרבנים

באנחות יי אולו חשוד

יהודה יחזקאל הלוי גריבער

חוקר חרובע וי עד שארפס שנעשה שינוי בה

בית דין לעניני כשרות
רשומות קהילתי ע"א
15 POUQUET AVE NEW SQUARE N.Y. 10077
TEL: 234-1100 FAX: 234-0041

ר מרבי ר חסד ושל חסיד לין

חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר

חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר

חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר

חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר

חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר

חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר

חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר

חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר

חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר
חבר כיר המיוחד קליון כרעבר

מכתב תשובה שכתב הגאון רבי מנשה הקטן (קליין) גאב"ד אונגוואר

2 + (22) גליון 317 י"א תשרי תשנ"ה * "פנים חדשות"

2

אמת קנה וא" תמכור" (משלי ג. כ)

[illegible]

וועקס מילדע ווערן ערשט שוועסטער'ס זיידע
MANASHE KLEIN
 Rabbi of Ungvar
 1570 53rd Street
 Brooklyn, N.Y. 11219
 (718) 851-0089

[illegible][illegible][illegible][illegible]

ואין ספקן נחלת.
אלו ימים וזמנים נחשבנו בעיני כל ישראל נחלת לראות
הזאת שנים מספר, ונני עתה נרד לארצנו וכלב ונח
נחלת ונחש.

ב"ר
מלך ישראל ויהוה ב"ר
אלהינו ש"ן שלמה
לירושלם ב"ר
אחיהאל ב"ר
עמרם הישען ד... ונחבא אצלו בחי' שמונים על מלך ישראל
בשנת תש"ח ויחללנו לו חדרים על פי וכוונתו וזאת הנה
אלה לך ש"ן ש"ן ש"ן ש"ן ש"ן ש"ן ש"ן ש"ן ש"ן ש"ן ש"ן
לחול על הכני' שנים בעשרים על כלבא שנים ונחבא וכו'.

די מוסרים האבן זיך ווידער געהויבן דעם קאפ!

געשטערט, און אונזערע דינים וואלטן זיכער געגעבן זייער פסק להתיר מיט א חוב קדוש.

אבער מיר זענען גענוג שטארק און מיר דארפן זיי נישט, מיר האבן שוין היינט אזא געוואלדיגן כח, אז אפילו רוב ציבור האלטן נישט אז איך בין עמטליך, דער כח פון דינא דמלכותא דער קארט האט שוין אפילו איינגעזען אז איך בין דער מרה דאתרא פון קרית יואל, און איך וועל ווערן סוכ"ס דער מרה דאתרא איבער גאנץ סאטמאר, לאמוע"ש פון טאטן זאל זיין געזונט, און דער טאטע ווייסט אויך אז איך וועל נישט משנה זיין פון אים אפילו א זיז כל שהוא.

איך ווארן טאקע אלע אידן, בכח תורת, ובכח המרה דאתרא, ובכח דינא דמלכותא, נישט צו שטיצן די מאלטשע רבנים מעגן זיי זיין אפילו אלטע חברה לייט, זיך נישט צו רעכענען מיט זיי אדער מיט זייער פסקים, ווייל די אלע וואס וועלן זיי נאכגיין וועלן אין א שיינעם טאג אויסגיין פאר הונגער ר"ל, ווייל קיין פלייש לאזן זיי נישט עסן, און שרייען אז עס איז "חלב", אין שפיטאל זיין פאר היילן די קראנקע שרייען זיי אז דאס איז "כפירה", יעצט שרייען זיי אז די מילכיגס איז אויך נבילה וטריפה, אז מען וועט זיי נאכגיין וועט מען שוין נישט האבן וואס צו עסן, און מען וועט שטארבן אין די גאסן פאר הונגער ר"ל. איך שרייב צו איך וויל איך קען נישט שטיין און צוקוקן ווי מען איז מביזה דעם טאטן מיט כל לשונות של גואי מען רופט אים אן ממש א כופר, א קל שבקלים, און א נוקם, ונטר,

יעדער ווייסט אז ער איז פונקט פארקערט, אז ער איז נישט קיין "קל" ער איז גאר א שטארקער מחמיר, ווען עס איז געקומען בעניני חינוך ווען די בני "המך" האבן געוואלט רירן די יסודי החינוך, איז ער ארויס בחרב ובחנית קעגן זיי. ער איז בכלל נישט קיין נטר, אדרבה ער איז א געוואלדיגער סבלן, האט אלע יארן בשעתן פעטערס לעבן, קיינמאל נישט מלחמה געהאלטן מיט סאטמאר, נישט ווי דער אנדערער נעפיו דער קלויזנבורגער, און דער קליכהייזער, טראץ וואס פארן טאטן שליט"א איז געקומען צו זיין דער הויפט פירער אין די סאטמארע מוסדות, דער טאטע איז קיינמאל נישט געווען קיין בעל מחלוקת, אז דער טאטע האט דאס נישט ליב געהאט האט ער ענדערש אוועק געמופט קיין בארא פארק, אבער זיך נישט געקריגט, דאס זעלבע ביי מיין שידוך מיט וויזניץ, דעם פעטער האט דאס נישט געפעלן האט דער טאטע זיך נישט געקריגט מיט אים נאר אים געלאזט שרייען, אבער קיינמאל זיך נישט מיט אים געקריגט, אדער ווער רעדט נאך פון צו זיין א נוקם ונטר ר"ל, און דאס וואס דער טאטע איז יעצט אזוי, איז נאר ווייל ער איז שוין ב"ה אויף די עלטערע יארן און קיין סך געדולת האט ער שוין נישט, רעגט ער זיך אויף מער ווי אן אנדערער, און טאקע וועגן דעם מאכן מיר אלע אונטערגענישן אז דער טאטע זאל נישט צופיל רשע'ען ברבים, און ווי לענגער ער זאל זיין אויף וויקעשין אין פלארידע אדער זיין זומער היים שערן ספרינגס, אדער ארום פארן אין די וועלט, צו פארטרייבן זיין ליידרעג צייט. איך בין מוחה רא ברבים קעגן די רשעים און מוסרים, וואס ווילן ראס גאנצע אידישקייט חרוב מאכן סיי ברוחניות, די הייליגע מוסדות וואס דער פעטער האט בדמים תרתי מיסד געווען, און סיי בגשמיות אלע כשרע מאכלים וואס עס שטייט אין זוהר הק' אז כשרע מאכלים זענען מעלה גרויסע נשמות ווען מען עסט זיי, און דאס אלעס ווילן די רשעים חרוב מאכן,

איך ענדיג מיט א רוף צו שלום ווי באוואוסט אז איך בין ביי יעדן באקאנט, אלס אויב שלום ורודף שלום, אז אלע רשעים זאלן זיך אונטערגעבן און אריינקומען אין מיינע מוסדות, און איך געראנטיר זיי אז קיינמאל וועלן זייערע קינדער נישט זיין אויסגעשטעלט אויף הינגער בב"ח צו ב"ב ומלכינו אבי בראשיט אמר.

חק' א"ט רב ור"מ בקרית יואל והגלילות

די רשעים ווערן דער האבן שוין ווידער גע'מסרס, אושולדיגע קיען שטייען יעצט אין א געמאר, ממש אין א געפערליכן מצב וואס אין דורות זענען זיי נאך נישט געווען אין אזא געמאר ממש לטמיון וכילוף, די מוסרים האבן איינגע'מסר'ט די קיען, נישט נאר פון אונזער קהילה נאר פון גאנץ כלל ישראל, ווי באוואוסט זענען אינזערע קוען נאר געווען אין א שפיטאל וואס צוליב פיזישע פראבלעמען האבן זיי געדארפט דארטן אנקומען, יעדער ווייסט אז דארטן האט מען זיי נישט געגעבן קיין ברעקל אידישקייט, קיין איין ברכה נישט געמאכט מיט זיי, קיין אידיש ספר אריינגעקוקט, און אפילו נישט קיין מזוזות אויף זייער שפיטאל געהאלטן, טראץ דעם זענען די רשעים די מוסרים, מיט זייערע באהאלטענע שטיצערס, טאקע די רשעים, דער זעלבער באוואוסטער מסור ר"ש יחל בן מרים, האט ער נאכאמאל די אומשולדיגע קראנקע געבענדיגע ק' איינגעמוסר'ט פאר אלע צייטונגען, נאכאמאל דעם "וואל סטריט זשערנאל", דעם אנטעסעמיטישן "דעקראד", און דעם באוואוסטן ציוניסטישן צייטונג דעם "נ.י. טיימס", אין פיל מיט מסירה און פאלטשן קלאנגן וואס האט געוואלט פארשמוצן אלע אומשולדיגע ק', ממש זיי אינגאנצן אומצוברענגען ר"ל.

און זיי האבן זיך ווידער צוזאמען געשטעלט מיט א נייעם סגל, מיט אונזערע שונאים דער קאשויער, יודל גרובער, מיט אלע פרומע למיניהם, און פשוט מוציא שם רע געווען אויף די קראנקע ק' פון כלל ישראל.

אבער ב"ה בזכות אשר לא השבית לנו טאל, מיד בס"ד, ובכחו של אותו זקן (שליט"א) האבן מיר זיי מנצח געווען נאכאמאל, ממש ווי ביי דעם אנדערן שפיטאל פון דעם אזוי גערופענעם "מאבליק סקול" וואס מיר האבן געוואונען דעם גאנצן דעת תורה דורך אונזערע טויזענטער שטימען, און יעצט נאכאמאל, טראץ די שוואכקייט פון דור מיט אירע פאלטשע רבנים, טראץ וואס די גאנצע וועלט האבן זיך רערשראקן און קיין שום מוסד, אפילו די מאדערענע פון פלעטבוש האבן מקבל געווען לשרה, אויף די אומבאהאלפענע קראנקע ק', און זיי האבן מורא געהאט נהנה זיין פון די אומשולדיגע קראנקע ק', דאך האבן מיר מיט די געוואלדיגע כח התורה, תיכף געוואוסט פון די הלכות אלעס וואס האט א שייכות צו א שפיטאל, אז זיי זענען נישט מחויב צו האלטן די תורה און די הלכות, און דארפן נישט קיין מזוזות, אז זיי מוזן נישט זיין רעליגיעז, נאר דער עיקר איז עס זאל אויסזען ווי אנדערע מנהגים, ווי למשל מנהגים פון טורקי אין טעגס גיווינגס, און א סופר אין ניו יורק דע, און די זעלבע דא, דער הייליגער מנהג פון די ניין טעג צו עסן טאקע פון די קוען מילעכיגס כנחוג.

מיר האבן טאקע אפילו איין טאג נישט געווארט, נאר אדרבה טאקע נאך פארשטארקט אונזער רחמנות אויף די קראנקע ק', און און אלע אונזערע מוסדות תיכף פאר ארענט לכתחילה אויסטיילן ווי מער טשיז און פארשידענע מילעכדיגע פרוואקטן, און ביי מיר אין מיין שטעטל האט מען אויסגעטיילט אפילו אומזינסט "פיצא" און טשיז קעקס, כדאי זאלן אונזערע שונאים וואס שיקן זייערע ווערעמדיגע קינדער צו אונז צוקראכט ווערן, און מוזן עסען לויט אונזערע הוראות באתרא דמר, און נישט ווערן פארפירט פון די פארפרומטע פאלטשע רבנים.

זאל יעדער נאכאמאל קלאר זען ווער די מוסרים זענען, עס דארף קלאר ארויסגעזאגט ווערן אז ווען נישט די מוסרים מיט זייערע שטיצערס, סיי די אפענע און סיי די באהאלטענע, וואלט קיינמאל נישט געווען די פראבלעמען, די האבן גע'מסר'ט פאר די רעגירונג און פאר די צייטונגען, און מגלה געווען די אינערליכע סודות פון שפיטאל, און ווען נישט זיי וואלט מען אפטר אייך געקענט האלטן דארטן אפגעטיילט זכרים פון די נקיבות, און אפילו מזוזות מיט אידישקייט, נישט ווילן מען איז מחויב ל"פ תורה, ווייל א שפיטאל איז פטור פון רעליגיע מיט מזוזות, נאר פשוט, ווייל ווייניגער פון די היינטיגע שוואכע רבנים וואלטן אונז

The Great Cow

Continued from Page B3

by Rabbi Sholem Yehuda Gross, known as the Helminer Rav, who is publishing in this week's *Algemeiner Journal* a full-page advertisement insisting that between 10 and 15 percent of the cows that are being milked for dairy products — on whose intestines farmers and veterinarians perform various veterinary procedures — are *treif* (non-kosher).

The amazing aspect of the debate is that none of the rabbis or laymen who criticized the *Algemeiner Journal* and myself discussed the *halachic* aspects of the controversy. Instead, they demanded that I should condemn Rabbi Tendler for being a scientist and for airing the problem publicly at the 34th Annual Summer Convention of the Association of Orthodox Jewish Scientists that took place at Davidman's Homowack Hotel.

Remarkably, the critics feel that the whole responsibility of the cow debate rests on the shoulders of the *Algemeiner Journal*, as expressed by Yitzchak Alster from Brooklyn. On August 29 he faxed me the following: "You should either print a retraction or close your newspaper. You committed a *Chilul Hashem* (Desecration of God's Name) of major proportions.

Alster and Rabbi Hertz Frankel said that the cartoon that was published in the August 26 edition could have been taken straight out of *Der Stürmer*, the anti-Semitic newspaper that was published by Julius Streicher, one of the most bestial Nazi leaders.

A rabbi, who claims that he is just as educated as Rabbi Tendler since he graduated high school and has one year of college education, arrived at my home Monday evening insisting that I would not be forgiven on the forthcoming Jewish New Year and Day of Atonement, when G-d usually forgives all sinners who repent. The rabbi insisted that a newspaper such as the *Algemeiner Journal* has the *halachic* standing of a bastard and the only salvation for a bastard is death. "The *Algemeiner Journal* must die," he said.

And this was just the beginning. Hell had broken loose.

**פרייזן פון חלב ישראל פראדוקטן וועלן מעגלעך
געהעכערט ווערן צוליב חשש אז בהמות זיינען
טריף צוליב פראצעדור וואס זיי גייען דורך**

דורך א פראצעדור וואס רירט אן
זייערע אינעווייניקסטע אברים
דורך אן איין. א שפיטאל
טעלעפאן, און איר די בהמה
אז טרף, אז דאס מילך איר
טרף.
דער טומל האט געפירט דערצו,
אז איר וואס זיינע אפגעריט צו
טרינקען חלב-ישראל און עסן
כשרע מאכלים, האבן ארבע-
הערט קרפן מילך, און געשעפטן
ווי פיצאס און גראטער-טאטס.
האבן געליטן ריזיקע חזקות, ביז

ספעציעל צום 'אלגעמיינעם זשורנאל' • פון גרשון יעקבסאן

סוחרים וואָס שטעלן צו מילכיקע פראָדוקטן צו גראַסערן סטאָרס; פּרעגאַנעשפּעטן; האַ טעלן, ווי אירן ישיבת און מידל-טולעס האָבן די וואָך געזאָגט, אַז ״העכסטוואַרשיינלעך וועלן די פּרייזן אירן מילך, קעז, פּוטער, יאָגורט, סמעיטענע, קאַסטעזש״ טשייז און אנדערע מילכיקע מאַכלים געהעכערט ווערן, ווייל די פּריימעס וואָס פּראָדוצירן די דאָזיקע חלב־ישראל־פּראָדוקטן זאָגן שוין איצט, אַז די פּרייזן פון דער פּראָדוקציע וועלן מוזן געהעכערט ווערן ווייל עס זיינען פאַרעכערט געוואָרן די הצאות פון מאַכן דיכער, אַז די בהמות וואָס ווערן געמאַלקן זאָלן זיין אָן קיין שום חשש פון טרופּות״.

אין אַנאָנסן וואָס עס האָבן פאַרענטלעכט די פּריימעס וואָס פּראָדוצירן די חלב־ישראל פּראָדוקטן ווערט שוין געזאָגט, אַז יעצט איז אַרבעטטייט געוואָרן אַ גרויס פאַרמעגן, אַז דאָס מילך פון

[illegible]

א קאפיע פון דער סטענאגראמע וואס הרב דר. משה טענדלער האט באוויזן
פאר די ארטאדאקסישע אידישע וויסנשאפטסלייט ווי אזוי א בהמה עסט
און ווי דאס ענטווארג פאראורזאכט גאנץ וואס מירן צו דער פראצעדור וואס
געוויסע מתמידים האבן דערקלערט מאכן טריף די בהמה

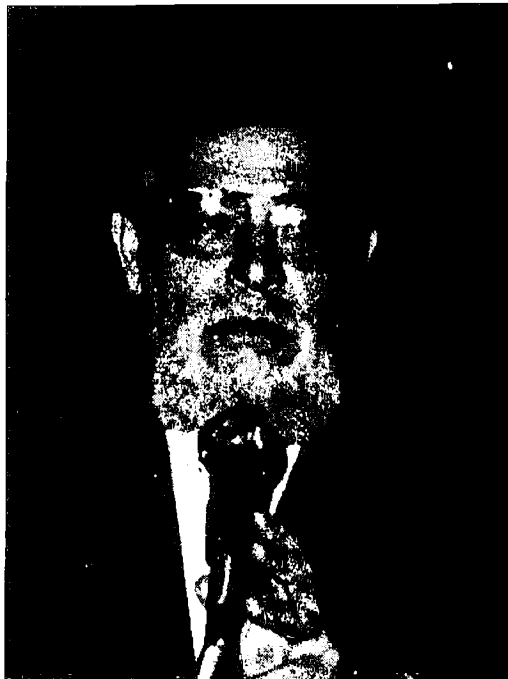
פרייז פון חלב ישראל פראדוקטן וועלן מעגלעך געהעכערט ווערן צוליב חשש אז בהמות זיינען טריף צוליב פראצעדור וואס זיי גייען דורך

פארבאנד פון ארטאדאקסישע שוהלן אין אמעריקע האט געזאגט, אז ער וויל נישט גענוי ווער עס האט פארשפרייט דעם קלאנג און אנגעפאנגען דעם טומל. אז דאס מילך איז טריף וויל די בהמות זיינען טריף. ער האט דערציילט, אז וונטיק, דעם 14טן אויגוסט אין אונט האט די סאטמארער רבי'שע ארגאניזאציע, "התאחדות הרבנים" טעלעפאנירט צו דער "איו" און ויך נאכגעפרעגט אויף דעם פראבלעם מיט די בהמות.

זאמלט דין און ווען די בהמה עסט צופיל פרישע גראז, מאכט איר כפידוש נישט טריף, וויל על-פי הלכה, א לעכל אין דער קיבה וואס פארזיילט זיך פארוואנדלט נישט די בהמה אין א טריפה בהמה. רעדנדיק ווי א טיפישער וויסנשאפטסמאן האט הרב טענדלער באוויזן אויף אן עקראן מערערע גמרות, מפרשי הש"ס און פסקי הלכה פון ראשונים און אחרונים וואס באהאנדלען די ראדיקע פראגע אז כומענאריס

משה פיינשטיין זצ"ל. הרב טענדלער איז א רב פון דער אידישער קהילה אין מאנסי, א אידישישע אין ישיבת רכנו יצחק אלחנן און א וויסנשאפטסמאן. אריסטערטניק פאר א גע- פאקטן זאל פון עטלעכע הונדערט אידישע וויסנשאפטסלייט, אקא- דעמיקער, ראקטורירן און פרא- פעסארן, האט הרב ר. משה טענדלער דערקלערט, אז דער נאנצער טומל איז נישט מער ווי אן אריסדוק פון "אינפאכער עס הארצות". ער האט מיט דאגא- מעס געוויזן גענוי וואס עס קומט פאר פון דעם מאמענט ווען א בהמה שלעגט אים א שטיק גראז. און האט געזאגט, אז דער ענין ווערט באהאנדלט פון צענדליקער פוסקים וועלכע פסקענען כפידוש, אז די פראצעדור פון אריינשטעקן דעם פוסק הדיור און פרעדיקטן און איין אין דער קיבה פון א בהמה פון אנדער הרכנים, הרב הגאון ר' כדי אריסצולאן דעם גאז וואס

פארענעט פון ערשטער זייט אפערציע וואס מאכט זיי מעגלעך טריף ווען איינעם רוקן- נעמיס אברים אין זייערע ביכער. דער טומל ארום די מליכיקע פראדוקטן און די בהמות, האט געבראכט דערצו אז ס'איז פארהאנדעלט געווארן אין איינע פון די הויפט-טעמעס אויף דעם יערלעכן צוזאמענפאר פון דעם פארבאנד פון ארטאדאקסישע וויסנשאפטסלייט, וואס איז פארקן סוף-וואך אפגעהאלטן געווארן אין "האמאואק" האטעל, לעבן עלענדיל, אין די קעטקיל-בערג. דער צוזאמענפאר פון די וויסנשאפטסלייט האט אפגע- האלטן א גאנצע סעסיע, וועלכע איז אריבערט געווארן דורך הרב ד. משה טענדלער, אן איידיש פון דעם פוסק הדיור און פרעדיקטן און איין אין דער קיבה פון א בהמה פון אנדער הרכנים, הרב הגאון ר' כדי אריסצולאן דעם גאז וואס

הרב דר. משה טענדלער

כשרות-אפטיילונג פון דעם "צאן א גרנטלעכער אריס פארשונג האבן מיר אויסגעגעבן א כרוז און א מעלדונג צו אלע געשעפטן, רעסטאראנען און האטעלן. מיר האבן אויך געשיקט א כרוז צו דעם האמאואק האטעל, וואו עס ווערט פעסט געשטעלט, אז דער טומל ארום די בהמות מיט די מילך איז אן קיין שום בארעכטיקונג. און אז איין וואס זיינען אפגעהיט אין כשרות מעגן נוצן דאס מילך אן קיין שום חששות אז עס קומט פון טריפהנע בהמות. אן אויספירלעכער אילוסטראציע טען באריכט וועגן דעם צוזאמען- פאר פון דעם פארבאנד פון ארטאדאקסישע וויסנשאפטסלייט, וועגן דערשיינען אין דעם, רייך- צור ראש השנה טעגער פון אלגעמיינעם זשורנאל.

מיט א קלארן פסק. הרב טענדלער האט געזאגט, אז "געוויסע רבנים וואס האבן פארשפרייט דעם קלאנג אז די פראדוקטן זיינען נישט כשר - וויסן פשוט נישט אן אינפאכן שולחן-ערוך". אין אן אינטערוויו מיט דעם שרייבער פון די שורות האט הרב טענדלער דערקלערט, אז "על-פי דין מעגן די געשעפטן דאס צו א ריזיגה די וואס האבן פאר- שפרייט דעם פאלשן קלאנג און האבן פאראורזאכט גרויסע היזקות. און פארערן פון די שארף- ערזאן, דער פראצעדור ביי אונז אין מאנסי, צום ביישפיל, האט לעצטע וואך ארבעטהערט פאר- קומן מליכיקע זאכן צוליב דעם טומל". הרב מנחם גענעק, וועלכער איז דער ארמיניסטראטאר פון דער

(10)

בית הכנסת קהילת מונסי
COMMUNITY SYNAGOGUE OF MONSEY
1100 HIGHLAND AVE. - MONSEY, NY 10942

ANIMALS EXPOSED TO BLENDED MILK

This week some religious, fundamentalist, ultra-orthodox declared all milk to be "treif" because of the presence, therefore, of which cattle are subjected to, solvent BLONT before industrial processing. This singular intervention, they said, makes the animal and its milk "treif" because it imparts an artificial organ (עור) to the milk.

Careful analysis does not support this concern. In fact, there is no halachic concern for the health of cows who BLONT and the treatment.

BLONT is usually a seasonal disorder occurring when animals are first turned out to pasture in the spring. The disease is characterized by a profuse, watery, yellowish, or milky discharge from the nostrils and mouth. It is usually self-limiting and does not require treatment. In mild cases, a stomach tube may be used to remove the mucus. In severe cases, a trachea and cannula must be used to remove the mucus and relieve the distress (cf. Rif, Shulchan Aruch, etc.). It is this latter treatment that caused the halachic concern.

INTENTIONAL TREATMENT AND ITS EFFECTS

Treatment of the abdomen occurs infrequently in ruminants possibly because of delayed treatment of BLONT. If correction for BLONT is unsuccessful, an incision in the flank (carnot face) is made to permit manual correction. No artificial organ is implanted. Some cutting of the ovulation is sometimes done to stabilize the uterine structure. The initial report of a halachic problem with one milk company was in response to the statement that the milk had been in positive for almost a century. However, the statement for BLONT: it was well known to the fact of the halachic question. Statistics are not readily available, but a "guesstimate" in the academic community is that the incidence in our region, the northeastern U.S., is 0.4% (4/1000).

דער ארמיניסטראטאר פון דער

From the Editor's Desk / Gershon Jacobson

The Great Cow Debate Continues

Back in the good, old days, when I was assistant city editor at the daily Yiddish newspaper, Der Tog Morning Journal, the publisher, Arthur Jacobs, and the news editor, Mayer Shtiker, used to come into the basement editorial offices at 183 East Broadway on the Lower East Side of Manhattan and holler, "Hell broke loose." This statement would signal that an out of control, hot news story had broken: an airplane had crashed in downtown Brooklyn or a high-ranking Jewish leader had been charged with embezzlement or some other story, guaranteed to create turmoil and major interest, was developing.

Last Thursday morning, when the *Algemeiner Journal* was being snapped up at newsstands everywhere, I was reminded of the "hell broke loose" situation, when all sorts of people began to call concerning my column in the English section of the *Algemeiner Journal* as well as the news story in the Yiddish section of last week's edition and primarily about the editorial cartoon by the *Algemeiner's* cartoonist, Mordechai Friedman, illustrating my Yiddish editorial. Some of the readers found the cartoon offensive and anti-Semitic.

By Friday afternoon, I was receiving threats that my newspaper would be boycotted unless I apologize to the rabbis for writing about "The Great Cow Debate." One prominent rabbi argued, "Who are you to discuss such a sensitive *halachic* (Jewish legal) problem, such as this one concerning the *kashruth* of cows that go through a veterinary procedure?"

As usual, Rabbi Hertz Frankel was on the telephone advising me that I must get rid of Mordechai Friedman or at least "educate him about who is who in the Jewish community and tell him that to draw a cartoon of rabbis inspecting the behinds of cows is highly scandalous." Rabbi Frankel also dismissed the authority of Rabbi Dr. Moshe Tendler, insisting that Rabbi Tendler's opinion in such a case is "absolutely unacceptable" as a rabbinical authority when 600 rabbis from all parts of Williamsburg, Boro Park, Monsey,

Flatbush and other ultra-Orthodox, extremely *frum* communities meet and discuss this very difficult rabbinical issue.

Rabbi Frankel was vehement when he insisted that "here is the whole rabbinical world trying to decide whether the cows are kosher and you come and quote Dr. Tendler. Who is he? How can Rabbi Tendler compare to the collective Torah opinion of 600 *charedi* (ultra-Orthodox) rabbis?"

"Mr. Jacobson, I say that you must apologize for your position," he continued. "Perhaps it's true that the whole turmoil was created to raise the prices of kosher dairy products, and specifically of *cholev Yisroel* and that families that are careful in the kosher certification of milk, cheese, butter, yogurt, cottage cheese and similar products, would be

forced to pay higher prices for products that are derived from cows that are kosher beyond any doubt or suspicion. But why do you rely on what Dr. Tendler had to say to some scientists?"

"The view of the real *halachic* decision makers should be considered as the final word and not what Rabbi Tendler says — even if he's the son-in-law of such a Torah scholar as the late Reb Moshe Feinstein, of blessed memory," Rabbi Frankel argued.

Saturday night after *havdalah*, until the minute that we went to shul to say *selichot* (prayers of repentance) the telephone didn't stop ringing and the fax machine didn't stop delivering statements from as far as Los Angeles and Miami Beach. Our readers faxed photocopies from the Talmud and all sorts of rabbinical responsa relating to the case of the American cows and to the great debate about whether these cows are kosher or *treif* (not kosher).

By Monday afternoon I realized that most of the people who carried on the "Great Cow Debate" were not really interested in the gut issue but were simply trying to make the following points: a) Rabbi Tendler is not an authority to decide which cows are kosher and that the authority rests only with a group of people who consider themselves *super frum*; b) when Jews across America become concerned about the *kashruth* of dairy products because of a procedure performed on milk-producing cows, the *halachic* complexities involved are beyond the scope of a newspaper and that only one segment of rabbis can be relied on as *halachic* authorities.

That those who complained about the *Algemeiner's* coverage of the cow controversy were only concerned with making their own narrow points was evident from a fax I received from Yehuda Shin, who identified himself as the editor of the Bnei Torah Kashrus Letter in Lakewood, New Jersey. In his communication to me he questions the validity of Dr. Tendler's involvement in this case, suggesting that Rabbi Tendler has a brother in Baltimore who is one of the largest producers of *cholev Yisroel* dairy

Bnei Torah Kashrus Letter

I would like to take time with Rabbi Dr. Moshe Tendler, expressing a position in the milk controversy. In 1987, Rabbi Dr. M. Tendler himself received a response to his article in the *Algemeiner Journal* by the milk fed veal. The same question exists with the milk cows in the Eastern U.S. In the percentages of *treif* as reported by the *Algemeiner* which would not permit a *treif* to use anything including the milk, unless it is isolated from these cows. According to the *Algemeiner* we have at least a *treif* in every 100 cows. Secondly Rabbi Dr. Tendler's brother in Baltimore, MD, is one of the largest producers of *cholev Yisroel* dairy products, which would not permit Dr. Tendler to get involved in any way etc.

Bnei Torah Kashrus Letter
Yehuda Shin, Editor
P.O. Box 172, Lakewood, NJ 08701
Tel: 908 964 7929

Bnei Torah
P.O. Box 172
Lakewood, NJ 08701

Bnei Torah Kashrus Letter protesting Rabbi Tendler's position on the milk controversy.

products.

In any event, I am reproducing the letter from Yehuda Shin as an illustration of the row that resulted after I aired the controversy regarding the cow debate.

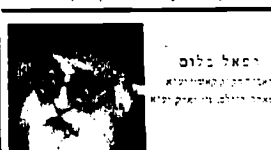
I also received an 11-page, single-spaced responsa from Rabbi Menashe Klein, the *grand* rabbi of Ungvar. There were also responsa from Rabbi Rafael Blum, the Rebbe of Kaslo, and from Rabbi Yidel Gruber, who gives his address as 148 Penn Street in the Williamsburg section of Brooklyn and claims that he is not responsible anymore for the milk and dairy products that are under the supervision of the Satmar rabbinical organization, Hitachdut Harahomim (Central Rabbinical Congress).

The "Great Cow Debate" was also joined

Continued on Page B4

זענען אלע מילכיקע פראדוקטן ב"אמת" כשר ???
 "אמת קנה ואל תמכור" (משלי כג, כג)

'אמת קנה ואל תמכור' (משלי כג, כג)

[illegible][illegible]

1. **התאמה** (Adaptation) – התאמה בין המבנה לבין הפונקציה.
 2. **התאמה** (Adaptation) – התאמה בין המבנה לבין הפונקציה.
 3. **התאמה** (Adaptation) – התאמה בין המבנה לבין הפונקציה.
 4. **התאמה** (Adaptation) – התאמה בין המבנה לבין הפונקציה.
 5. **התאמה** (Adaptation) – התאמה בין המבנה לבין הפונקציה.
 6. **התאמה** (Adaptation) – התאמה בין המבנה לבין הפונקציה.
 7. **התאמה** (Adaptation) – התאמה בין המבנה לבין הפונקציה.
 8. **התאמה** (Adaptation) – התאמה בין המבנה לבין הפונקציה.
 9. **התאמה** (Adaptation) – התאמה בין המבנה לבין הפונקציה.
 10. **התאמה** (Adaptation) – התאמה בין המבנה לבין הפונקציה.

[illegible]

הוא מנסה להשיג את המעורבות של הציבור, וזהו תפקידו. הוא מנסה להשיג את המעורבות של הציבור, וזהו תפקידו. הוא מנסה להשיג את המעורבות של הציבור, וזהו תפקידו.

הוא נשאל: "האם אתה יכול להגיד לי מה אתה חושב על זה?"
הוא ענה: "אני חושב שזה מאוד חשוב, וזה יכול להיות מאוד מועיל."
הוא נשאל: "האם אתה יכול להגיד לי מה אתה חושב על זה?"
הוא ענה: "אני חושב שזה מאוד חשוב, וזה יכול להיות מאוד מועיל."

[illegible]

התאחדות המורים והתאחדות הילדים, שיתוף פעולה זה יאפשר להם להשיג את מטרותיהם. המורים יוכלו להשתמש במומחיותם ובמיומנותם כדי לסייע לילדים, ולהפך. ייתכן שיש להם מטרות שונות, אך יש להם מטרות משותפות. המורים יוכלו להשתמש במומחיותם ובמיומנותם כדי לסייע לילדים, ולהפך. ייתכן שיש להם מטרות שונות, אך יש להם מטרות משותפות. המורים יוכלו להשתמש במומחיותם ובמיומנותם כדי לסייע לילדים, ולהפך. ייתכן שיש להם מטרות שונות, אך יש להם מטרות משותפות.

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

הוא יחידה שבה נמצאים כל המידע וההחלטות של המערכת. המערכת היא מערכת מידע, כלומר מערכת שבה המידע הוא המרכיב העיקרי. המערכת היא מערכת מידע, כלומר מערכת שבה המידע הוא המרכיב העיקרי. המערכת היא מערכת מידע, כלומר מערכת שבה המידע הוא המרכיב העיקרי.

[illegible][illegible][illegible][illegible]

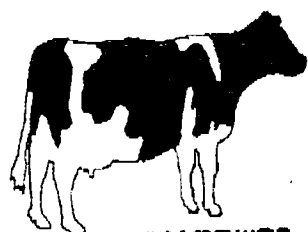
ויחידתו בנחלת
 ויצעם השפלה
 והבנה של
 חסן ישראל ושל
 הברכה ויכא
 לשיבת החלום
 ליריחו ונבק
 בירושלם, שש
 החדש והחלילה
 נשחט מה שג
 בשלש שנים
 חלילה ויכא
 ויכא קול שש
 ולפניו יר: ויכ
 חסן והלכ
 שחיה שש
 נבנה שירה
 ירו: שירה
 קולו של שירה
 שירה ויכא
 ישר חלילה ויכ
 ולפניו יר: ויכ
 חלילה ויכא
 נשחט מה שג
 שלח חלילה ויכ
 יר: ויכא ויכ
 חלילה ויכא
 יר: ויכא ויכ
 חלילה ויכא

[illegible][illegible][illegible]

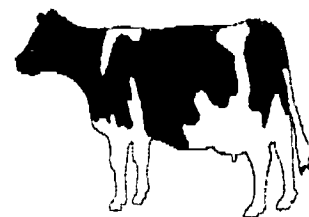
חוזר # 2

צבא הגנה לסאטמאר

צו חילוב

בישיבת הרבנות הצבאית (CRC) שהתקיימה בלשכתנו ביום ד' העבר, בהשתתפות הרב הראשי לצה"ל ורבני היחידות, הוחלט כי החל מיום ה-30 באוגוסט, על כל יחידות צה"ל, בחזית, בבתי הספר היסודיים ועל יסודיים, - כמוסף על צו 56 סעיף 6 בדבר תגבור אכילת בשר בהמה - יחול מעתה גם על השימוש במוצרי החלב (ובפרט מרפת הקריה), ובכך לחזק את כוחותינו העומדים עתה במערכה להדיפת אויבינו מבית ומחוץ.

תלמידה, בחוראה, פרוה, בריאסאות, חוליסאות, שימאנו להכניס לפיחם מהמוצרים הנ"ל, על המפקדות, קציטה, להעביר את המידע למפקדה הראשית, על מנת שנוכל לטפל בהם כמסרבי משמעת, ומשתפי פעולה עם האויב.

כבעבר ובהוה גם בעתיד, יעמוד צה"ל על כל פלוגותיו על משמר חגנת כתר המלכות, מפני שונאיו ואויביו.

בפקודה

מלכה אבן-כספי

מנחלת גדניית חבנות

אהרן תמרי

רמטכ"ל ומנחל ביה"ס הצבאי